

GEORGII WICELII
METHODVS
CONCORDIÆ
ECCLESIASTICÆ,

CUM EXHORTA-
tione ad CONCI-

R. Witz & Co. LIUM;

2.
Iuxta exemplar Excusum

apud Nicolaum Wolrab. 1533. *mem.*

cum gratia & privilegio Cæ-
sareæ Majestatis.

H. Grol.
Adjectæ sunt Note Marginales,

Doctrina & Vita ipsius, ex

alijs scriptis ejus collecta.

Unà cum enumeratione Auctorum qui
scripserunt contra squalores &
errores Curiz Romanæ, &
Elencho operum:

Per T. I. S. T. P.

*Thomas J.
S. Theologia*

LONDINI,
Excusum per IOHAN. BILLIUM,
Regis Typographum. 1625.

Longè Honoratissi-
mo Domino D. GUI-
LIELMO COMITI
PEMBROCHIAE, D.
Regiæ Domus Came-
rario, Regiæ Majestati
à Consiliis sanctioribus,
*prænobilis Ordinis Peri-
scelidis Equiti, & Florentis-
simæ Academix Oxoni-
ensis Cancellario mu-
nificentissimo dig-
nissimoque.*

*U*oties mecum recolo,
recolo autem quam
sapissimè Ecclesiæ
præsentis statum, to-
ties mihi in mentem
venit, Comes Illustrissime, divina
Providentiæ consideratio, quæ ita sua-
viter disposuit omnia numero, ponde-

Epistola Dedicatoria.

re, & mensura, ut Ecclesia sua naviculam jactatam inter procellas et turbines hujus saeculi, veluti inter Scyllam et Charybdim, dextera manu sua semper sustentaret, sustentatam conservaret, conservatam reduceret ad portum veritatis. En digitum Dei, vel potius potentem manum ejus, & est mirabile hoc in oculis nostris, ita ut verè liceat nobis exclamare, Non est Deus noster sicut Deus illorum: verè non est Deus noster sicut homo. Proposuit homo, homo ille peccati, qui extollit se supra omne quod Deus est, vel Deus dicitur, veritatem omnem extinguere, Ecclesiam pessundare, cum per sanguinarias poenas, tum per diabolicas censuras, & Indices Expurgatorios: sed Deus optimus maximus ita disposuit omnia in bonum Ecclesiae suae, ut Martyrum sanguis esset semen Ecclesiae, Indices Expurgatorii essent Indices directorij & vindices prepotentis gloriae suae, & testes veritatis. Sic visum est divinae Maiestatì suae (cui sit omnis gloria) bonum è malo, & lumen quasi è tenebris educere; Cyros multos suos statuere, &

Pa-

Epistola Dedicatoria.

Papistas testes veritatis & magni nominis sui constituere. Et, ut nihil dicam de Ecclesia in primavis persecutionibus cruentata per Martyres, vel medijs temporibus triumphante inter Albigenſium, Wicklephenſium, vel Huſſitarum numeroſiſſimas ſtragēs, habuit ſemper Deus, habet in ipſa Romana Eccleſia qui Romana tyrannidi reſiſterent, bene multos: ſed poſteriori hoc ſeculo excitavit Deus inter Eſpencæos, Fabros, Maſios, Guilliandos, Feros, Romanenſes, Georgium hunc noſtrum, magni illius Caſſandri (ut ita dicam) præceptorē: qui licet Anti-Lutheranus eſſet & domesticus ejus (ſi credimus Guadalarano), ita tamen fortiter propugnantem fidem aritam & priſcam, orthodoxam & veram quam defendimus, adverſus novelliſmos Eccleſie Papane, additamenta & ſuperadditamenta Pontificiorū, ut videatur aperte tranſire in caſtra atq; præſidia noſtra, ut auſim dicere, ſi Papa vel Papani dedant ſe cognoscēdos ſecundum regulas ab ipſo fixas, primariam ſcripturā, & ſecundariam ſanctorum Pa-

Epistola Dedicatoria.

trum (excipio semper hoc numero Patres non Patres, larvatos & adulteratos Scriptorculos), confectum est praelium, concordia Ecclesiastica sine sanguine & cade jam denuò triumphabit in mundo, & Ecclesia antiquo & pristino suo decori atque honori restituetur. Non hac ita à me dicta velim, quasi hoc mihi propositum sit, omnia ipsius dogmata mordicus tueri atque defendere : nondum à fermento Pontificio totus resilierat. Sed quod ex regulis & dogmatibus ab ipso positis atque fixis, ut in 50 plus minus articulis apertè desciscit à partibus & heresi illorum, ita in reliquis omnibus, si sibi constet, & fundamentis suis reliqua defendi possunt nostratium dogmata contra omnes gentes. Legantur libri ejus eruditi de via pacis, de via regia, de Methodo Ecclesiasticæ Concordiæ, quem librum ante annos centum excusum recudimus, & recusum à tenebris plusquam Cimmerijs Pontificiorum in lucem damus, & invenientur ea quæ à nobis dicta sunt veriora quàm quæ apud Sagram. Wicelium secutus est Callander,
Cas-

Epistola Dedicatoria.

Cassandrum alij bene multi : quibus
sistere velint Pontificij, concidet su-
perstitio, destruentur novitates erro-
rum, & in antiquam Romanorum fi-
dem tantopere laudatam ab Apostolo,
securi concorditerque ambulabimus.
Quod ut fiat, ac cum adversario com-
muni Christiani orbis juncto ambone
congregiamur, divinam Majestatem
etiam atque etiam rogo : & confido,
me facile impetraturum ab Honore
vestro, ut prodeat hic liber jam denuò
excusus sub auspicijs magni nominis
vestri. Ut cum dicarem nomini ve-
stro, impulerunt privata beneficia ;
sed evicerunt publica in Academiam,
qua sub tuo felici regimine ex lateri-
tia marmorea facta est : taceo de pri-
vilegijs à beatissima memoria Rege
Iacobo impetratis : sileo de Professori-
bus publicis, quos vel ditavit vel do-
tavit universos spontanea & volun-
taria munificentia vestra. Certè
quamdiu Academia superstes erit, ce-
det Collegium Pembrochianum in ho-
norem & aternitatem nominis vestri.
Supersedeo de Auctore (cujus vitam
pro modulo scripsi, & doctrinam de-
scripsi)

Epistola Dedicatoria.

scripsi) plura dicere, vel de ratione instituti mei in dedicatione operis huius. Scio, apud illustrissimum Convitem Religionis vera studiosum, non displicitam iri methodum concordia Ecclesiastica de Religione, quæ si haberi posset hoc vel aliquo alio modo (et spes est futurum aliquando, si ejusmodi concordatistas etiam Pontificios in concilium advocemus) Regi Carolo, (cujus regnum perpetuet Deus) nihil prius, Honori vestro nihil acceptius: vincet veritas, triumphabit Ecclesia catholica, quæ est mater nostrorum omnium. Deus Pater conservet Honorem vestrum Ecclesiæ ornameto, Academia adjumento, S. Regiæ Majestati Consiliarium fideissimum. Hoc mecum boni omnes, Academici omnes, assiduus & enixis precibus comprecantur.

Honoris vestri

deditissimus,

Tho. James, S. Theol.

Methodus Concordie.

DOCTRINA

Concedat pars Lutheri
Ecclesie Doctrinam
Christianam, siqui-
dem hanc ab initio
Apostolicam ac rec-
tam tenuit, assentiente sacra Scrip-
tura, una cum vetustissimorum Pa-
trum Commentariis. Retineatur
mordicus ecclesiastica doctrina, &
sit hæc inter omnes una eademque,
de fide ter adorandæ Trinitatis, de
infidelitate, de regeneratione, de ju-
stificatione, de fiducia, de operibus,
de cruce, de providentiâ, de libero
arbitrio, de poenitentiâ. Hæc reli-
gionis nostræ capita sunt, cujusmo-
di veritas penes Ecclesiam Catho-
licam, sic volente ac curante Chri-
sto

Les Huguenots
ne sont here-
tiques bien que
diffrens en l'
explication de
quelques points
en religion d'a-
vec nous. Ex-
am. Pacif. ep. au
Lecteur.

Les Huguenots
ne peuvent à
bon droit estre
reputez mem-
bres de l'Eglise
Catholique, A-
postolique &
Romaine. Ex-
am. Pacif. p. 3.
& chap. 6.

Les erreurs des Huguenots ne sont si enormes de foy, qu'ils destruisent le fondement de la foy, &c.

Exam. pacif. p. 6

Il advint, qu'au colloque de Ratisbone, les Catholiques & les Protestans tomberent d'accord en la question du peché originel, de la predestination, du franc arbitre, & de plusieurs autres points, ce qui mesmes est confessé par l'Evesque Lindanus, l'un des plus aspres ennemis, que les Huguenots ayent.

Exam. Pacif. p. 9.

Que les Huguenots peuvent à bon droit estre reputez membres de l'Eglise Catholique Apostolique & Romaine. Exam. Pac. p. 108. 2. 6. † Si vetus Theologia revivisset, non probaret spinosum istud sophistarum & frigidum Theologenum. Er. Sch. in to. 5. Hieron. ep. Brun. & Bas. Amorbach. † Malorum omnium causa audax hoc & irreverens recentium Theologenum. Er. tom. 9. Scioli scholastici Papa mancipia. Ann. de Dom. 1546. App. p. 263.

Ne, est erique semper, Sectæ recte docerent, nisi suum insidiosè superseminarent. Melle prælitus gladius est, quo miseras occidunt animas.

Ecclesia contra concedat aliquid parti, in excussione dogmatum, quæ vocant scholastica, quibus multi tragicum hoc & immane sæculum acceptum ferunt. Nam si moderni Theologi præcæ Theologiæ contenti esse, quam recentem excogitare maluissent, vix fuisset tot hæresibus pressa Ecclesia. Carere ea absque detrimento potest multis vocum inanitatibus, quas sæculis aliquot præter necessitatem invenit Monastica atque Academica scientia, & inventas imprudenter ingessit quorundam fastus, adeò ut Carnificinæ simul & Gehennæ tradatur ovicula Christi, quæ illas non certò crediderit. Suaserim itaque

Sobrietatem iis, qui è scholis supersunt. Ineant obsecro cum animo suo rationem, quam minime Christianæ professioni congruat, non solum novum docendi genus invenire, verum etiam nova quædam docere, quæ nescivit antiquitas.

† Contra eos qui novum theologiandi modum invenerunt. Geo. Ven. to. 6. sect. 1. probl. 6.

† Cultioribus literis bellum indixerunt

—Mataologi isti Io. Avent. Annal. Boior. l. 4 p. 234.

† Libr. sent. Aristotel. argutus contaminarunt. Paul. Lang. in Chron. Citiz. p. 379. Germ. scr. tom. 1.

† Mundana philosophia dominatur. Paul. Lang. ib. p. 83.

† In Theologorum scholis cele-

Quomodo defendent coram Christiana Synodo, imo quomodo excusabunt coram Iudice Christo, quæ maiore damno quam utilitate Ecclesiæ Dei, divinis literis & orthodoxorum Patrum scriptis addiderunt, huc proficientes, ut addita illa sua plus dominarentur in ecclesiastico populo, quam ipsum verbum Dei & doctrina Patrum, huius rivulus? Moneo, recolant scholastici iudicia atque ingenia mortalium nunc diversa esse ab eo sæculo, quo genita fuit moderna Theologia.

† Sacrosancta philosophia commentis fabulis anilibus polluta. Io. Avent. Annal. l. 5 p. 446. † Argumentorum rivi ex Aristotel. fontibus. Io. Avent. Annal. Boiorum. l. 2 p. 146. Propositum in Concilio Tridentino ut remedio aliquo excogitato, obviam eatur scholasticis, quorum fides radicata & fundata erat super philosophiâ Aristotelicâ. Hist. Conc. Trid. p. 188.

† Contra quid-
ditates & essei-
zates scribit
Paulus Langius
Chron. Cytiz.
p. 379. scr. Ger.
to. 1.

† Contra nu-
gas in scholis.
Vives in Aug.
de Civ. Dei. to. 5

† Scoticas
argutias. Rhen.
in præfat.

† Gryphos ex-
plodit Eras. to.
3. p. 8.

† Involucra et
locâ inexplica-
bilia ait. Greg.
Gyrald. to. 2.

Dial. 9. p. 189
† Dissentien-
tes horum (Dia-
lectico-sophisti-
corum) opinio-
nes. Io. Avent.

l. 5. p. 386. Discrepant (ait) ut horologia — ita fit ut nulli dua
concinant. Ib. l. 5. p. 497. Nihilominus in Concilio Tridentino
Concionatores in mandatis habuerunt, ut juxta scholasticorum
doctrinam sermones suos confirmaret cōformaretque. Hist. Conc.
Trid. p. 30. Excusantur scholastici quod studeant Aristoteli, ut
debitum Scripture honorem conferrent. Conc. Trid. p. 158.

Considerent sese indies decre-
cere, & suam modernitatem ubiq;
rideri, tanquam inanem tinnitum,
ac aëris verberationem. Perpen-
dant secum, Prophetas, Apostolos,
Martyres, Eremitas, Episcopos, Pa-
stores, Doctores, à primordio San-
ctissimos pariter ac eruditissimos
ignorasse Sorbonicam Theologi-
am, nec minus tamen Christo suo
unicè amabiles servos extitisse.

Nam si damnandi sunt, quot-
quot Neoterica ista nesciverunt, &
quotquot eadem neglexerunt, non
erit in cœlo Ignatius, non Diony-
sius, non Iustinus, non Hierony-
mus, non Chrysostomus, non O-
rosius, non Beda: Quid recensere
laboro veteres, quorum quanta est
multitudo, tanta fuit magnitudo,
tanta sanctimonia, tanta scientia,
tanta celebritas? Quare consenti-
ant cum Ecclesiâ et Sectæ et Sophi-

fit, ut præter scripturam arcanam ac piissimorum Ecclesiæ magistro- rum probata monumenta, in po- sterum nihil amplius aut doceatur aut credatur. Imò quum Parisien- ses sine dubitatione confiteantur, sacram Scripturam sufficienter de- terminasse, quæ pro salute fide- lium determinari expediat, reliqua verò dispositioni Ecclesiæ relicta, &c. debebant ipsi sibi monstra- re viam, & hujus censuræ limen non transcendere.

Sacra certè Scriptura nihil ho- rum omisit, quæ pro suâ cuique sa- lute necessaria sint. Veruntamen Ecclesiæ tot è populis amplissimæ collectæ gubernatio exigit Tradi- tiones quasdam, ceu adminicula, quibus tanta fidelium multitudo commodius regatur : neq; tamen nisi eas Traditiones, quæ non so-

† Nihil quod ad salutem at- tinet sine verbo Dei. Fer. in ep. ad Rō. c. 3. p. 303

† Sufficiet ad æternam feli- citatem. Ib.

† Solum Dei verbum—cate- ra falsa, si dis- sentiant. Ib.

† Nihil ultra quàm sacris li- teris proditum, est definiendū.

Er. annot. in Hilar.

† Ex div. fon- tibus potius hauriendum, quàm ex qui- buscunque ri- vulis. Er. præf. in Nov. Test.

p. 4.

† Nihil vult

Deus agi sine verbo suo. Vatabl. in c. 2. Reg. in marg. † Sa- cra Scriptura adeò perfectæ, ut nihil ei adjiciendum. In Sy- nopsi de vitâ Agobardi, ad. 4. Continet omnia necessaria. Ant. de Dom. l. 7. c. 2. §. 9. & c. 6. §. 21. & c. 9. §. 1. ¶ Omnia ne- cessaria ad salutem fundantur in sensu literali. Conc. Bas. MS. p. 42. Episcopi non habent potestatem statuendi aliquid con- tra Evangelium. Cass. p. 259.

† (Valeant)
traditiones con-
tra Deum, seu
contra Scriptu-
ras. Gu. de fa-
mōre. MS. cōtra
Gyrovagos, &c.
p. 372.

† Si secundum
canōnes per spi-
ritum hos non
repellunt: si
sunt secundum
carnem, nihil
dico, non parum
faciunt adver-
sus Christum.
Iac. Faber ad
Timoth. 2. c. 3.
p. 204.

† Dominus mo-
nebat discipu-
los, ut à fermen-
to, id est, doctri-
nā Pharisæorū
& Sadducæorū
attenderent:
quia humana
traditio erat,
non Dei verbū,

non divinum mandatum, quæ quod parit est hypocrisis. Iac.
Faber in Matth. c. 3. p. 26. Ecclesia antiqua Lydus lapis ad
probanda ea quæ div. fide sunt tenenda. Ant. de Dom. l. 7. c. 4.
§ 26. Antiquitas reverenda est, & mos retinendus salicissi-
ma vetustatis. Hemerlin. p. 62.

lūm cum Scripturā non pugnant,
verumetiam consentiunt, & inde
robur sum colligunt. Cæterum
ne miseris, veterum scripta cum
Scripturā non temerè copulo.
Nam tria perquam necessaria Ec-
clesiæ præstiterunt Veteres: Pri-
mū, propugnārant gladio Ver-
bi fidei nostræ sinceritatem adver-
sus diaboli creaturas hæreses. De-
inde enarrarunt primi sacra Bib-
lia, Postremò verbis factisque ad
summum docuerunt Christianam
vitam. Horum nihil egregiè præ-
stant neq; Schismatici neq; Scho-
lastici, cunigitur veteres illos non
præferam: Attamen si quid pi-
bonique sive in scholasticā sive in
schismaticā theologiā inest, id e-
go ad primè tenendum duco. Ere-
nim è sterquilinio quoq; probum
aurum colligitur: Nec est ullus li-
ber tam malus, ut non aliquā par-
te prosit.

BIBLION II.

Flagitat necessitas hujus ævi, ut sint conversa Biblia in linguas unicuique nationi vernaculas. Et hoc volunt Sectæ, nec opinor reclamant cordati viri catholicæ partis. Sed hoc opus, hic labor, ut ea catholicæ, non hæreticæ vertantur, idque non ab uno aut altero, sed à compluribus iis, qui in omni linguarum genere veluti cyclopædiam absolverunt, & qui eum laborem obeant ecclesiasticâ autoritate.

Res maximi momenti est, habere Biblia fontibus suis ad exactissimâ amussim respondentiâ, & in quibus nullum insit vitium ceu lepra candida, dogmati privato subserviens.

Porro præter alias commoditates, quas secum afferet interpretatio primariæ linguæ, magnum incitamentum Ecclesiastis erit, ut vel literati vulgi metu accuratiùs cautiùsque Scripturæ loca in câ-

† Anon. in Ia. docet laicos non submovendos à lectione—sed Biblia traducenda esse in linguam Gallicam vel Britannicam. In præf. Ant. de Dom. l. 7. c. 1. §. 46. Ad div. fontes castigandam vulgatam edit. docet Marian. in tra. de vulgata.

† Non scandalum si vulgata editio juxta Hebr. veritatē emēdetur. Hier. Oleas. præf. in Pentateuchum.

† Et de accedendo ad Hebræos fontes scribit Isid. Clarius, præf. in Biblia. Quid ita?

† Quia priores Doctores non callebant linguas. Tucc. Tac. in Cant. p. 129.

† Nunc formi-
dabilis est om-
nibus bonis.

Thuanus l. 77.
p. 555.

† Hactenus
querimonis, se-
vitia, rixis, tu-
multibus, nihil
profectum est.

Eras. to. 2. A-
dag. c. 3. p. 603

† Nunc in ig-
nem pertrahun-
tur, qui dubitāt
an Rom. Ponti-
fex ius habeat
in purgatorium.

Eras. to. 9. p. 861

† (Ob res levi-
culas) Heresis si
quis dixerit aut
scripserit ali-
quid quod ali-
quo pacto cum
Magistralibus
Theologorum
positis articulis vel
in re grāmatica
dissentiat. Er.

tom. 2. Adag. 1. Cent. 3. p. 603.

† Notantur articuli, & pa-
rantur fasciculi. Id. to. 9. p. 861.

† Verbum Dei sine philoso-
phiā edocendum. Paul. Lang. in Chron. Cytiz. Germ. scr.
to. 1. p. 805.

thedris usurpent, utque constan-
tius in officio se contineant. Nec
periculum est, ut hinc hæreses pul-
lulent, si in suā quisque statione
modo steterit, sique cathedras pu-
ras custodierit Ecclesia. Ad hæc
plurimum obstabit radicibus ama-
rulentia vigilatrix Inquisitio, quæ
committenda est sanctæ doctis vi-
ris, non istis, qui venerunt perde-
re magis quam servare, obliti cum
sua professione, tum exempli
Dominici. Erit quoq; novæ hære-
seos obex secreta confessio, & E-
piscoporum visitatio.

CONCIO. III.

Inter omnes æquæ convenit,
Verbum Dei prædicandum esse,
& nihil tritius in ore omnium,
atque verbi Dei nomenclatura.
Utinam vero ab omnibus tam
prædicaretur verbum Dei, quam
jactatur ab omnibus verbum Dei.

Partes ex Ecclesia scissæ usque ad monstrum jactant, quæ immoderatione suspicionem magnam nobis importarent, si alias non aperitissime de errore eorum constaret nobis.

Catholici non usque adeo grandia jactant, sed quos ego audiui nuper, fidelius tradunt Verbum. Pars pacis erit, si Sectæ domi suæ prognatas postillas, & Catholici suas Legendas, aut repurgent aut aboleant. Nonne æqua est conditio? Postillis novis nihil immundius est, & Legendis quibusdam nihil mendacius. Impius vero sim, si omnia ex æquo damnanda rejiciendaque esse existimem, quæ de sanctis Dei ad posteritatem transmiserunt pii histo-

ritur. MS. Anon. 29. p. 325. & 346. & 352. (Concionandum itaque) de S. Scripturæ verbis, non de nugis & hujusmodi frivolis. MS. 9. p. 242. Multi sunt, de quorum sanctitate obscurius constat, & nonnulli per revelationes tantum innotuerunt, atque adeo de quibusdam an in rerum naturâ fuerint meritò dubitatur, quorum cultum figmenta historiæ & imposturæ miraculorum mirificè auxerunt. Cass. p. 157. Quid aliud volunt Tridentini, quàm ut non solum Legendæ, sed etiam Missalia & Breviaria refoherentur. pag. 513.

† Sed nunc in Templis vix vacat Evangelium interpretari. Eras. to. 6. in Matth.

† Concionantur ex historia Longobardica, hoc est, mera fabella. Io. Avent. Annal. Bojor. l. 3. p. 386.

† Et hujusmodi fabellis ad questum confectis imperitos in admirationem suam lætant—alliciunt & oblectant. Io. Avent. p. 235 & 438. Annal.

† Contra hujusmodi trufas et fabulas que-

ritur. (Concio-

† Multa in
Martyrum hi-
storiis fabulosa.
Crantz, in Me-
tropoli, l. 2. c. 21
p. 33.

† † I't Maria
de Lapide apud
Helvetios. Er.
to. 9. in dialogo
qui inscribitur
Peregrinatio.

† Vel Maria
Ordinis Domi-
nici Lisbonici.
P. Mathæus in
Constitut. sum.
Pont. in Annot.
ad Constit. 15.

Sixti 5.
† Vel Magda-
lene Crucie
Hispane in Ce-
nobio D. Clare,
que consuetu-
dinem habuit
cum diabolo, si
fas sit credere
Bodino. l. 2. De-
mon. c. 7. p. 335.

† Christophorus & Georgius nunc omnes omnium fabulæ æ-
quant. Eras. Et Divi cognominantur, qui vix sunt homines.
Eras. to. 2. Cent. 7. p. 768. b † Concionatores & Theologi non
seditiosis clamoribus, sed sobriè placideque que Christi sunt
agant. Eras. tom. 6. in cap. 11. Matth.

riographi. Diagoræ nostri ove-
ant à temerario iudicio. Illud
perquam necessarium, ne posthac
è cathedra negotium Dei Ventris
agatur, ne proceribus aut plebi
vulpinæ caudæ obtrudantur, ne
irritetur vel ad speciem mali prin-
cipes, ne perturbationibus indul-
geatur, ne palam a ridicula ac pue-
rilia admisceantur, summam ne
prædicetur de ceruleis anatibus.

Item ut advigiletur, ne posthac
exaudiatur^b odiosa convitia, qui-
bus alter alterum ob dissidia fodit,
non ædificationis, sed ultionis cu-
pidine. Utinam vero à docto ca-
tholico quopiam, qui potens in
Scripturis sit, Christianè concio-
nandi modus conficeretur. Pro-
fecto concionatoribus, quorum
industriæ negatum est, sine Com-
mentariis docere populum, præ-
dicanda abundè subministrarint

Homiliaria quorundam labore
recognita, quæ velut eclogæ sunt
vetustissimorum Scriptorum.

Nec committendum est, ut
Concionatores careant uno at-
que altero Scriptorum illorum,
quos Biblicis studiis rectissime
adjunxerint. Illud imprimis op-
tandum, ut à doctissimis ortho-
doxis in usum Ecclesiæ Germani-
cæ Postilla: quàm vocant: com-
poneretur, idque cum primis ex
sacri Biblii certis oraculis, & se-
cundo loco ex vetustissimis &
optimis quibusque tam Græcæ
quàm Latinæ Ecclesiæ luminibus.
Præterea ut colligeretur Agiolo-
gion è probatoribus, fideque &
religione non indignis legendis,
maximè ex historiis ac exemplis
indubitatis, ne iterum causentur
Sectæ fabulæ pro Evangelio præ-
dicari. Non sunt omnia fabulæ,
quæ de gestis divorum divarumque
memoriæ reliquerunt veteres, ut
nos provocarent ad idem capes-
sendum pietatis iter. Confido
hæc nulli partium displicitura.

-ibbs

† Conciones
quales esse de-
bent—& cate-
chizando popu-
lo fuisse tractat
Anon. in lo. in
præfat.

c Hist. Conc.

Trid. p. 514.

† Sermones di-
ferti ex Patrum
Commentariis.

Leo Bapt. Al-
bertus de re æ-
dificatoria. c. 13

l. 7. p. 1120

☞ De Sacra
Scriptura ver-
bis, non de nugis
& hujusmodi
frivolis. MS. 9.

p. 241.

† Multiercula-
rum deliramen-
ta & somnia
lecta in templis.
Eras. p. 314.

☞ Mirum est
quomodo Prin-
cipes et Magi-
nates sciant
rectam fidem,
qui nunquam
fortè audierunt
rectam prædi-
cationem. MS. o.

B-A-P-

p. 108.

BAPTISMA. IV.

Reſp. A.
non. MS.

—Dicamus cur
et hæc aqua ſale
miſceatur. Cum
enim Salvator
noſter de Baptiſ-
mo loqueretur,
nullam ſalis fa-
cis mentionem.
Non enim
dixit, Niſi quis
renatus fuerit
ex aquâ ſalſâ
vel ſale mixtâ,
vel aliquid hu-
juſmodi: ſed
quid dixit?
Niſi quis rena-
tus fuerit ex a-
quâ & Spiritu
ſancto, non in-
trabit in regnū
cælorum. Id ipſum

autem & de oleo & de chrismate dici poteſt. MS. 29.
p. 198. et alibi.

¶ Diximus quid prima fidei rudimenta
ſignificent, potuerunt enim iſta ſola ad Baptiſmi ſacramen-
tum & Eccleſiæ conſecrationem ſufficere. Sed ſancti patres
noſtri, qui Spiritu iſta conſtituerunt, voluerunt nobis ſatisfa-
cere non ſolum in his quæ pertinet ad virtutem ſacramenti, ſed
& in illis quæ pertinent ad ſignificationem. MS. 29. p. 201.

addi-

addidit olim Ecclesia, tantum absint ab utrentium vitia, & arceatur fiducia.

Consecrationem elementū unā cum precibus & cationibus nemo pius rejecerit, nisi accedat aliunde quod rejici mereatur. Præposterum est, omittere pia quædam, & facere impia circa Baptismum Sanctorum inventa negligimus. At pompam muliebrem, at jocos risusve, at superstitiones aniles, at temulenta convivia, diabolicorum Angelorum inventa circa Baptismum constanter servamus.

Iam vero ne Ecclesia salubria improbare videatur, donet hoc bonorum virorum desiderio, ob eandem unitatem, cujus gratia alii de suo sensu concedunt, & ob animas infinitas, quas spes est e

Modo superstitione illa opiniones tollantur, & ad finem utilem referantur. Cass. p. 120. Traditiones in Ecclesia Rom. jam longo usu receptas communiter observant his conditionibus [Protest.] Cass. p. 222 Multi ex vulgo fuere qui in externa harum traditionum observatione

justitiam & fiduciam collocarunt. Cass. p. 12

¶ Non hoc scilicet chrisma vel oleum habuerat Philippus quando Eu-

nuchum baptizavit: hæc tamen jam nunc prætermittenda non sunt quæ ad significandum aliquid Sanctorum diligenti dispositione addita sunt. MS. 29. p. 201. Sputum, exorcismum, & ejusmodi quæ non sunt ex institutione divina à Baptismo eximenda esse. Histor. Concil. Tridentin. pag. 450.

† Ritus variati per Ecclesiam. Basil. Manuscript. pagina 211.

Re-

† Et nos magnam orbis partem perdidimus, dum omnes ceremonias ad vitium exigimus. Eras. scholam Ironei, p. 399.

† Non hoc quidem caeremoniarum genus adfert pietatem, si præter externa signa nihil accesserit — non erant præcepta quæ perpetuò facerent ad pietatem, sed quæ pro tempore pertinebant ad decorem & concordiam Ecclesie. Er. tom. 9. p. 877.

† Si vehementer dilatarî Christiana divitiis (posset) nonne par esset ut huiusmodi læges pro tempore cederent Deo? Er. tom. 7. p. 40. 41. 42. c. ¶ Ksum per antiquum fuisse testatur Anon. MS. 29. p. 148. & Anon. † excusus in lo. in præf. Conc. Trid. Hist. p. 680. d. ¶ (Attamen) Baptismus non est ita necessarius ad consequendam vitam æternam, sicut divina volutio: quia Deus non sic suam potentiam alligavit Sacramentis, ut sine ipsis non possit aut non valeat dare & conferre vitam. Bas. MS. p. 65.

Retinctorum fœdere reductum iri, Nempe ut curet Baptismum Parochus religiosius, & maiore sollicitudine peragendum. Id dedecus fidei nostræ vergit, & immodica parit scandalâ, tantæ rei neglectus.

Præterea donet & illud, nimirum ut ordinetur Catechismus, non Luthericus, sed Apostolicus. Constat è patribus, qualis ille olim fuerit. Hoc summo pere necessarium in Ecclesiâ. Ad hæc, ut professio baptizatorum infantium per Susceptores facta, in pueribus una congregatis solenni ritu renovetur, quò illi certiores fiant de & accepto baptismo, & animis novellis tenacius inhaereat sanctissima professio atque abjuratio semel facta, ne putare per-

gant nostri homines, baptisma consuetudinem esse, & ludum, aut quæstum sacerdotalem, adeoque cui satisfaciat uncta popina, ac inita cum Susceptoribus amicitia. Ex Deo non est, quisquis hoc consilium longè saluberrimum inani causatione præpediverit. Consulitur ea ratione Christianis baptizatorum moribus, quæ res ceremoniarum finis est. Istud obsequium pariet Ecclesiæ amicos ex inimicis, & è Schismaticis Catholicos, præterquam quod præclarum monile ejus erit, & utilitas nullis verbis satis prædicanda.

Legitur enim de latrone cui à Domino dictum est, Hodie mecum eris in Paradiso, cujus Baptismus non legitur. Et dicit Cyprianus, Invenio quiddam aliud præter martyrii quod supplet vicem Baptismi, scilicet fides & confessio. Et dicit Ambrosius de quodam Catechumeno qui sine baptismo decesserat, Vt

nam fors mea non esset nequior sorte illius. MS. p. 176. ubi hæc questio fuisse disputatur. Dissensiones & controversiæ non debent impedire unionem. Ant. de Dom. l. 5. c. 5. §. 6.

EVCHARISTIA. V.

CEdat & hæc Ecclesiæ schismatica novitas. Nam quod illa habet, non ab hesterno accepit, sed à principio sui. Nec dissentit à recepto Scriptura utriusque Testamenti,

* Reclamant
Patres.

† Olympiodorus
in Eccles. c. 9.

BB. PP. tom. 1.
col. 617. agens
de mysticâ par-
ticipatione
Christi, et

† Philo Carpa-
thius in Cant.

Ib. col. 720.

Mysticum (in-
quit) cibum
corp. Christi pos-
sedit Ecclesia.

Ut habet nota
marginalis.

† Imago & si-
mililitudo corp.
& sang. Chri-

sti in Actionis mysterio celebratur. Gelas. to. 2. BB. PP. col. 561.
& † Theodorus Ib. tom. 4. p. 958. Odo, Basilius & alii, Recla-
mant recentiores ac cordatiores Pontificii. † Arias Mon-
tanus. † Erasmus † Iac. Faber, Ant. de Dominis, & innu-
meri alii, quorum nomina consignarunt sceleratissimis Indici-
bus Expurgatoriis. a Facilis victoria ubi nemo resistit. Be-
rengarianam aut Zuinglinâ sententiâ non capit Wicelius,
aut ex aliorum relatu allegat. Si Episcopi, hos abusus præci-
pue qui missam, & alias partes divini cultus invaserunt, in
tempore correxissent, minus nunc esset dissentionum; neque
tantum monendos & rogandos putamus, ut abusus corrigant,
verumetiam ut antiquos aliquot Ecclesie ritus revocari stu-
deant. Cass. p. 61. c. † Quia pinguis est panis Christi. Ioach.
Curens apud Zuingerum in theatro. Z. p. 2953.

tantur

tantur sacra concubinariorum, quos Deus pejus odit, atque manifestarios incestos. Meminerimus in decretis Pontificum pie caveri, Ne quis Missam ejus Presbyteri audiat, quem scit indubitanter^b concubinam habere, aut subintroductam mulierem, cujusmodi mulieres Græci Theologi Parisactos appellabant, quemadmodum legis apud Eusebium: Divus Chrysostomus vocat Synisactos, in Sermone contra concubenarios. Sint Sacerdotes boni, docti, Zelotæ domus Dei. Faciant illi sacra in omne ævum memorandæ hostiæ religiose, fideliter, serio, denique hoc animo, ut inde glorificetur Deus, & ædificetur proximus. Satius est paucas Missas fieri cum fructu, quam multas non sine fructu solum, verumetiam cum peccato horrendissimo & scandalo gravissimo.

Altaria (quæ mensæ etiam Domini veteribus dicuntur) cereos, mixturam calicis, vestes, nolas & id genus alia non puto damnabunt

^b Sacerdotes concubinari non possunt celebrare.

MS. O. p. 161.

 Imò juxta Concilium Basiliense debent à predicationibus abstinere.

MS. Bas. p. 525.

 Contra missificantes pro quaestu, lege MS. 29. passim. p. 233. 240. & 251.

† Nunc missa capit esse quaestus ac viaticum imperitorum ac sordidorum hominum. Eras.

rom. 9. p. 744.

Missas ipsas ita à sacerdotibus fieri oportebat, ut hinc utilitas aliqua ad populum redeat, &c. Cass. p. 217.

d Petrus
Apostolus apud
Antiochiam
prius ita inci-
piens celebra-
vit. Hanc igitur
oblationem, etc.
Nam officium
illud quod nos
introitum ap-
pellamus, addi-
dit Papa Cele-
stinus. Nam an-
teā primum E-
pistola, ac de-
inde S. Evange-
lium recitaba-
tur, et post missa
celebrabatur.

MS. 29. p. 233.
et MS. alius,
Beatus Petrus
primus Antio-
chie publice
missam cele-
bravit, et tunc

tantum tres orationes dicebantur in ea, incipientes ibi. Hanc
igitur oblationem. Iacobus quoque frater Domini et Basilius
Cesariensis Episcopus celebrationem Missæ scriptis mandā-
runt—postea vero Gregorius instituit cantari in ea Pater no-
ster, addiditq; multa alia et ordinavit. MS. O. p. 391. Cur Ca-
non—aliis in superstitionem, aliis in contemptum adductus sit,
in causā est potissimā mutatio prisce ritus. Cassand. p. 237.
 Circa Sacramentum divinisime Eucharistiæ, multa vi-
dentur addita vel mutata, etc. Bas. Conc. MS. p. 214.

bunt Sectæ, si modo graviora e-
mendentur.

Nec Ceremoniolas Liturgicas
horrebunt, nec fastidient varios
ministri gestus, quandoquidem
nil impietatis habent ejusmodi,
sed potius ob pietatem excitan-
dam instituta sunt à majoribus;
quorum vestigia sequi, honestissi-
mum est.

De d Canone lia ingens est sub
judicibus non nimis integris, ve-
rum si ille æquum interpretem a-
dipiscatur, mirabor, ni plures in-
veniat, qui reo quàm qui actori
faveant. Oppressus fuit à Martio
furore, causa nondū plenè exami-
nata. Quod si ille habet nonni-
hil vel supervacanei vel incongru-
entis, Pontificis erudita pietas &

Evangelicorum zelus non patitur istuc nos ignorare. Illud exerte affirmo, Sacrificium eam cenam rectius dici credique posse, quam Testamentum.

Quod autem queruntur de Missis Divorum, proclive est explicari, si Liturgiam semper eandem, atq; sui per omnia similem esse noris, orationes verò hujus & lectiones varias. Nec oratur ad Divos, sed ad Deum unum, ut is ob amorem quo Divos ardet, calamitatem nostram in hoc periculosissimo vitæ sale clemens respiciat. Illud cum gemitu, cumque multo cruciatu cordis fateri nos oportet, nimirum Missas extraordinarias à Sacerdotibus mercenariis non invitis solum & semper molestis, verum etiam impuris sæpenumero ac stomachabundis, non legi, sed murmurari celeriter sine mente sineq; fructu. Aiunt se cogi ad privata Altaria, alius à Decano, alius à Præfecto, alius à nonnunquam à vilissimis & impuris hominibus hæc actio tantam quoddam opificium unde vitam traducant quæstus tantum causa exercetur. Cass. p. 114.

e Contra plures aras in eodem Templo scribit Leo Baptista Albertus de re ædificatoria. l. 7. c. 13. p. 112.

Les Catholiques mesmes ne tiennent plus la même formule de prière. Exam. Pacif. p. 41. Omnis hic honor ad Deum potissimum referatur. Cass. p. 137.

De les honorer trop c'est à dire, de leur attribuer ce qui appartient proprement à Dieu.

Exam. pac. p. 20. Tanta multitudo missarum passim summa negligentia celebratur, itaque

Cap. 5.

20 Methodus Concordiæ.

Contra panis
adorationem.
Vide Ant. de
Dom. l. 7. c. 11.
S. 200. & cont.
Suarez. c. 205
S. 2.

Sumitur
hoc sacramentū
sub duplici spe-
cie panis & vi-
ni, non sub al-
terā tantum,
quia Christus ita
tradidit, dicens,
Accipite &
comedite — &
bibite ex hoc
omnes. — Debet
sub utraque su-
mi, quia (ut ait
Ambrosius) ca-
ro Christi pro
salute corporis,
sanguis verò
pro salute ani-

ma offertur. Ergo sub utraque specie sumi debet, quod ad sa-
lutem utriusque valet, ne forte si sub alterā tantum sumere-
tur, ad alterum tantum valere significare videretur. MS. o.
p. 388. Non me dō nil Ecclesiæ auctoritati contrarium, imò
verò Ecclesiæ paci et unitati conveniens & propè necessarium
futurum puto, si vel illi penes quos Ecclesiæ gubernatio est,
priscum hunc communicandi morem restituant, vel Ecclesiæ
paulatim, quod citra gravem perturbationem fiat, ad eum
quem initio habuerunt, longoque tempore retinuerunt, morem
redeant. Cass. p. 35.

fundatore, non secus ac cogi sole-
ant mancipia ad serviles operas.
Vtinam talis Latria Christo tam
sit grata, quam quidam opinati
sunt. Latriam Christo dignam in
sacrâ Eucharistiâ tueamur unani-
mes, sed interim consulamus tur-
batis fratribus, qui istâ suâ miseri-
mâ sacificatione animas suas in
gehennam demergunt, dum per-
petuò iudicium sibi manducant &
bibunt.

De participatione communio-
nis facilis erit consensus, si neces-
sitate legis de utrâque specie lax-
arint Sectarij, sique Ecclesiastici
utrâque nescientes Erebi duci non
miserint, sed medium utriq; tenu-
erint. Enimvero laudandum, si
Generali Synodo consentiatur

καθ' ὅλας in utramque siquidem olim ita communicatum in Ecclesiā. At non laudandum, ruptā unitate, utraq̃ue vesci, & spectare quantum sumas, non quā dignē sumas, ad hæc cogitare, ut ambas magis partes, quā unam edas, non quamobrem, & in quem finem edas, ut jam non commemorem, nefas esse, quod Sacramentum communionis contra communionem sumas, adeoq; cum odio Tartareo communionis totius, pro qua Christus mortuus est. Nec est partibus temerē rejicienda consuetudo, quā cibantur domi quisq; suæ fideles in Domino morituri, licet res, nisi contemnatur, periculo salutis careat. Omnia ejus generis sancita sunt, in profectum credentis populi. Si quid vitij accessit, vitium tollatur, res verò restituitur, & concordia alatur.

¶ Quia in Primitivā Ecclesiā Greci ab Apostolo susceperunt consuetudinem utriusque speciei, eam servaverunt usque in præsentem diē: & sic Dionysius Græcorum consuetudinem sequens. MS. Bas. p. 191.

Communionem sub unā invectam vel potius intrusam voluit Tridentini, tum contra legem Ecclesiæ, tum contra consensum principum, rationes Gersonicas ad examē revocatas in contrarium, damnatas voluit recessum.

& defectionem ab Ecclesiā eo nomine graviter deplorant & Regine matri, Ducique Bavarico devotam conqueruntur. Hist. Concil. Tridentin. pag. 387. 521. & 450. Vide Anton de Dominis contra Suarem, c. 2. §. 14. Conc. Trid. Hist. p. 163. & p. 387. & p. 519. &c.

Quod rarius & rariores e populo communicet, in causa sunt potissimum ipsi Pastores, qui populum ad frequentiore communionem non invitent.

Cass. p. 221.

Non debet indignari Pastor, si qui e vulgo sint, qui singulis Dominicis aut

etiam aliis diebus ad communionem sacrosanctam accedere cupiant. Cass. p. 222.

In Concilio Tridentino rejece-
runt nonnulli
Confessionem
utpote rem non
necessariam &
minime possibi-
lem. Ib. p. 325.

358. 359.

De Confessione secretâ & angulari Sacerdotis nulla in Scripturis habetur traditio. MS. Bas. p. 213.

Soli Deo, ut Greci dicunt, sufficit confiteri. MS. 51. p. 100. Vide hist. Conc. Trid. p. 338, &c.

Quin & illud vix quispiam improbaverit, videlicet propius facere ad mysterium synaxeos, si tota simul Ecclesia participet, quam sicuti nunc plerique mos est, ut non sit, cur displiceat consuetudo paschalis fractionis. Et nisi mores populi palam corrupti essent, videretur consultum, si sæpiusculè collectim participes sacræ cœnæ fieremus, ut hoc arctius coagmentarentur, ac in charitate mutua altius irradicarentur animi.

CONFESSIO VI.

Sed nonnihil de confessione o-
mnere remittant ecclesiastici,
non difficili opera revocandi huc
homines fuerint, qui jam à men-
tione etiam confessionis, tan-
quã à Pharaonismo quopiam ve-
hementer abhorrent. Anxietate

circum-

circumstantiarum, & tortura conscientiarum (quæ est materia desperationis & odij) sublata, consentient Lutherani in confessionis salubrem deuterodin, quorum aliqui dudum ad eam rediere, sed adacti à vexillifero Marte. Et crediderim qui sunt de grege Zuin-
glii non recusacuros, si sit tam examen quàm cõfessio, quo in negotio singillatim disquirat pastor Ecclesiæ quales habeat oves. In quo inquam sciscitetur, quid quisque credat, quomodo vivat, num delegato officio, aut suscepto servitio satisfaciatur, &c.

Item si eadem opera explicet rationes conscientiarum. Optime conlocatas horas, si ad eum modum transigantur. Tale sensitse videtur, ne putes me hoc novè comminisci, Antho. Episc. Florentinus in suo Exomologetico. Illud haud mediocriter ad revocandam plebem adjuvabit, si id negotij committatur optimis Eccle-

Nimis anxia inquisitio omnium circumstantiarum, quæ in multis cõscienciæ carnificinã gignit, nemo moderatus approbat. Cassart. 11. p. 88.

Hæc consistenda medicina ab imperitis et importunis medicis, multis inutilibus traditunculis infecta & contaminata fuit quibus conscientias quas extricare, & levare debebant, laqueos iniecerunt, & tanquam tormentis quibusdam excarnificaverunt. Ib. p. 90.

† Non sit disquisitio criminum exacta, — tantum credat sibi per

Christum remissa esse peccata. Conc. Colon. in tr. de sacram. confess. §. Quod si. p. 148.

Cap. 6.

24 *Methodus Concordia.*

Pij tantum & prudentes viri huic utilissimo & sanctissimo audienda confessionis & absolutionis impertienda ministerio praeficiantur, qui hominum conscientiae perite tractare possint.
Cass. p. 90.
† Hodie praefecti adolescentes; inepti & stulti, plerumque mali & pecculantes.
B. Rhen. in Tert.

¶ Cavendum vel in confessionibus, vel ob a-

liam causam loqui cum mulieribus: nam omnes homines quantumcunque specie fortes in hoc plurimum turbant. Bae. MS. p. 286. Ut ut confessio secreta sit Pontificijs auris odina, ut habet Crantzius. † Metrop. l. 8. c. 42. p. 193. Reiecta tamen atque repudiata est communiter ab † Erasmo, † Iac. Fabro, † Chrysost. in Indice, † P. Aërodio, aliisque Pontificijs bene multis.

liae ministris, quibus cura est de omnibus, & intercludatur via sordissimis quibusdam mercenarijs, quatuorarijs, tyrologis, quibus cura est de lana lacteq; infelicitis caulæ. Quod in nullius contumeliam dixerim. Nec nisi istos noto quorum culpa factum est, ut Germania tot periculosissimis Sectis quatiatur, irascente nimirum Deo. Ob hæc & huiusmodi scandala ubivis obvia, adeo invisa plerisque est confessio, ut dici non possit. Proderit hoc quoque, si posthac acerbissima carpantur flagitia & doceatur diligentissime ne quis fidelium quotidianam confessionem prætermittat, quam audit in occulto pater cœlestis. De hac sæpe Iohannes Chrysostomus.

EXCOMMUNICATIO. VII.

HAnc unâ cum poenitentia publicâ ab initio habuit Ecclesia juxta mandatum sacrae Scripturæ. Declarant illud reliquæ nonnullæ in quibusdam locis, & Synodales accusationes, quas, licet pecunia viciatas, adnuatim vidimus in nostrâ provinciâ. Arguit hoc insuper utilissima consuetudo Ecclesiæ, quâ in Dominicâ Palmarum facinorosis interdicunt usum Eucharistiæ. Scribit etiamnum de eâ Io. Eccius, quæ ego quidem viderim minimè aspernanda. Sed sæculis aliquot perverterunt hoc bonum homines quidam voluptatum magis, quàm Dei amantes. Ergo si redacceperit virgam suam mater Ecclesia, non dubito, quin sit multis Sectis,

ad salvendû. — Non autem sic Christus. O quot sunt termini absolvendo, & nullus in ligando, &c. Conc. Bas. MS. p. 509. De excommunicationibus injustis lege Fel. Hemmerlin. p. 60. Excommunicatio falsa etiam Pape non timenda. Bas. 3. MS. p. 353.

Bullatos terrores vocat. Ant. de Dom. l. 3. c. 9. §. 24. post corruptam avaritia Ecclesiam.

Ih. 2. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

† Excommunicatio fulgur è vitro seu vase æreo — solus Deus habet fulmen quo feriat animam. Ex. tom. 9 p. 863. Ecclesiastici judicant sine justitiâ, testificantur sine veritate, sine misericordiâ ligant, sine causæ cognitione — magis quidem proni ad damnandum, quàm

Contra ejusmo-
di satisfactio-
nes scribit. Ant.
de Dom. l. 5.
c. 7. §. 78. & c. 8.
§. 3. Sed vera
satisfactio est
vitæ emendatio
vera. Ut rectè
Ant. Mag. ser.
16. BB. PP.
tom. 1. col. 123.
☞ Habeo pe-
nes me duos
MS. codices
summæ anti-
quitatis, quorū
unus præfert
nomen P. Man-
ducatoris,
in quibus qua-
ritur, utrum so-
lus Deus pecca-
ta dimittat, an
etiam sacerdos,
& concludit,
Deum solum
peccata remit-
tere, et remitte-
re (ut ait Cassi-
odorus) quando
interius illumi-
nat introducen-
do veram cordis contritionem. MS. o. p. 410. & MS. 29. p. 31.

præsertim Anabaptistarum persua-
sura, quod Deus revera in ipsa sit.
Flagellet non debitores pecunia-
rum, sed criminum, hos terrenæ
potestati committens. Crimina
invalescunt in populo deterrima,
ut periculum sit, nisi ecclesiastica
potestate ~~reprimi~~ coercebantur: ne
deterior fiat, quam fuit olim in
Gentilitate, cum nondum inter
nos nominatus esset Christus.
Castiget item præfractos, qui con-
tumaciter unitati publicæ obni-
tuntur, conantes peregrina indu-
cere, ad demolitionem absoluti
ædificij. Verum ejusmodi ipsa
probè novit, ut à me tale edoceri
supervacaneum videatur.

Iam quod ad satisfactionem atti-
net, reputent Sectæ secum, quan-
to fructuosius sit, indictæ Satisfa-
ctionis obedientiam præstare,
quàm, uti nunc sit, peccatis suis
peccantes adblandiri. Cogitent
fuisse neque impios, neque stul-
tos, qui olim Canones super eâ re
decreverunt non inutilissimos. I.

mò ipsa ævi hujus incredibilis
malitia doceat, quod opus sit, cri-
minosis satisfactionum leges im-
ponere. Conferant igitur suffra-
gia sua, qui hactenus inconside-
ratè refragati sunt, ut sit Pœnitentia,
Contritio atq; verus dolor in-
terioris hominis, ob admissa sua,
sit Confessio tam privata quàm
publica, sit Satisfactio tam pri-
vata quàm publica, pro qualitate
admissi, sit & absolutio, quam unus
dat vice totius Ecclesiæ. In hoc
modò incumbatur, ut omnia ritè
compositè, & secundum ordinem
in charitate fiant, juxta Scriptu-
ras, & vetetem Ecclesiæ morem.
Romana Curia tot malis edocta,
contrahet, confido, pacis & confu-
sum et praxin optimi quiq; correctionè et moderationem fieri
desiderant—optādum esset, ut Pōtiffices publice paci aliquid
concedant. Cass. p. 103. Les Catholiques mesmes diront, que
l' Eglise en a esté mille ans en ignorance. Exam. Pac. p. 69.
Indulgentias neq; in Orientali neq; in Occident. eccles. usitatas
aut saltē notas fuisse ante tempora Urbani II. anno 1095.
Et postea in abusu varios præsertim quæstuarios abuisse. Hist.
Conc. Trid. p. 8, 2. & p. 4. h. ¶ Non est putandum, quod
ut pecunias recipiat det indulgentias: et si faceret, peccaret
graviter, nec tenerent, quia nec esset charitas in recipiente,
nec pietas in causa. Conc. Bas. MS. p. 709.

Les Huguenots
d' iront—qu' il
est nécessaire
d' avoir contri-
tion & douleur
de cœur. Exam.
Pac. p. 33.

† Quod attri-
tus non sit con-
tritrus ostendit
Dominicus S.
Tr. del Purga-
torio, c. 18, p.
209. † et Geo.
Venetus, pro-
blem. 10. 4. sect.
3. Probl. 122.

g ¶ Hic est
sensus, Sacerdos
absolvit aliquē
à peccato, id est,
ostendit absolu-
tū. MS. o. p. 93.
Circa harum u-

Cap. 8. 28 Methodus Concordia.

endæ gratia indulgentiarum largitatem. Nec committeret, ut ob has, aut hujusmodi exigua, catholica concordia disjiciatur.

CONFIRMATIO. VIII.

Ritum confirmandi baptizatos, quod Sacramentum etiam sine impietate appellavero, despiciatissimum habent Sectæ, non ob justas causas, sed quia sic libet menti cordis eorum. Si in hoc Episcoporum negligentia peccatum est hætenus, negligentia damnetur, non id, quod per se bonum est. Non nititur fumo ventoque Confirmatio fidelium à Baptismo, sed sacrarum literarum autoritate pariter, & Ecclesiæ enascentis antiquitate. Atque utinam cuncta ejus generis noscitantur, populo divulgarentur aliquando ut audiret, quid quâ inscitiam stoliditateque contempserit. Proinde contemptâ vanâ gloriâ suffragentur universitati Ecclesiæ Sectæ, quandoquidem hic ritus baptismo

tismo tuendo valdè prodest, & baptizatis majorem in modum frugifer est. Episcopi tantum current, ut citra scandalum, uti sese decet, religiosissimè atq; accuratissimè confirment baptizatos, & commendent eos gratiæ & Verbo Dei.

CONIUGIVM. IX.

IN conjugij causâ non difficul-
ter conciliandæ cum Ecclesiâ
partes essent, si haberent dilectio-
nem unitatis, citra quam vix un-
quam inter unum ovile clauder-
mur. Reducat ad calculum Lu-
theri factio & retractet, quæ por-
tenta, & quàm non pudicè admo-
dum scripta ædiderit de Conju-
gio, de divortijs, de iterando post
divortia, de gradibus, de polygy-
neciâ populi, de digamiâ cleri &c.

^a Ecclesiastici contra remittant
nonnihil de impedimentis, ne ob
hæc impediatur concordia, quâ
nihil prius habuerunt Apostoli.
Cur enim unitas scindatur, aut
non

^a In pastoribus
Ecclesiarum,
quos in medio
hominum turba
vivere, et ut
nunc res se ha-
bet, rem quoque
familiarem cu-
rare necesse est,
restat ut in po-
sterum ordi-
nandis hoc sta-
tutum relaxe-
tur, & veteris
Ecclesie, & huc
usque Orienta-
lium Ecclesiarum
honesti quoque
mariti ad
ecclesie ministe-
rium admittan-
tur. Cass. p. 199

† *Lucas uxorem habuit in Bythinia. Platina apud*

Zuingerum in theatro. p. 4136

Et † Io episcopus Leodiensis uxorem duxit. Apud Hedionem in chron.

Germaniæ. Apud eundem

Zuing. p. 870.

Et † Adolphus Archiepiscopus Coloniensis.

Zuing. p. 870.

† Apostoli uxori. Nota marginal. in Ignat.

BB. PP. 10. 2.

ad ep. 9. col. 25. in nota marg.

† Prophetas omnes uxores habuisse colligitur ex Indice

Chrysostomi.

† Qui concubinas ante conjugium habere presumit, peius facit, quam qui adulterium committit. Erasmus in Indice, Aug.

† Melius quidvis agere, quam in hoc incendium libidinis conficere. Er. in cap. Mar.

† Recte Law. Schraderus ait, Uxores restituenda. Id. in monumentis Italiæ, p. 214.

non resarciatur scissa ob eas res, de quibus usque adeo nihil mandavit Christus, nihil tradidere Apostoli, nihil docuere Patres, quæ denique neque fidem, neque bonos mores lædunt? Valeat Augustinus, si alibi, ad Ianuarium. Scrupus ingens est, quod quidam de Clero pro scortis virgines uxores domum duxerunt. At contra inde decus & inexpiamdum scelus est, pro uxoribus prostibula fovere. Hoc damnant Sectæ, illud probant. Ecclesiastici vero utrumque damnant, nec tantillo minus alterum, nempe turpius palam admittunt. Quid hic judicabit Synodus? neutrum permittet.

Optimum sanè, si ut vetare, ita efficere isthuc possit, præsertim uti nunc sunt tempora. Si Thaidæ non permittentur quibusdam ventricolis magis quam Christi-

colis

colis sacerdotibus, ^{et} fœdabunt thoro-
ros viciniae, aut certè curabunt suae
libidini furtivas Lupas ac Lenas.
Hanc Scyllam prospicite iudices.
Sin permittentur padicæ uxores,
comes erit multa vis incommo-
dorum, maximè si duplicetur con-
jugium contra Pauli canonem.
Hæc est Charibdis. Vtrò nunc fle-
stant arbitri, non satis consilij at-
que prudentiæ in promptu fuerit.
Extra controversiâ optimû foret
neutrum, at si alterutrum fieri o-
porteret, tolerabilius esset, quod mi-
nus est, nimirum, virgo uxor una.

Quod si ad vivum secludantur
à consortio mulierum sacrifices,
præbebit causam, cur nemo caro-
rum hominum sese posthac ordi-
nis odiosæ pedicæ ultrò dedat, at-

l. Sub honesto
castimonie no-
mine, supra, in-
cestus & adul-
teria referente
lo. Aveni. An-
nal. l. 5. p. 446.
Eo res jam re-
dyt, ut vix cen-
tesimum inve-
nias, qui ab om-
ni commercio
faminarum absti-
net. Cass. p. 204.
Fatentur Tri-
dentini, vix
quingagesimû
ejusmodi inve-
niri. Itaque
castum conjugi-
um ex sententia
eorum non casto
celibatu vel
concubinato
longè antestat.
p. 206. 241. 527.

Qui hujusmodi castum celibatum ultrò præstant, lauden-
tur et honorentur, qui hujus autem summum castitatis gra-
dum conscendere nequeunt, in secundo et proximo gradu casti
conjugij consistere permittantur. Cass. p. 203. Si unquam
tempus fuit antiquæ alienius consuetudinis immutande, certè
hæc tempora, hujus quamvis prisce moris immutationem ali-
quam efflagitare videntur, cum optimi quique & religiosissimi
Sacerdotes infirmitatem suam agnoscetes, et perpetuæ fœde-
rationis fœditatem exhorrescentes, si publicè non audent certè
conjugium ineant. Cass. p. 204. que

Conjugium a-
puđ Reformatos
sanctius. Ant.
de Dom. l. 2.

c. 10. §. 45.

l. † *Nicena*
Synodus permi-
ſit matrimoniu
in uniuſcujuſ-
que voluntate.

Dan. Venato-
rius in Anal.

Iuris, p. 497.

a Vide Conc.

Trid. Hiſt.

p. 680.

m. † *Pſydictu*
indictum apud
Erasm. tom. 9.

p. 400.

† *Apud Fulgo-*
ſium, l. 7. c. 2.

Item Zuinger.
p. 869. in The-
atro.

† *Apud Io. Ne-*
vizanum in in-
dice, et l. 1. p. 16

nu. 134. & p.

71. nu. 133.

Fortaſſe eam ob cauſam, quod filium nothum habuerat exper-
to crede. n ¶ *Quomodo potuerunt illi patres qui fue-*
runt in Nic. Synodo dare nobis legem, qui neque interfuimus
neque conſenſimus? Item quomodo potuit eorum inſtitutio ir-
ritare matrimoniu inſtitutum a Deo & ab Apoſtoliſ inter-
legitimas perſonas? MS. o. p. 160, 161.

que hic iterum ſalebra eſt. Si vero
conſilium eſt Epiſcopis, clero con-
nivere, & clandestinos concubi-
tus ignoſcere, periit religio, quæ
alioqui plus nimio inclinata eſt,
iſiſ Sathanæ ſponte ſua traditiſ.
Reſ undique plena eſt periculi, ſi
quæ alia. Reclamat unus atque
alter decretorum canon, ne fiat,
quod eſt tolerabilius: at ſunt! con-
tra in iſiſdem decretis, qui nihil
reclament.

¶ *Quin & Aeneas^m Sylviuſ peri-*
culum intellexit, quum ambige-
ret, utrum potius ſtatuendum: Et
Ioannes Faber Epiſcopuſ idemq;
Prædicator Evāgelij ſcalpit caput,
videlicet dicturuſ de connubio
preſbyterio, unde Tituluſ fecit:
Dubitatio ſuper uxore ducenda.
Aitq; nihil diſſimulans: Auribuſ
lupum tenere, quiſquiſ rectum in
eo loco deciderit, &c. Certè qui
n Canonem adverſum conjugij

ho-

honorem imposuerunt, non sus-
picari poterant, occasione cœli-
batus tot scelestissima cleri stupra
in Ecclesiâ fore.

Nec verisimile est Calixtum, si
jam in terris viveret, & pudiciti-
am eorum coram videret, qui lux
sâlque plebis esse debent, temerè
aliquid promulgaturum. Viderint
itaque præsides Synodi, quid &
quatenus, aut vetent, aut permit-
tant. Sedent in Cathedrâ Christi,
à quâ procul absunt insynceri mo-
tus. Si ipsi, quod melius esse ju-
dicabitur, sectarum odio suppres-
serint, & quod nocentius, pro as-
fectu privato decreverint, habe-
bunt, cui decreti reddant ratio-
nem. Nos expectamus vocem ° ec-
clesiæ, cujus membra sumus, olim
excusati, ut ut res ceciderit.

*L'observatio
en ce temps là
en estoit volun-
taire & non
forcée. Exam.
Pac. p. 45.
Turpitudines
& scelera que
prætextu cœli-
batus passim in
oculos & aures
incurrunt.*

*Cass. p. 201.
† Dam nato Sa-
cerdotum con-
jugio, Sodomia
ubique per An-
gliam regnavit.
Ran. Gestrensis
Zuing. p. 1082.
Sunt cause non
leves, cur hodie
iis quoque qui
jam ordinati
non libidine, sed
conscientiâ du-*

*cti, uxores duxerunt, & ecclesiis utiles esse possunt. Cass.
p. 101. Natura fragilitate & virtutis continentie raritate
ritè pensculatâ petittum est matrimonium, sed non obtentum,
in Conc. Trid. p. 823. 824. o ¶ Sciendum est (igitur)
quod non omnes qui suscipiunt sanctos ordines, faciunt votum
continentie, nec est votum cōtinentiæ de substantia S. Canonū:
quia Græci habent eosdē ordines quos Latini, & tamen non
tenētur cōtinere, sed habent uxores suas. (ita me docuerūt mē.
brane. MS. p. 51.*

VNCTIO. X.

*Ceremonia un-
gendi vetus in
ecclesiâ. Ant. de
Dom. l. 5. c. 10.
Neq; tamen est
propriè dictum
sacramentum,
& nihil certi
habetur ex E-
vangelio, & in
usu fuisse apud
omnes Ecclesias
negatur aperte
in Concilio Tri-
dentino. conc.
Trid. p. 594.*

Non renitentur partes, hoc quoq; mysterio uti, quòd nil minus est, quàm res Scenica, si verè æstimes. Literis Apostolicis, vetustate consuetudinis, & consensu maximo commendatur. Estque ejus non minima utilitas, si ritè peragatur. Equidem nihil prætermitti debebat, quod è corpore migraturis conducere videretur. Latent plebem ea, quæ ibi geruntur ac dicuntur, nec nisi liquorem in oculis habet, quem ridiculum arbitratur, & pretium exolvendum incusat, quo queritur sacrum vendi.

Quo magis curandum Ecclesiasticis, ut in posterum majore vigilantia atque gravitate res bona fiat, idque sine conscientiarum laqueo, quasi in hoc salus sita sit si adhibeatur, exitium verò præsens, si non adhibeatnr, item sine lucro, sine testamentorum aucupio, breviter sine habendi spe, ne quid deterreat

terreat animos discedentes, in
côcordiæ sentētiā. Aliunde alatur
diaconus, quā ē sacramentorum
messe. Summa dicam, Si in timore
& tremore ceremonias pias fece-
rint Ministri, non aberit, quin fi-
delem populum et delectaturæ sint
& ædificaturæ.

*(Sed prob do-
lor) † neglectis
ijs quæ sunt ve-
ræ pietatis, plus
se quo fidunt cæ-
remoniis, quæ
plus habent Iu-
daismi, quā
Christianismi.
Querela est*

non nova aut infrequens apud Erasmum. tom. 3. p. 6.

ORDO, XI.

SI Ecclesiastici non ceu cœli ter-
stij oracula credenda nobis
præcipiāt, quæ de Ordine schola-
stica Theologia nuperis sæculis
dogmatizavit, citra Scripturæ fe-
rē & Patrum orthodoxorum testi-
monia, non possent non ad pa-
cem accedere Sectarij. Neque e-
nim non quā plurimum opus
est Ecclesiæ, ut habeat ordinatos
Episcopos, utque illi rursus ordi-
nent & constituent presbyteros ac
diaconos.

In confesso est, Ordinem sã-
crum, & ejus gradus nullius Papæ
quattriduanum figmentum esse,

D z

nec

* *Vspote t^{er}as non minus scientes & inertes. Ita Polyd. Virg. in orat. Dom. p. 529*
 † *Avari ac superbi. Germ. Script. tom. 2. in Gunther.*

p. 370.

† *Amatores mulierum. Laur. Schrad. in monumentis Italix.*

p. 235.

† *Qui per luxum et otium ventri vivunt.*

Er. to. 3. p. 158.

† *Qui militant Plutoni, Baccho et Veneri. Hen.*

Breulæus de militia duplici,

p. 117.

☞ *Curiales vel mercatores. MS. 9. p. 139. ☞ Qui non veniunt ad Ecclesias suas nisi tempore autumnali. MS. 29*

pag. 200. *Quæstu clerici, et habitu milites. MS. 59. pag. 127.*

† *Sacerdotes quoad verticem, cætera laici. Eras. to. 2. Adag. 1. cent. 3. qu. 603. ☞ Qui præsumunt, non ut prosint. Conc.*

Bas. MS. † *Caudaces et salaces. Avent. l. 5. Annal. p. 386.*

† *Quorum sacerdotia quasi caballi emptæ. Io. Avent. l. 4. p. 382.*

† *Vel histrionica arte comparata. Lilius Greg. Gyrald. to. 2. dial. 6. p. 236. & p. 318.*

nec heri cœpisse Ecclesiam ordinare æconomos suos. Quid quod ipsæ Sectæ ordinatos in Ecclesiâ non ordinatis præponunt? Et plebes nullâ ferè fide, neq; honore ullo dignabitur eos, qui post hos sine ordine sacrâ tractaturi sunt, cujus rei jam diu documentum dat. Irruere * jam cœperunt etiam in Ecclesias homines quidam levissimi, non prophani modò ac egregiè sæculares, verum etiam flagitiosi scurræ, nullo proposito alio cõcionaturi & mensam illam suam paraturi, quàm ut veterem Ecclesiam subvertant, & suo ventri parent lautam culinam. Tantò melius scilicet habet nunc status Clericalis, quam antehac.

Præterea si sollicitè caveant Episcopi, ne tanto gregi inutilium

o juvenum ad ordinē aditus pate-
at, sed ijs duntaxat, qui ætate,
probitate, eruditione spectati sa-
tis sint, & quos poscat Ecclesiarū
necessitas, non sine vicinā bono
testimonio, sed sine numerato pre-
cio. P Tale nimirum lenire posset
schismaticæ gentis implacabilita-
tem. Profecto bonum vicinā te-
stimonium, electionis atque suf-
fragij popularis vice esse poterit,
maximē ut nunc habet temporis
ratio. Quid pluribus opus? Si hāc
in re agatur, quemadmodum O-
lim, quum de sacerdotio Ecclesi-
astico ab omnibus quam optimē
sentiretur, non video, cur partes
dissentire malint, quam consen-
tientibus animis studijsq; com-
munem religionem provehere.
In ipsā re nihil lepræ est, sed in a-
busu rei: Absint somnia quorun-
dam, absit superstitio, absit negli-
gentia ac levitas, absit favor, absit
amor habendi, & erit, quod am-
plectamur cleri ordinem.

† Non meren-
tibus, sed magis
offerentibus
data. Io. Lang.
in chron. Cy-
tizenfi. ad an.
1513.

† Nemini
quamlibet in-
digno nebuloni
modo is muneret
denegare con-
sueti. Fr. Dua-
renus de san-
ctis Ecclesiæ
ministeriis. l. 6
c. 4. p. 518.

o Contra
adolescentes
promotos vide
Conc. Bas. MS.
p. 92.

p Sed ob
hæc et ejusmo-
di nefandissima
flagitia disces-
sio facta est à
Romana Eccle-
sia in omnibus
Ecclesiis Orien-
talibus et alijs.
Bas. MS. p. 115.

*Nic. Ormannetto contra ordinatos Romæ sacerdotes, prout res
nunc se dant. Hist. Conc. Trid. p. 717.*

 Notandum, quod juxta aliquorum traditionem, corona clericorum hinc sumsit initium. Nam dum Petrus Antiochiæ predicaret, in contumeliam nominis Christi summitatem ejus capitis abraferunt, quod quidem postmodum toti clero traditur in honorem, quod Christo in contumeliam fuerat irrogatum. — Capillorum detruncatio fit, ut ex hoc detur intelligi, quod cleri-
 ci omnes cogitationes superfluas à mente sua debent abscindere, et ad Verbum Dei auditum paratum et expeditum habere, etiam omnia temporalia præterquam ad necessitatem à se penitus removere. MS. 21. p. 204.

O Dolose agit, qui habitum et tonsuram, et cætera quæ sunt signa quod de familiâ Domini est, secum portat, et tamen Dominum peccando impugnât. MS. p. 43.

Nec dignum est ut certetur de stolari pexâque togâ, & coronula tonsi verticis. Negari certè nequit magis decere presbyteros eum cultum, quem hætenus reverenter gestarunt, quam scurrile istud gestamen nostræ tēpestatis. Barbatos, ac apertissimis calceis ad aras stare decorum est, sæculo isto iudice, at coronula tonsa & terete^o pileolo ἀγμῶτον. Expendent opinor, quid cui præferendum, & quanta sit necessitas Ecclesiasticæ Ordinationis. Videmus hodiè his in provincijs Germaniæ Sacerdotes ritè ordinatos, mirè desiderari, adeo ut citiùs reperiās, qui Garnifices, qui Lenones, qui Incendiarij, qui publici raptores, qui delatores, quàm qui Sacerdotes velint fieri. Ingenui adolescentes, & ad hoc officium aptissimi procul

refugiunt à sacris Ordinibus, atq; hos ceu mortem ipsam horrent. Interim reperiuntur inertes quidam ac rudes rerum sacrarum, quibus nihil insuper præter pretium dulce est, illos allectos ordinant. Quum verò tales ad nullum honestius vitæ institutum idonei sunt, mirum sit si bonos Sacerdotes præstabunt. Sic itaque procedente tempore regetur Ecclesia ab asinis, & prædicabunt imperitissimi misero populo, quod nunquam didicerunt ipsi. Adolescentes optimi quiq; propterea abhorrent ab instituto illo, quòd nolint suam libertatem sibi eripi. Deinde verentur, ne Clericalis status occasionem vetitæ impuditiæ præbeat.

Postremò non possunt per conscientiam observationes ac constitutiones omnes tueri, ad quas sacrifici adiguntur. Homunciones contra isti quia à labore ad libidinem proclives, & quia appetunt iners & turpe otium, irrumpunt examina constitut. humanarum. Er. in Matth. 11. tom. 6.

Paucissimi adolescentes pietatis indole præditi, ad Theologiae studium se adiungunt— sed ÿ fere tantum, qui opima beneficia, vitæ luxum, et splendorem ac carnis licetiam, et vagam effrænq; libidinem animo præsumunt, præter nonnullos, &c. Cass.

P. 201.

† (Nunc) sylvæ Iudaicarum caeremoniarum agrum Dei occupavit.

Polyd. Virg. 4. de invent. rerum, p. 226.

† Inundatio—

† Atque usque
adco stulta sunt
hominum judi-
cia, ut huma-
nas divinis
longè præse-
rant — et baud
scio (inquit
Iac. Faber. in
Lucam) an
tempora nostra
hac labe care-
ant. Faciat Je-
su benignitas,
ut citò purgen-
tur, & omnes
catestem Am-
brosiam, vinum
semper novum,
vinum Evan-
gelicum bibant.
p. 362.

in hoc vitæ genus. Nemo vocavit
eos, nemo misit, non examinari-
tur, non explorantur, ætas modò
spectatur, & literæ commendato-
riæ, ut de favore Magnatum ni-
hil dicam. Atque eo pacto fiunt
cives, qui sacerdotio dignissimi
erant, & alij contra fiunt sacerdo-
tes, qui vix suis pascendis erant
idonei. Sal erit infatuatum, terra
falsa. Nam cives Laici doctrina
pollebunt præ istis ignavissimis
sacrificis, & docebunt eos, à qui-
bus doceri ipsi debebant. Quæ
consideranda ob id propono, ne
Ordinatio sacerdotalis per odio-
sos abusus posthac ullo modo vi-
lipendi possit.

¶ Doeg Idumæus irruit in Sacerdotes Nobæ : Doeg Idu-
mæus idem, motus terreni consensu, Sacerdotes nostros in-
vadit, unde & alibi dicitur, quasi vacca lasciviens declina-
vit Israel : idem vir videns Deum, Prælatus scilicet Ecclesia-
sticus. Hujusmodi igitur vituli occidendi sunt, eò quòd pin-
gues sunt : unde & Petro dictum est, Massa & manduca.
MS.*.p. 21. ¶ Vis ergo aptius discernere inter Sacerdo-
tes Christi & Sacerdotes Pharaonis ? cum videris Sacerdo-
tem plus intentum ruri quàm legi, plus curam agere agri
quàm animæ, audacter de eo pronuncia, quòd sit Sacerdos
Pharaonis. MS.*.p. 26.

VITA. XII.

Ecclésiastici diligentius docue-
runt bonam vitam, quam Se-
ctæ, e quibus Lutherana tantum
non dedocuit tum vitam bonam
tum opera bona. Pars Zuinglii a-
liquanto plus exegit a creden-
tibus pia facta. Anabaptistæ vi-
dentur omnium diligentissimi esse
in docendâ vitâ, si in sinceritate
& veritate fieret, quod agunt. Pro-
fecto vel horum lucrificandorum
gratia, si non alioqui summa lex
Dei Opt. Max. ad id quam vehe-
mentissimè urgeret, omni curâ ac
labore insudandum est Ecclesiasti-
cis, ne quid frequentius, fidelius,
severius inculcent credentibus,
quàm Christianam conversatio-
nem & bona opera. Erunt tan-
dem nobiscum homodoxi Luthe-

*Docent Luthe-
rani, quod ex
Protestantes se-
dulo faciunt.*

† *Inustus ne in
operibus confi-
dat quantum-
cunque bonis.*
In Ind. Chry-
sost.

† *In bonis o-
peribus inesse
nihil mali-
quamvis ex no-
strâ Dei non
imputetur. Ita
idem in c. 2.
Math. p. 180.*

† *Instigantur
Prædicatores,
ut liberè hypo-
crisin bonorum*

operum damnent. Vatablus in Is. cap. 58. in marg. *Cetero
quia communis opinio est apud verè protestantes, ut verè am-
bulemus in ijs—qui bona opera non habet, testatur se fidem in
Christum non habere. Vatablus in Eccles. c. 9. . † Bona (in-
quam) opera non precedentia quod meruit (iustificatus) sed
consequentia quod accepit, ostendunt. A. Guiliardus in ep.
ad Rom. c. 4 p. 22. Ita totum gratia Dei debetur, non meritis
nostris. Ib.*

rani,

Cap. 13. 42 *Methodus Concordia.*

† Purgat opera
legis, fides con-
vertit : justifi-
catio illuminat
opera tenebro-
sa, purgatio fi-
dei applicatio,
justificatio
mundicia illu-
minans, & om-
nia serenans.

Iac. Faber. in
ep. ad Rom.
c. 4. p. 76. nu. 29

† Beatus cui
vita obligit fi-
des, & qui gra-
tia, non operi-
bus, et si maxi-
mè adsint ope-
ra, vivit. Iac. Faber. in Matth. c. 3. p. 26.

rani, ubi scilicet satis ematuruerit
dogma falsæ libertatis. Retincto-
res hæc unâ duntaxat parte sapi-
unt, tenentes doctrinam Ecclesiæ
Catholicæ : Helvetij sinè magno
negotio invictissimæ sententiæ
subscribent, & illud universi simul
perpendent (O utinam) nempe
tum demum optimè cum Ecclesiâ
agi, quum optimè conversentur e-
jus filij, & filiæ. In hunc finem,
mihi crede, omnia desinunt, quæ-
cunque docet, quæcunque facit
Ecclesia quandoquidem neque in
verbo neq; in ceremoniâ regnum
Dei est, sed in virtute fidei & vitæ.

IEIUNIVM. XIII.

☞ Tunc
præclara apud
Deum absti-
nentia corporis,
cùm animus je-
junat à vitiis.
Phil. Reping-
ton. MS. p. 145.

ECclesiæ cum partibus conve-
nit de Ieiunio, tametsi ægrè.
Nam apud has non optimè audit
inediæ vox. Verùm de tempore
hujus nondum convenit. Partes
asseverant omne tempus esse Ieju-
nij tempus. Idem non inficiatur
Ecclesia. Sed sub hujus verbi le-
noci-

nocinio latet periculum. Imò jam apparet, quando pro omni nullum tempus lejunij est. Is est effectus mutati moris. Ea est sapientia nostra, quâ præjudicabamus priorum constitutis. Cur igitur, re expensâ, non redeunt ad id quod fuisse optimum jamjam elucescit? Quoniam verò Tesseracoste sive P. Quadragesima authoratæ consuetudinis est, quæ certò de Traditione Apostolicâ manavit, & plurimum prodest mortificandæ carni tot dierum abstinencia: Christianè fecerint Partes, si eam unanimes restituant. Impetret hoc Politia, si non religio, siquidem non feret diu abliguritionem immanem, non necessariam, & sunt multi qui saturi licentiæ Evangelicæ, abstinenciam serò probare cœ-

ta sit. In Indice Chrysost. Et † suadenda, non præcipienda. Ib. † tamen ciborum delectus rejectus ex admonitionis div. exemplo memorabili. Io. Lang. Annot. in Nicephorum. † ¶ Quando jejunia sunt superstitionis, abstinendo à quibusdam cibis communibus—minimè parabilibus quamvis voluptuosis: sed aliis cibis æquè voluptuosis & magis sumptuosis utuntur. Gu. de sancto amore. p. † De jejunio quadragesimæ quidnam sentiendum sit. Vide † Er. to. 9. p. 400.

¶ (Jejunium verum) non abstinencia ciborum, sed mortificatio vitiorum. Ita MS. 4.

p. 222.

¶ Hoc magnum & generale jejunium est, à carnalibus voluptatibus abstinere.

*. p. 249.

† Cui concinit Marcus Eremita in BB.

PP. tom. 5.

col. 85. nu. 24.

Dicenda † virtus est peccati abstinencia.

† Ceterum quamvis ciborum observatio à Christo subla-

Cap. 13. 44 *Methodus Concordia.*

*Id est, diebus
Veneris & Sa-
turni, & vigi-
lijs Sanctorum.
† Nunc &
Mercurij dies
periclitatur.*

*Er. to. 9. p. 400.
modò ex sen-
tètia Erasmica
† Nullum cer-
tum cibi genus
prescribatur—
quisque pro
corporis habitu
vescatur quæ
maximè condu-
cunt bonæ vale-
tudini. Er. to. 9.
p. 74.*

*Cesle ordre a
engendré la su-
perstition, et
pour eviter la
superstition,
l'ordre peut e-
tre changé.*

Exam. pac. p. 67

*† Minus one-
ris olim impos-
tum Iudæis. Er. to. 9. in dial. qui dicitur conviv. Prophetarū.*

*† Quando nec ætate subvenitur, nec morbo. Er. to. 6. in c. 11.
Math. ¶ Volumus hominem jejunare, ut cogatur vitijs
mori, non ut cogatur nostra dissolvere. MS. 59. p. 5.*

perūt. Si pudor obstat, cogitēt, pu-
dore quàm concordia cedere præ-
stabilius esse. Imò nullus pudori
locus est, ubi de causa Dei agitur.
Consentiant item in Iejunia per
singulas hebdomadas sparsa. Nam
amentia sit, sesquimenssem modo
Iejunijs aridos esse velle, reliquos
verò totos crapulare, id quod no-
bis nunquam planè licet.

Sunt certi dies inedia dicati,
quos omnes in memoriâ habe-
mus, si in ventre haberemus. Hos
ob tranquillitatem stabiliendam
volentes observemus, recordan-
tes, non satis jejunare posse spon-
sam ablato sponso. Porro æquita-
tis contra fuerit, ut Primates Ec-
clesiastici remittant aliquid de fe-
verâ istâ obligatione atque obstri-
ctione conscientiarum propter
cibum. Ne statim posthac ad lani-
enam trahatur, qui vel invitus
collapsa valetudini esu promiscuo

medetur. Meminerint Christianos non esse Agarenos, nec omnibus opiparè pisculentas splendere mensas contingere.

Laudo publicitùs indictam à carne abstinentiam ob multa com-
moda: valdè tamen cavendum, ne
superstitiosorum Iudæorum simi-
les efficiamur, & ne iannitamur o-
peri. Tolle fiduciam jejunij, &
heremiticæ mensæ opus firmum
maneat. Laudo si quis ipse sibi
amplius indicat, quàm indixit Ec-
clesia, quò magis circuretur Adam.
Quo minus improbandi sunt pris-
ci Fratres, qui prorsus carni vinò-
que corpus suum subduxerunt.
Cum primis verò statuta Iejunia a-
gamus unanimiter, & iidem omni
tempore moderatè victitemus,
& àque vitijs solliciti jejunemus.
Cæterum de citationibus, quas
Sectæ miserabiles adversus hanc
observationem intruditis, securi
sumus. Neque enim vel tantulum
explicaveritis. Scripturæ instru-
mento propugnantur magis Ec-
clesiasticæ traditiones tales: ad æ-
difi-

*Les Huguenots
approuvent,
moyen-nant
que ce soit par
discretion, &
non par consci-
ence. Exam.*

Pac. p. 46.

*† D. Bernardus
accusatus, quod
corpus suum
nimia abstinen-
tia reddidisset
imbecille.*

Auctor vitæ,

l. 6. c. 6. apud

Zuing. p. 1503

q. † (Quia)

† jejunium

sine operibus

misericordiæ

nihil est. Varab.

in Zach. c. 9.

Sed † jejunium

impiorum, &

non jejunium

Dei. Varab. in

c. 58. Isa. Et

peccator jeju-

nans demoni-

similis est.

S. Elig. hom. 11.

BB. PP. tom. 3.

col. 513.

dificationem corporis Christi non injuria superaddita : quàm oppugnantur. Idcirco favete paci, & qui eundem cum Ecclesiâ Christum creditis, ejusdem cum eadem vestigia sequimini.

ORATIO. XIIIIL

† Christo
neglecto mater
ejus invocatur.
Nota margi-
nalis apud
Crantz. Me-
trop. l. II. c. 15.
p. 301. nigro
carbone nota-
ta.

† Tituli Ma-
rie tributi vix
inveniuntur in
canonicis libris.

QUò segnius de Oratione in gratiam redeant cum Ecclesiâ Partes, facit intercessio Divorum. Alioqui convenit inter eos, orandum esse, licet ea, dum sanare conabantur orationem, totam ferè occiderunt. Certè exulat magnâ ex parte à populo novæ libertatis oratio, & eò succrevit fastidium hujus, ut hypocriticum sit, prolixius orate. Sed ingredior

Erast. tom. 9. in Naufragio. † Multi magis fidunt presidio Virginis Matris aut Christophori, quàm Christi: lb. in declar. ad 68. & 69. to. 9. Adorent avec pareille devotion, nostre Dame, & les autres Saints, que Dieu mesmes de maniere qu'à grand peine (voire par le jugement des Catholiques) les Catholiques mesmes peuvent eviter Idolatrie. Exam. Pac. p. 21
† Nihilò pejus ageretur cum religione Christiana, si paulò minus tribueretur invocationi divorum, quàm tribuitur à nonnullis. Er. in Dial. qui dicitur Naufragium.

que-

querelas meas non in loco. Quid verò consilij dabitur, ut non prorsus sublata intercessione, amicitia inter nos sancta fiat? Ecclesiastici ponant modum dogmati suo, & non faciant articulum Symboli, ex pia persuasione. Partes non vociferentur impium, quod est probabile, nec obturbent cupientibus suis precibus intercessionem cœli civium accedere. Æqua ni fallor hæc conditio est, quam si utrique accipiant, atque ea non refugiant, pax est. Citationes ab utrisque gnaviter contortæ, ventis committantur, sit *diversa* inducta, non in ædem Telluris Rom. sed in Ecclesiam Christi Opt. Max.

Præterea communi consensu damnetur barba superstitio magicarum precum, atque consecrationum prophanarum. Tollantur oratiunculae quas somniarunt ad colum vespertinam anus, aut delyri Monachi, nam talibus plus creditur, atque Evangelio, & quarum efficacia stulti heu nimium sibi pollicentur. Nihil eximij promitta-

† *Et Sancti & Angeli clamant Deum adora.* Iac. Faber. in Marc. p. 317.
 † *Quid facitis vobis patronos, & non confiditis Domino, domus sine patrono, magis patrono quam Domino confidentes.* Iac. Faber. in ep. ad Hebr. c. 3. p. 325.
Dominicus à Soto, nie que les Saints au ciel prient pour les ames. Exam. Pac. p. 21.
 † *Dubitatur à viris doctis, quibus verbis consecratio facta sit.* Er. to. 9. p. 685.
 † *Contra missæ arcana.* Bodin. Meth. hist. p. 75
 † *Muliercule negne sacris admixta.* Er. to. 6. in c. 6. Matth. p. 54.

† *Divina pre-
cationis nuge
assuete. Ib.*

† *Ad talcu-
lum hypocrita-
rum præcipua
fucosa bonitatis
instrumenta.*

*Polyd. Virg.
de invent. re-
rum. l. 5. c. 9.*

p. 347.

† *Monachi orando eti-
am simulant
sanctitatem.*

*prolixitate ora-
tionis. Gu. de
S. amore. MS.*

† *De precibus
prolixis, ineptis
ac ridiculis.*

*Br. c. 6. in e. 6.
Matth.*

† *De legitimo
precandi modo.*

*Polyd. Virgil.
in Dom. orat.
in precemio.*

mittatur semper orantibus, & nun-
quam Christianè viventibus. Va-
leat eadem subinde repetita præ-
catio, utpote quæ sit instar obse-
crationis ex omni affectu urgen-
tis atq; instantis: ejiciatur tantum
oscitantia, properatio, ostentatio,
nausea, opinio & sanctitatis. Con-
fido in hujusmodi utrosque facile
assensuros.

Agnoscant interim Sectæ, quâ-
tum incommodarit rebus sacris
sua ista Tartarea furia, cujus ob-
tentu bona pars pijsimarum ora-
tionum ab animis, adeoque à me-
moriâ Christianorum pulsa est.
Ferre tales poterat Dominica præ-
catio, ferre poterant & Davidicæ
preces, at istis nostris nihil
placuit, nisi aut summa, aut sui pror-
sus simile. Quod mihi scilicet
interim condonabunt.

STIPIS. XV.

Consentitur de Stipe publicâ.
Ecclesia hætenus vario sti-
pendiorum genere juvit egenos
suos,

suos, cujusmodi si exaugeret magis quàm diminueret, non video cur abroganda ea sint. Pars Lutheri Cistam posuit, & suos habet oculos vulgò infames, ingenti jactantiâ magis quàm fruge.

Nolo hic commemorare, quàm non Evangelicè res agatur. Quo magis sibi in hoc displicere debebat Secta, & se universitatis judicio submittere. Cistam igitur aut de suo impleat, aut è medio auferat, & subveniat pauperibus meliore modo. Scripturæ Lutheranis citatæ Cistam novam non tuebuntur. Catholici sic sese effundant in pauperes, ut pudeant cistarij, atque ita utroque modo benefiet pauperibus. Cista sponte suâ intercidet, ablatis alienis. Nam nemo ferè è grege libertatis vel quadrantem injicit, nisi quod Mammonarij è bonis malè partis aliquando largiri videntur. Quare consultum foret, ut ijsdem rationibus ab utrisque publica largitio, & ea dives, dispergeretur in carnem nostram, pauperes,

v ¶ Aliud
etiam imminet
periculum cle-
ricis beneficia-
tis: scilicet
quod tenentur
Domino ratio-
nem reddere de
bonis Ecclesie
que expendunt,
& dispensatio
bonorum eis
tradita est, ut
sint dispensato-
res pauperum,
& de bonis Ec-
clesiasticis ipsi
provideant Ec-
clesie & pau-
peribus, maxi-
mè qui sunt de

parochijs suis, quorū prius receperūt eleemosynas et oblationes,
et residuū sibi reservet ad suas necessitates, non ad luxuriā &
voluptates. Prelati autem è converso bona Ecclesie expendunt
in lascivijs & seculi vanitatibus, & proprijs militant stipen-
dijs in Principum Curijs, ut ampliores redditus percipiant, &
faciant sibi phiolas aureas, et de argentata, et ornamenta pre-
tiosa, et meretricibus dant et histrionibus, et de omnibus tali-
bus expensis Deo respondere debent. MS. o. p. 129. x ¶ Cle-
rici, qui nihil possidere debuerunt, omnia possidere presumunt.
Non laborant, non arant, non seminant, non ædificant, non
navigant, non pugnant, et ut verbo utamur Psalmista, In la-
bore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabun-
tur. MS. 29. p. 324.

Præterea ut Prochodochia unā
cum Xenodochijs reformarentur,
nempe ut ijs servirent, à quibus
nomen habēt. Majores non præ-
viderunt, tam malè dissipatum
iri, quod illi benè locarunt. O Pri-
mates, O Theologi, expergiscimi-
ni ad causam pauperum. Nam ni-
si illis prospiciatur, Deum tot Ce-
remonijs frustra coluerimus. Cres-
cant tandem stipendia atque præ-
benda pauperum, posteaquam ad
supremum excreverunt * sacerdo-
tales Monasticique proventus,
quibus etiam adjicitur, quod pau-
perum erat, ne quid ij habeant, &
ne quid illis desit. Gehenna vos

certa manet præsides Ecclesiæ, nisi hic vigilaveritis, pauperum memores. Porro de privatis Eleemosynis hic non loquor. Eas cuiq; Christianorum curæ erit ne vel petenti deneget, vel egenti subtrahat.

CANTVS. XVI.

Non longè dissident in sacra canendi consuetudine. Id solum est eis controversum, quâ linguâ cani debeat, Catholici Latina, Partes Germanica delectantur, sed ea satietate propemodum languescunt, quando placere desinit, quod novum esse desiit. Existimo autem multum adjumentum ad concordiam allaturum, si iterum posita pertinacia utrique aliquid de suo concedant. Catholici donent, ut ea quæ Latine cantantur, leguntur ac aguntur, non raro plebi per doctum Sacerdotem è suggesto Germanicè exponantur, id quod nonnullis ante hanc quoque tempestatem familiare fu-

*y † Romanis
similes, qui de
victis provin-
cijs Latine in-
risdictionis fræ-
nos injiciebant.
Zuinger. in
theatr. p. 1101.*

Cap. 16. 52 Methodus Concordia.

a † Cyrillus
contra Pontif.
sententiam ob-
tinuit sacra pa-
trio sermone.
Rom. Hyden.
l. 5. c. 32. Ant.

tit. 16. cap. 1. §. 9. Z. pag. 4107. & p. 4146. et ut satis citius
fiat in hac questione legatur. Ant. de Dominis, l. 7. cap. 12.
§. 99. Hist. Conc. Trid. p. 430. b † (Quid quodd) cantantur
Psalmi in cenobijs sine intellectu, sine eruditione, & quod pe-
jus est, mente. Io. Cusp. in Austria. p. 601. De ps. lingua nota.
Conc. Trid. Hist. p. 450. c ¶ Circa fidem inquirendum
est, utrum sciant Symbolum Apostolorum & Orationem Do-
minicam. MS. o. p. 108. ¶ Laici debent scire quae erant ne-
cessaria ad salutem, ut praecepta Decalogi & huiusmodi, quae
debent fieri ab omnibus, sed subtilitatem Scripturarum &
Prophetiarum dicta ignorantur. Phil. Repington. MS. p. 485.
In Hist. Conc. Trid. Quid aliud desideratum est à Polonis,
p. 399. à Cardinale Lotharingia nomine reginae matris, quae
hac de re scripsit ad Pontificem Romanum (exemplar litera-
rum extat in bist. Thuani: quid dico extat? extabat olim, sed
cautum est ab Inquisitoribus ut dispungatur). Conc. Trid. p.
653. & à Io. Moulucio Valentiae Episcopo, quid multa? Re-
gina mater extunc malè audiebat apud Pontificem, Polono-
rum petitioni quamvis iustissima minimè assensum est: Mou-
lucius Episcopus & Lotharing. Cardinalis vix ac ne vix qui-
dem evaserunt laqueos vel potius tyrannidem Inquisitionis.
Conc. Trid. Hist. p. 461. & p. 633. p. 450. d ¶ Turpissi-
mum & damnabile est (laicis) quod ipsi bene sciunt cantilenas
vanas & gesta Caroli & aliorum Principum, et nesciunt rectā
suam & gesta Salvatoris. MS. o. p. 108. ¶ Cantilena a-
morum sunt evangelia demonum, pater noster simiarum, ora-
tio reproborum. MS. o. p. 332.

mul-

multum frugis Religioni nostræ
adtulerit. Partes contra redeant
ad Latinam consuetudinem, ipso
Catholico Cantu cum totâ uni-
versitate contentæ. Expertæ om-
nino illæ sunt, facilem esse muta-
tionem recepti, at suppositionem
melioris difficillimam. Quan-
quam verò optandum est, ut Ec-
clesia purgatissimum * Cantum
habeat, non paulò tamen satius
esse arbitror, præsentem tueri, si
aliter fieri nequeat, quam Schif-
maticum recipere. Equidem ni-
hil est quod perinde offendat Par-
tes ac cantati Divi. Equum nam-
que fuerit, ut si quid intolerabi-
lius inexcusatiussque hæc in re de-
præhenderint Ecclesiæ Iudices, id
ob pacem sarcendam, & ob amo-
rem syncerioris Christianissimi
rescent. Iudicium omne penes
partes non sit, alioqui nihil non
rescicaretur, quod laudem sancto-
rum Dei saperet.

e Sunt multi
Sacerdotes &
alii Clerici qui
ita psallunt in
Ecclesiis paro-
chialibus, quod
non dicunt nisi
vix principium
et finem ver-
sus: unde tales
non dicunt
Psalterium vel
Psalmum Da-
vid, quia David
nunquam fecit
illud Psalteri-
um, vel illum
psalmum, quem
ipsi dicunt: nec
exaudiet Deus
talem Psalmum
qualem ipsi di-
cunt, quia nihil
significat, nec
est Psalmus, &
ideo tenentur
totum iterare,
et Deo restitue-
re dictiones et
syllabas quas
furati sunt.

MS. o. p. 110.

HORÆ. XVII.

SI verum est, quod censuit vetustissimus Poeta, nempe moribus antiquis rem Romanam stare: Si laudatur sententia Lyrici, eum esse virum bonum, qui consulta Patrum, qui leges juraque servet: quæ rogo dementia est, nos Antiquitatem nihili facere, quum literis sacris etiam liqueat, antiquas semitas præ novis disquirendas esse? Omnino res Christiana, sanctâ Antiquitate stat, nec ruinosa rectius reparabitur, quam si ad originem suam censeatur, ita enim cum Tertulliano loqui libet. Proinde traditio vel non scripta de observandis septem horis, ob-

† De 7. horis
Canonicis vide
Ant. de Dom.
l. 7. c. 12. §. 101.

De horis nihil amplius dicam, tantum recensebo lepidam historiam ex MS. ut quæ sit omnium optima, si velitis bonas horas malè contere, planè intelligatis. Sic se habet: Magister Gilbertus Porretanus, cum esset in consortio cujusdam Episcopi, et ille Episcopus diceret horas suas in itinere, et nihil daret pauperibus: M. Gilbertus, statim cum Episcopus incipisset aliquam horam, vocavit aliquem pauperem, et dedit ei argentum, et prætermisit horas Episcopi. Cum autem Episcopus eum super hoc increpasset: respondit, Tu dixisti horas, et ego feci. MS. o. p. 55.

servatione tamen defensâ & confirmatâ consuetudine, non usque adeo displicere partibus debebat, siquidem in eum finem pleraque aguntur, qui pijssimo cuiq; favorabilis est, videlicet laudis Dei nostri. Nec potest non esse optimum, mediâ de nocte consurgere ad confitendum Domino, aut certè sub diluculum. Tot horæ dantur nocturno somno, diurnæ quieti, manuarijs operis, agro, quæstui, itineri, libris, pulpitis, rumoribus, colloquijs, calumnijs, consultationibus, imaginationibus, bellis, litibus, deambulationibus, morbis, jurgijs, ludis, nugis, culinis, facetijs, poculis, amoribus, pompis, lachrymis, gaudijs, mororibus, munditijs, equis, canibus, avibus, hortis, ripis, nemoribus, lavacris, comptibus, myrothecijs, choræis, palæstris, (non mihi tempero quin hic exclamem: O curas hominum, ô quantum est in rebus inane) & horulæ inventæ non sunt, quas Deo tuo impartias? Illud modò curetur, ut preces ac

✚ *Contra
transcurrentes
horas.* Bal. MS.
p. 292.

laudes istæ horariæ decentius magisq; piè agitentur, quàm eas hactenus sueverunt frigidissimi templarij agitare. Absit bonæ rei turbatrix festinatio, absit tædium, absit singularis justitiæ opinio. Adsit vero alacritas, adsit cum ore corporis allentium, canatur ac legatur articulatim, explanatè & reverendo gestu ad ædificationem orâtis interea Laici.

✚ *Miram
musicę scientiæ
potestatem super
omnes scientias
laudat
Rogerus Bacon.* p. 175.

*Attamen
musicam lascivam
in Templis
insectatur acerrimè* Bacon. p.

173. 174. 175.

Eodem modo

invehunt Patres Tridentini in cantinunculas lascivas admixtas musicis organi. Conc. Trid. p. 574. ✚ *Contra cantum delicatum* vide MS. o. p. 331.

Non necesse habeo pacificandi modum addere Musici organi causa. Amant Lutherani, minimè Lacones, præ aliis Siphones, adeò, ut istuc primum fuerit, quod abjectum recipere. Melos varium Ecclesiæ concedi poterit, si Deo magis quam nobis in hoc deserviat. Alioqui si voluptas aurium quæritur, magis conveniebat, ut in orchestro, quam in Templo moles Theatralis musæ istius perderet.

FVNVS. XVIII.

HOc unco Partes quam validdissimè à consensu detrahuntur. Quare si pax amabilis componenda est, necèssum erit, ut Catholici circumcidant funeralia. Vix est molestior purulentia in toto statu, atque hæc. Nihil æquè deturpavit totum Cleri ordinem, inque implicabilius vulgi odium adduxit, atque id vitij. Sed quid non facit auri fames? Si igitur adhibeant negotio non limam sed falcem, forte mitigaretur quorundam ira fortasse justior, quam religioni conducit. Meminerint temporibus Patrum non ita quæstiosa fuisse Christianorum cadavera, psallendi verò, orandi atq; consolandi morem, si quis diem suum obijisset, fuisse. Quin igitur Majorum vestigijs incedant, qui Majores sæpe non injuria in ore

morts, ceste priere a produit le Purgatoire, le Purgatoire les pardons, et les pardons ont apporté l'argent aux coffres du Pape. Exam. Pac. p. 65.

2 † (Quum) Ecclesie legata magis offerenda sunt quam exigenda. Eras. in vita Aug c. 24. p. 603.

† Per confessionem quibus se ingerunt immensa sibi legata relinquunt. Gu de l. amore.

† Extat lepida historia cujusdam predicatoris qui multa donavit S. Francisco et Dominico, quem post legatum virum humare voluerunt. Am.

Ceste commemoration — a engendrer la priere pour les

ha-

habent, non addentes malum, si nolint, aut non possint bonum addere.

† Presbyteri orationem pro mortuis damnant. Chrysol. in Indice. Et † mortuis nullam curam inesse de vivis docet Eras. in Indice Aug. † Rectè Greg. Neocæsariensis, Verè sentiunt qui sublatas volunt preces pro defunctis. In Metaphrasi eccl. c. 9. col. 97 to. 3. BB. PP.

Neque errat neque peccat Ecclesia pro filiis suis orans, sive in corpore sive extra corpus illi sint. Præterea, non Pontificium inventum est, exorare pro mortuis, sicuti non novum est, oblationes & eleemosynas pro iisdem largiri. Revolvant partes Apostolicorum virorum Scripta, qui & ipsi spiritum Dei habuisse putandi sunt. Circumspiciant paulisper cursum suæ fabulæ, & ipsi sibi sobrietatem imperent. Si corrigan- tur accessiunculæ, nulla causa remanserit, cur concordiam detrectent. Utinam verò sic vivatur inter Christianos, ut precatione dormientibus non sit opus. Certe qui impœnitentes hinc decedunt, nisi futurâ precatione, operibusque alienis, non tutò decedunt, vel Hieronymo teste.

Cæterum vetus contentio est de Purgatorio igne. At meâ sententiâ melius ageretur cum rebus Ecclesiæ,

Ecclesiæ, si vitam hanc ocysimam ita viveremus, ut non sit cur metueremus à pœnâ. Qui potissimum de hoc disputant, serè ita vivunt, ut citius in Gehennam quàm Purgatorium sint involaturi, ab utroque futuri tuti, si cum Scripturâ, & priscis Patribus purè sentientes, Christum viæ vitæq; ducem recta sequerentur.

Erat igitur cautius disputandum de eo, quod Deus in universum scire nos noluit. Nam ut maximè sint loci purgabiles, sic enim loquitur Bernardus, qui excipiant corpore nudatas animas, non tamen decebat sapientes ac graves viros, tam certò omnia definire & metiri, quod Scripturæ Dei non satis expresserunt, nec Antiquorum Traditio exposuit. Neq; enim nitendum est Allegorijs Ambrosij & Gregorij, præsertim cum Regulâ Theologiæ habeat, Allegoriam non probare.

Piè creditur locus esse in quem

Dom. l. 5. c. 8. §. 122. Res est difficultatis plena, verbis idoneis definire Purgatorium. Hist. Conc. Trid. p. 799.

† Purgatoriij apud priscos nulla mentio.

Polyd. Virg. l. 8. c. 1. p. 484.

† Dubitat de eo Aug. Er. in Indice.

† De Purgatorio dubitant viri docti ac p̃j.

Er. to. 9. p. 685.

A Cacologis non à Theologis excogitatum.

Ant. de Dom.

l. 5. c. 8. §. 39.

S. Aug. le fait une chose probable, et non nécessaire, —

outré ce que les Catholiques mesmes n'en

sont pas d'accord, entre eux.

Exam. Pac. p.

34

Animarum loca certa assignare impossibile. Ant. de

de-

deferantur, pro quorum peccatis exorat Ecclesia, sed ubi, qualis, quibus tormentis instructus, quo sine circumscriptus, nunquam fuit cognitum, nec nos ante scimus, quam illuc devenerimus. Proinde ut in unum coalescant Christianorum animi, temperent sibi Theologi ab immodicâ asseveratione & qualitatum descriptione. Lutherani contra temperent sibi ab audaci & pertinaci negatione, ac convitiis dicitate. Recolat Lutherus verba sua : Ego credo Purgatorium esse, & consulo suadeoque credendum, sed neminem volo cogi. Hæc ille. Græci forsitan non usque adeò refragati nostris fuissent, sed ille parum probabiles circumstantiæ quorundam Scholasticorum abalienarunt eos. Summa, qui simplici credulitate hujus rei contentus, nec altiora, nec inferiora se rimatur, sed obedit voci domini corde & opere, is omnium optimè fecerit.

DIES. XIX.

Pars Lutheri accipit causam,
ob quam operæpretium sit,
ferias interponi. Cæteræ partes
valdè oderunt ferias, non tam
quod dicuntur constitutionis esse
humanae, quam quod fomenta
sunt plurimorum flagitiorum. Ec-
clesiastici in oia ista propensio-
res, plus æquo exigunt, nempe,
ut quarta fere pars anni feriatium-
culis conteratur, non inexperti,
quod id Ecclesiæ dedecore, & ani-
marum dispendio. Eapropter ut
fiat æquabilitas, demant ij aliquid
de multitudine Festorum, illi ve-
rò nonnihil ad paucitatem ad-
dant.

Cogitent Catholici, non vete-
ris sæculi esse, tot ferijs tempus
terere. Adimatur gravissima ob-
ligatio conscientia & fiducia.
Substituatur lex charitatis, & ne-
cessitati pauperum nostrorum
non obstitatur, ne videamur lu-
dai^{ci}. Neve perpetuo nobis
obijciatur

† De vigilia-
rum abusu. Er.
schol. in Tom.
2. Hier. Ep. ad-
versus vigilan-
tium. p. 4.
Contra festorum
multitudinem.
Fel. Hemerlin.
p. 49. 2.
De festis inuti-
libus. Ant. de
Dom. l. 3. c. 9.
§. 9.

† Sunt & a-
pud Christia-
nos, qui in his
rebus Iudai-
zant, plus tri-
buentes quàm
oportet. Er.
Tom. 9. p.
406.

✠ Sciendum est, quod in multis locis prava est consuetudo ubi conveniunt in festivitate alicujus Sancti lascivæ mulieres & stulti adolescentes, & tota nocte cantant in cæmiterijs, & in Ecclesijs lascivas & Diabolicas cantilenas, ducendo ibi choreas suas & multos alios turpes ludos exercentes, omnia talia cum magna diligentia prohibenda sunt, si fieri potest, MS. 20. p.

35.

✠ Peccatores in diebus solemnibus magis se applicant lenocinijs & ebrietatibus. MS. * p. 250. Nunc plerique dies festos expendunt in rixis & litigijs, potionibus & luxurijs, frivolis & choreis, &c. MS. 29. p. 350.

obiiciatur ex Augustino, Iudæorum conditionem nostra tolerabiliorem esse. Porro quæcunque restituentur, sic consumere plebes doceatur, ut bonæ menti harum occasione aliquid adcreseat, nihil decreseat. Et in illis duplicentur sacræ conciones. In illis vulgentur patria lingua, quæ Ecclesijs populo non intellecta cecinit, ut divi dicti dies, gloriam Deo, & hominibus Pietatis segetem afferant. Hos dies Sectæ ultro recipiant, ne benè sopita discordia, ob medium tale resuscitata exasperetur. Tantum obviam eatur salacissimis choræis, scurrilibus ludis, turpissimis ingurgitationibus, insanissimis clamoribus, actumultibus, publicis scortationibus, &c. ne ecclesiasticam legem servantes, divinam violemus. Id quod num decus Ecclesiæ sit, num voluntas Dei, num honor sanctorum, num æ-

dificatio

dificatio populi, alij iudicaverint. ¶ Non cu-
Hebdomadam magnam, sic enim rant de festo
vocat Chrysostomus, quam nos Domini, sed de
charam, propter multas commo- festo Diaboli
ditates Sectis quoque observan- (magis) de la-
dam duco. Semper satius est pre- sciva cantile-
cari, quàm nugari : & meditari, na quam de u-
quàm otari. Ad hæc malim the- na missa, de
atrica illa de Domino, quæ in dissolutis ludis
templis (utinam sine superstitione) quam de bonis
aguntur, quàm comædias Sermonibus.
circulatorias, ac Saturnales ludos MS. 41. p. 27.
in libertate Decembri. ¶ Quiescere
faciunt & cessa-
re de terra dies
festos Dei, &
convertunt eos

in ritum & festivitatem Diaboli. Phil. Repingdon. MS.
p. 41. ¶ In talibus festivitibus Iesus sæpe perditur.
Quamvis enim constitutæ fuerint ad salutem animarum:
tamen plures eas convertunt ad corporis voluptatem. Id.
MS. p. 47. ¶ In his sic regnant gula, luxuria detractiones,
furti, perjuria & homicidia, quod amplius tempore hoc
quam tempore seriali communitas est polluta, Ib. MS. p.
194

IMAGINES. XX.

Religioni habendam ædem,
in qua quotidie sacra faciant
ministri, ne partes quidem nega-
verint. Atqui ex templa sua teme-
rè deformarunt, ut balnearia hy-
pocau-

b *Adversus sumptuosa ædificia & ornatum Templi scripserunt varij docti & cordati viri. † Polid. Virg. l. de Invent. c. 12. p. 422. † Lact. l. 6. Col. 246. To. 8. Bibl. PP. † Erasmi. Schol. in Hier. p. 94. † Io Neuizanus in Sylva nuptiali l. 2. p. 165. MS. 64. Quādiu—serio auro et gemmis ornate statue in Templis, & Artis constituntur, superstitionis finis sperandus non est. Cals. p. 179.*

pocaulsa citius videri queant, quam Tempia. Catholici contra ita decorant, quasi summa sit necessitas, atque ita neutra pars modo servando studet. Ista deformis ac vasta inanitas alijs scandalum offert, alijs delectationem aufert, multis etiam ciet bilem, movet autoribus commeritam invidiam, inter omnes rixam serit.

Ille verò longè sumptuosissimus ornatus præter scandala, trahit post sese pauperum gemitus, & nonnunquam famelicis nudisque lachrymas excutit, ut sine peccato esse vix possit, maxime si neglectis egenis, id solum agitur, ut omnia niteant gemmea, aurea, holoserica, marmorea. Si tale probant veteres, præcipuè Chrysostomus Lactantius, & Bernardus, non renitor, ut non merum aurum ipsi etiam parietes sint. Ponderetur seriò, num tale deceat Religionem nostram, cujus summa lex est, beneficæ dilectionis, quæ Christo Iesu, legis auctori, potior est, atque delubrum

brum ex mero obryzo topasiove,
solidis Saphyris ac ebore con-
structum.

Admonent idem Sectæ, sed ¶ *sequitur*
prætexentes dilectionis legem, *ad simula-*
factis propalam contradicunt le- *chra muta]*
gi, & vociferantes : In Templo *Ecce mentis*
quid facit aurum ? Sibi usurpant *hebetudo, se-*
aurum, pauperibus cum sua dile- *cundum quod*
ctionis lege vix relicta scoria. *dicit Ambros.*
super illud
Rom. i.

Sed, ut ad institutum revertar, *Mutaverunt*
sic in Imaginum negotio agen- *gloriam Dei, &*
dum est, ut Helvetij Feliciani *iterum, Ecce*
placentur magis quam irritentur. *quanta hebetu-*
Statuatur itaque ferendas quidem *do, quanta stul-*
esse Imagines, sed non adoran- *titia eorum,*
das, quum ob id olim neque *apud quos plus*
sculptæ neque pictæ sint, sed ob *poteest imago*
alias causas. Utilitatem certè a- *quàm veritas ?*
liquam præbent istæ, tam pueris *MS. 24. p. 81.*
quam adultis idiotis, si rectè uten- *Conc. Trid.*
tium accedat pietas. Quidam à *Hist. p. 296.*
quibus origo est abolendi Imagi- *Quantum ve-*
teres initio Ec-
clesiæ ab omni
veneratione

imaginum abhorrerunt declarat unus Origenes, &c. e. Cals.
p. 168. Fortasse optandum esset, ut Majores nostri adhuc in
prisca illa majorum suorum sententia integrè perstitissent,
&c. Cals. p. 175. Gallici in Conc. Trid. damnant imagines
Trinitatis, ab usum quemcunque imaginum, oblationes, qua-
stuaris, & id genus vitiorum. p. 479. 531. 654-470.

nes, vendunt nobis interim se-
cum suis Nonnis satis religiose
scilicet pictos.

*Imagines veti-
te per verbum
Dei, & prohibi-
te per D. Gre-
gorium. Hist.
Conc. Trid.
p. 450.*

*Ex Durando
Miniatiensi vi-
detur utile,
quod per Ord-
narios, & Re-
ctores locorum,
omnes imagines
deformes, & in
quibus à veri-
tate rei gesta
deviatur, depo-
nerentur, &c.
Cass. p. 175.
† Contra vetu-
stam ecclesie
disciplinam,
non ad adora-
tionem sed ad
memoriam &
recollectionem.
Tucc. Tucc.
in Cantica,*

Ad hæc celebrantur nunc pi-
cturis Russij Basilij, Sultani So-
leymanni, Vvascones Schytæ,
impij milites, gladiatores, ridiculi
Moriones, Biberij, propudiosæ
Laides, mammosæ Spatalæ, effo-
minatæ choreæ, Nasatorum cor-
dæ, cupediariæ nugæ, commessa-
tiones in viridi, lascivi complex-
us, coronata convivia, Cytharæ-
dorum delicia, amœnæ venatio-
nes, cruenta strages, invisa mon-
stra, irrisi antilutherani, victores
hæretici. Hujusmodi dignantur
nunc parietibus ac postibus suis
Christiani, ut quæ pro divorum
Imaginibus suspiciant. Sed hoc
parergon. Quid multis? Pax fiet,
si nos fastum templarem effigies-
que moderemur, & si partes re-
stituunt sepositas tabulas, non
luxuriantes, mundanique cultus
formam præbentes, sed quæ tar-
dis ac obliuiosis ad sublevandam
memoriam prosint, & quæ corda
simplicium

simplicium ad pietatis studia per
occasionem vellicent.

De thesauris Ecclesiarum nemo
forte rixabitur, quando quidem
jam inde ab initio propagata re-
ligionis fuisse leguntur. Publicus
eorum usus est in extrema ne-
cessitate, & ubi cessant privata
subsidia, inopie tenuium fra-
trum atque sororum debita, de
quibus supra.

† Patres in
Concilio Tri-
dent. aptè o. e
docent contra-
rium. Conc.
Trid. Hist.
p. 822. & In-
dulgentiarum
originem ac-
ceptam ferunt
Urbanò 2. an.

1095. Ib. † De q̄s nihil in primitiva ecclesia. Chron. Cy-
tiz. Io. Langij, ad an. 1513.

OBSERVATION CVLÆ
RELIQVÆ. XXI.

CONFIDO Partes non ita odisse
Cunitatem Religionis, ut eam
propter levia quædam, & quæ
neminem neque gravent neque
lædant, non sarram tectam velint.
Contra ecclesiasticos non ita
odisse errantes existimo, ut ho-
rum reconciliandorum gratia, de

Ou peut recu-
eiller combien
les Ceremonies
sont indiffere-
tes, pendant
qu'il ny a point
d'abus, & de
l'autre costé combien il est licite & nécessaire de les offer
pour prevenir un plus grand inconuenient. Exam. Pac.
p. 50.

observationibus istis quidpiam non remittant. Meminerint ij Præcepta Dei non esse, quare iniquum videri, si hujusmodi Christianorum humeris imposita, tam pertinaciter tueantur ad conscientiarum usque formidabile periculum.

Contra cogitent partes, tametsi præcepta Dei non sint, attamen non consequi, ut tam barbaris vociferationibus in eos ritus tanquam Antichristianos debacchientur. Imò verò probari merebantur, quatenus conducant inflammandæ pietati, & quatenus per exteriora illa ad interiora proficiamus. Equidem mihi in ceremonijs nihil quæritur, præterquam Concordiæ materia, & Mysteriorum fructus. Sanctimoniz exultimationem, atque salutis agrum Dei occupet. Polyd. Virgil. de Invent. rerum. l. 4 p. 226. † Quorum bona pars à vulgi errore. Krantz. Wandall. l. 6. c. 37. p. 148. † Qua crasse ceremonia speciem pietatis præse ferunt Io. Aventinus. Annal. Bciorum. l. 4. p. 300. † Dicimus cum Fero non temerè alios judicandos propter (hujusmodi) transgressiones. Fer. in Math. p. 207.

spem

spem alijs in rebus constituimus Orthodoxi. Nec adeò ridendas vulgò ceremoniolas arbitror, si interdum publicitus harum arca-
na à Sacerdotibus explicarentur.

Asperzione aquæ nihil nunc est reiectius, vaporazione thurea nihil contemptius, consecratione creaturarum nihil invisius, habent tamen horum singula, à cuius explanatione tam non abhorreas, quam abhorres à conspectu. Stabit verò penes capita, utrum istiusmodi abrogata velint, an rursus subrogata. Quapropter utrum iudicaverint, nostrum erit obtemperare potius, quam tumultu atque contumacia reluctari. Nam semper ante oculos constitutum est sanctissimæ concordie simulachrum, non res ex de quibus contenditur. Considerandum est, quam tetrum sit schisma; contrà quam bonum, & quam jucundum sit, habitare fratres in

Evangelica. Er. Tom. 9. p. 400. † (Denique) pias & frugiferas Patrum constitutiones amplectemur, non mortuas, non Pharisaicas. Er. Tom. 9. p. 630.

† Quia Christus non in exterius querendus. Er. To. 6.

in Marcum. † Ut in cibo, potu & indumento exterioribus: sed multò magis in interioribus. Iac. Faber. in Math. p. 54.

† Faciat Iesu benignitas ut hæc impura additiones.

Bal. MS. p. 215. ritè purgentur. Iac. Faber. in Lucam. p. 362.

† Si nullus obstat huiusmodi ceremonijs semper in pejus gliscentibus, ac cum fuerit de Libertate

Cap. 21. 70 Methodus Concordiæ.

Hic dissidij
causam nullam
futuram puto, t
cum videmus
optimos utriusq
que plura in
eandem sententia
convenire.

Cals. p. 68.

*Toucheant le
sujet de la
Croix de la*

**Examen Paci-
fique p. 39.**

*Ab improbo
hominibus fal-
sa fiducia in
cultu Mepho &
superfluo reli-
quiarum colloca-
ta.* **Cals. p. 61.**

*Avant ne cum
ad simplicem
populum illi
endum reliquie
supponebantur,
& sic prædi-
cabantur mira-
cula.* **Cals. p. 161.**

*Si Episcopi & Principes in veris reli-
quis inquirendis & dydicandis, tam quam deberent operam
adhiberent, ingentes et detestande imposturæ patefieret.* **Cals. p. 162.**
*non multum pietati, plurimum vero superstitioni
servitur.* **Ib. 163.** *Les Huguenots ne blâment les reliques
simplement.* **Exam. Pac. p. 70.**

unum. Impium non est, ista ob-
servare, sed longe impiissimum
est, propter ista Ecclesiæ commu-
nionem &c. Si rebus humanis
omittendo, quam observando
rectius consulitur, ecquid ita ni-
hil emendatius meliusque nunc
est in toto Republicæ statu, in sa-
cris, in prophanis, quando etiam
omittuntur publicæ Latine, so-
lemnes supplicationes, processio-
nes, stationes, pervigilium noctis
pachalis, signatio crucis, existi-
matio cinerum sanctorum Dei,
cujusmodi semper & habuit &
observavit Ecclesia, quemadmo-
dum præci Scriptores testantur?
Execrandas istas superstitiones
Reliquiarum, quas perditissimi
nepotes a quæstu verissime appel-
lati, indigniores quam qui vel
Sacerdotes vel Monachi dici de-

beant,

béant, ad Ecclesie ludibrium exitumque invexerunt, nescivit tantummodò Antiquitas. Nec vidit abusus ridiculos, in quibus non exigua pars pietatis vulgi nostratis hærebat hætenus.

Da homines pientiores ac correctiores à neglectu istorum proflagmatum Ecclesie Catholice, & judicari debent inutilia. Ante neglectum, nemo ibit inficias, melius agebatur cum Rep. Christiani populi. Dic sodes, quanto melius habet res, posteaquam puerperæ sine lege omnia faciunt, atque adeò naturam ipsam impiant? Quid accessit morum bonitati, posteaquam sine ordine veteri sepelitur? Quid crevit utilius, posteaquam Chorus, illustrior Ecclesie portio, collobia linea exuit, malens chlamydatus ac sæculi amicus conspici?

† Contra Eccl. Rom. doctrinam pop. obtruduntur de parvulis sepulchri B. Mariae & B. Michaelis Cranio, de Statuarum quarundam capitibus perforatis, quibus impostores oleum aut alium liquorem instituebant, ut statua lachrymas aut sudorem misere viderentur. Thur. l. 37. p. 463.

† Isti nebulones questum pietatem, religionem prædant putant. Io. Avent. Annal. l. 4. c. 478.

† Strophilias & calceos — ostentant magis ad questum.

Er. Schol. in Hier. p. 321.

† Soleas & subligacula osculo obtrudunt — præstabat ista non fieri.

Er. To. 9.

In Peregrinat.

† Avaritia & turpis questus multos errores induxit in Ecclesiam, cum circa alia, tum circa doctrinas que ad questum plus faciunt. O quot scrupuli conscientie timidis & infirmis mentibus ingeruntur, que per solum Christi sanguinem possunt esse soluta. Lac. Faber. in ep. ad Tit. c. I. p. 210.

Ordo turbatus est in baptizando, introducendo, consistendo, inque tota fere cultura, quantillo autem probiores sumus? Religio non prohibet, sed honestas publica, fultisque merus, alioqui videas, quales filios novæ Saræ libertas enixa sit. Inerant vitia, & ea multa, hæc igitur amputari oportuit magis, quam totum tolli. Fidebat hisce vulgus, putabat hæc necessario requiri, credebat se iustiores ob hæc, credebat hæc efficere, ut peccatis venia sit, anteferebat hæc præceptis decalogi, hæc modo spectabat, in hæc solum procumbebat, nullo respectu probæ viræ habito. Hanc purulentiam è re bona expurgatam esse conveniebat, idque crebris concionibus & increpationibus, Ais, Temporis erat perditio. Imo melius consumebatur tempus in religiosis istis occupationibus, quam in vanitatibus sæculi hujus, quarum curæ nunc plus nimio dediti sunt novi Saraceni. Ais, Carent ista proflagmata scripturæ patrocini.

patrocinio. Imò citius scripturas invenient, quam vanitatis secularis studia. Ad hæc tan? Scriptura omnia defensitabis, quæcunque Sectæ in Templis suis observanda his annis receperunt, aut ab Ecclesia mutuatz sunt? Fallere, si id coneris. Evangelio convenit, quidquid cum Evangelio non pugnat. Iam verò qui pugnent cum Evangelio isti Ecclesiæ ritus, si rescindantur innata mala, & fiant ea intentione, quam olim instituti sunt? Illud multò verissimum est, ceremonias à quibuslibet prælatis ad nimium exaugeri, quam præstaret, veteres Cere- monias, quas consuetudo fidei observatrix roboravit, & quibus sua est utilitas, purgare, inque rectum usum reparare, quam novas addere ad onerandum populum magis, quam honorandum Chri- stum.

Ostendi qua redire in gratiam possint cum Ecclesia schismata nostri temporis, ut similitudine (quæ amoris conciliatrix effica- cissima

† *Queritur Erasmus contra constitutiones episcoporum de festis, esu piscium, &c. pecunia redimendis.* Er. To.

9. p. 307.

† *His premebant pop. pluribus quam Iudei.* Er. To. 3. p. 178.

† *In servitutem redigebant.*

Io. Avent. An-
nal. Boiorum.
l. 2. p. 204.

cissima est) obtenta, & ijs quæ in Ecclesia vetustate sublapsa sunt, in melius reparatis, mutua concordia ac indissolubilis pax fiat, in gloriam patris nostri, qui in coelis est, Deus pacis & non confusionis. Concordiæ in præsentiarum me servire fateor, si verò id peccare est, fateor id quoque.

SCHOLA. XXII.

Nemo Scholas improbat, nisi Anabaptisticum fœdus, retinens nimirum mordicus quicquid Lutheranorum calor in principio invexit. Sophi Scholas probant quidem, sed suæ ætatis, arcentes una cum Linguis Musas. Lutheri societas sibi habet Scholas, sibi fovet doctos, non unitati Ecclesiæ. Et hujus occasione scholaris disciplina magna ex parte corrui, præterquam quod literæ iterum in contemptum abierunt, & illud modò in precio est, quod utile est. Pax erit, si omnes consentiant, ut Scholæ non

non modò sint, sed & doctæ
Scholæ, & quæ cum rectoribus
literis mores tam Christianos
quàm Politicos doceant, quales
nimirum esse coeperant ante divi-
sionem Ecclesiæ.

VISITATIO. XXIII.

Id emolliet potissimum partes,
ubi Ecclesiæ vigilantius suum
fecerit officium. Quam mag-
nopere autem postulet visitatio-
nem Ministrorum incuria atque
improbata vita, vix quisquam
dixerit. Auctoritatem negotio
adderet, si ipsi Episcopi dignaren-
tur id laboris subire, satisfacturi
in hoc & suo muneri & homini.
Sin ipsi inspicere suas Dioeceses
nolent (id quod sine peccato non
supsederint) proximum fuerit,
ut hoc per integerrimos ac peri-
tissimos viros quàm diligentissi-
mè procurent. Magna pars pur-
gandæ, & exornandæ Ecclesiæ
est, si æconomi ejus fidi officio
suo nunquam desint, perpetuo
soliciti,

soliciti, quomodo olim reddant
rationem villicationis istius nihil
nescienti patrifamilias.

MONASTERIVM,
XXIII.

Vix ipsa Pytho Sectis persua-
ferit, sive ut tolerant posthac
Monasteria, sive ut probent.
Quamquam Coloni jampridem
experti sunt Ranarum exemplum,
ita ut bona horum pars trabem
pristinam, quam ciconiam malit,
& cum Asino regularium pristi-
num quam coriarium. Si voto
rursus adesse vellent implorati
Superi. Quid alijs videatur igno-
ro, mihi certe nemo unquam
persuadebit, Monasticam vitam
tam satanicam, tam tartaream,
tam Antichristianam, breviter
septies execratam esse, quemad-
modum uni & alteri provincie
ab eo homine persuasum est, qui
laxius, quam strictius vivere ma-
luit. Stupescis ad hanc vocem,
At tu posita persuasionem & at-
tracta

tracta diu Monasteriorum turpitudine, omnia dijudica, confer, examina, nec dubitabo, quin mitescas. Origo ac causa priscae Monastices syncerè expensa te leniet. Et nisi planè oderis veterem sanctimoniam, non poterit non commovere animum tuum tot millium verè piorum hominum consensus, qui à primis usque Ecclesiae saeculis, Monasticen vel ipsi excoluerunt, vel dignis elogijs, & præconijs ornaverunt. Quapropter si in cæteris gravioribus collata sunt suffragia, haudquaquam committendum est, ut hîc cesseretur. Eam discordiae maceriam, id instertitium solo æquate Catholici, ut junctis dextris, de concordia gaudenti Ecclesiae exultim gratulemur.

Si itaque multitudo Monasteriorum utriusque sexus minuatur,

Invent. l. 7. c. 2. p. 451. Non vi compellebantur ad laqueos vite Monastice. Er. to. 6. inc. 23. Nora Marg. † Professio priscae liberaeque vite emendatio. Er. in vita Hier. p. 5. † Nunc mundus undique plenus est sodalitatibus titulo plausibilibus ac religionis titulo commendabilibus. Er. to. 4. p. 224.

Si Monachatus in ea forma perstitisset, quæ describitur ab Athanasio, Basilio, &c. nunquam tam graves reprehensiones, & insectationes incurrisset, &c.

Cals. p. 245.

† Novos ordines cum antiquis confert.

Polyd. Virg. de Invent. rerum. l. 7. c. 1.

p. 440.

† Antiqui non distincti cultu aut vestibus.

Erasm. Schol. in ep. ad Rusticum, p. 50.

† Laborabant. Polyd. Virg. de

&c

† *Ad Monachatum plerique spe otii veniunt. Er. in Ind. Aug.*

† *(Imo) est otii genus quoddam. Er. To. 4. p. 463.*

Clastra prostibula meretricum. Laur. Schraderus in Monumentis Ital. p. 231.

† *Hypocritas domicilium. Nic. Clenardus. p. 165. l. 2. ep. ad Io. Valzum. † Conti-*

nentiam ipsi quam profitentur servare, non servant.

Iul. Caesar Scaliger de causis plantarum. l. 1. c. 5. p. 15.

† *Non potest superbia eorum operari quam cum superbia Luciferi, qui voluit fieri altissimus. Barth. Cass. Catal. gloriæ mundi. 4. — confid. 29. §. Sed cum † ut porci in latibulis ventri — servant. Io. Cuspin. in Hemer. 2. p. 404. † Calvitie & habitu duntaxat religionem præ se ferentes. Io. Avenr. Annal. Boiorum. l. 2. p. 156.*

eum

& relicta paucitas, à Mundo re-
vulsa, Deo noctes atque dies rite
serviat, fiatque nobis operum bo-
norum exemplar, & Evangelicæ
innocentisque vitæ forma, non
usque adeo reclamaverint partes,
maximè si ea paucitas nemini o-
neri sit, sed potius hinc nonnihil
sublevaminis sentiat popularis
inopia. Verum non deerit, si
concordia utrique parti placeat,
quod ea de re inter sese commu-
nicent. De vestitu, hoc est, de Asi-
ni umbra, nemo sanctus rixabi-
tur. Norunt Monachi suam ne-
que Iustitiam neque salutem in
lana, aut calvicio constitui. Quod
si quidam tale putent, illos ride-
non sapientes. Iam si cucullus
tam malè habet procures, cur ipsi

cum ^b cervice sua dignantur? Videmus enim magnos etiam Satrapas cucullutos magnificè incedere, & ambire cucullum videmus cerdones & aurigas. Attamen pacis studio nonnulla ejus generis remittentur, atque mutabuntur. De monachis infra.

† Profluentur paupertatem ut effugiant paupertatem. Er. in Marcum. To. 6. p. 120.
† Fortasse expediat Monasteriorum esse modum. Er. To. 4. p. 463.

^b Quid sit in cucullo mon. vide Iac. Fabr. in ep. ad Rom. c. 16. p. 104. Rerum ecclesiasticarum curam ad temporalem Magistratum specturam. Hist. conc. Trid. p. 133.

MAGISTRATUS. XXV.

IN dogmate de sæculari potestate consensus est, nisi quod Retinctorum eam Christianam esse pernegant, ferunt tamen hactenus. S. Polycarpus, si nesciremus, inter carnificum manus docet, & præter hunc Basilus Magnus de instit. Monachorum, quatenus potestati terrenæ ^a obediendum sit. Verum spes est, Imperatorem Romanum, quando in Ecclesiam acceptum est, eo impietatis non lapsurum, ut Idololatrica

^a Rex in regno suo nullum supra se habet. MS. 29. p. 7.

† Honore quolibet sublimiorem quam habeat dignitatem. Agapetus Diac. Col. 795. BB. PP. tom. 2.

c † Magistratum Sacerdoti anteferri, & ē Magistratu Sacerdotem cogi posse docet. P. Ærod. Pand. l. 2. Tit. 7. c. 6. p. 61.

Habent potestatem ferendi leges Ecclesiasticas. Ferrerius, Hist. Conc. Trid. p. 776. Principibus quamvis malis ex malitia mala tamen obediendum. Hist. Conc. Trid. p. 772.

Non cogendi sed vincendi ratione. Conc. Bas. MS.

p. 230. & p. 233. Gladius materialis pro fide vel conservanda vel promovenda à nemine exercendus. Ant. de Dom. l. 6. c. 8. §. 44. † Dogmata Anathematizanda, non homines. In Ind. Chrysi.

lolatrica aut Antichristiana Christianis imperet. Id quod etsi faceret, non obediret Ecclesia, utpote e cujus major auctoritas est, ac cœlo vicinior. Etenim si pagana religioni summum Imperium cessit, nec Sacris dæmoniorum servire dubitavit, quemadmodum scribunt Historiographi, quor non magis id mutata Religione fiat?

De plectendis verò hæreticis controversia adhuc durat. Audienda est Ecclesia, quid eâ post Scripturam olim in suis Doctoribus senserit, & quid nunc sentiat, in qua re maximoperè cavendum est, ne ejus judicia secum pugnare videantur. Veritas pendebit ab interprete. Gravamina Reipublicæ plurima mitigabunt æqui Domini, & ita moderabuntur omnia, ne quis posthac jure de his queri possit. Inter tot alia vix

aliud

aliud intolerabilius est, quam odiosa illa Moneta publica inconstantia. Hoc malo paulo pauperes potissimum premuntur, divitibus nihil affert detrimenti ulla vicissitudo.

FLAGITIA. XXVI.

Dominantur rebus flagitia quædam, adeo conspicua, ut ea cum Ecclesia Partes quoque detestentur. Veruntamen non itur obviam tot tantisque maculis, adeoque letalibus Religionis nostræ vulneribus.

Quid fœdus vel inter gentes esse possit publicis Pornoboscis, quorum execrabilitas omnes civitates polluit? Ultra horum tur-

† De hoc malo copiose conquiritur Claud.

Espenc. in ep. ad Trum, cap. 1. Digress. 2.

p. 65. ¶ Ut cessaret impudicitia,

& per consequens cessarent

adulteria, concubinatus,

& omnis dissolutio morum quibus

totus mundus

(hic) erat corruptus, agitatum est in Conc. Bas. de his ejciendis. Bas. MS. p. 264. & Bas. MS. p. 602. & 605.

† Sed (proh dolor) clerici omne genus libidinum atque nequitie exercent. P. Crinit. de honesta disciplina. 9. c. 10.

¶ (communitate dicunt) inebriemur nos in vino, non sit pratum quod non pertransseat luxuria nostra, viget in Clericis, subditis & prelatis, completum est illud Math. 6. Ipsum aut templum plenum erat luxurijs & commensationibus. MS. 9. p. 304.

G pitudinem

d Sunt
quidam—besti-
aliores bestijs—
in Suburbijs
Civitatum.

Nam tales mas-
culi—familiz-
ant, seu—
degeneran-
do masculizant,
naturæ natura-
lia denaturali-
zando. Anon.
MS. in Col.
Bal. In il-
lud de Nup-
tijijs Canaan.

p. 222.
e Hodie non
puniantur a-
dulteria. 10.

Ne. in Syl-
va nupt. p. 55.

MS. 89. Conc.
Trid. p. 414.

-- † Non solum
unam, imo plu-
res uxores seu
amafias, imo &

concubinas habent eodem tempore. Id. p. 68. MS. 128.

† Monachi (ut nihil de alijs sive Clericis sive laicis di-
cam) vitæ sunt incontinentissime. Id. l. 4. p. 180.

MS. 33. † Impregnant proprias commatres. Id. p. 69.

MS. 130.

pitudinem excedit & pædiconum,
Cynadorum & Catamytorum
terque quaterque nepharia fædi-
ta. O dolorem nostrum. Quid
dedecorosius publico concubi-
natu, qui permittitur viduis civi-
bus? Quid magis infandum, tot
virginum compressione, maxime
paupercularum, servarum & pu-
pillarium? Quid flagitiosius a-
dulterio & impunito, quod nunc
jactant quidam inter pocula ad-
citandum risum?

Quid perniciosius usura, Mo-
nopolio, Propolioque, & illis ta-
men locus est inter Christianissi-
mos?

Quando major avaritiæ patuit
sinus?

Quid intolerabilius pompis
fastuosissimis & cultibus super-
bissimis, qui nunc celsitudine at-
que gravitate sua laborant?

Quid

Quid levius ac religione nostra indignius tot formis & versicolorum atque sectilium vestimentorum, quæ ipsis etiam ephæbis gestare nunc decorum est?

Quid perditius dicam an detestabilius; tantis Christianorum sumptibus? Squaler auro gemitque & margaritis vestitus tuus ô adjuratissimum Lucifero mancipium, & confrater, imo caro tua à probrosa nuditate & posticum ægrè tuetur.

Quid insanius crapula & ebriitate, quæ præter modum occupant corda ventresque professorum Christiani nominis? O causam maximam blasphemiae Christi nominis apud externos!

Quid amentius, iniquius, inhumanius bellorum, tumultuum, foederum, furiarum, laniendarum,

nolunt unum parvum & vetus vestimentum dare pauperibus Christi, cum videant illos mori præ frigore in Hyeme. MS. 24. p. 150. † Regnat hoc vitium. Br. Annot. in ep. 48. Vincent. p. 122. ¶ Codices ad calices translatis, & scribere ni bibere, & plus studij in Salmone quàm in Salomone. Linc. de oculo. c. 11. MS. p. 42. ¶ Hoc vitium ita versum est in consuetudinem, ut homines non credant esse peccatum. MS. o. p. 171.

f De excessu in vestitu præsertim Ecclesiasticorum vide Conc. Bas. MS. p. 116. & p. 335. & MS. 29. p. 162. & Tho. de Brackly. MS. 43.

p. 99. ¶ Non affectent vestibus placere, sed moribus. Hugo de Folio de 12. abus. Claustral.

¶ Habent similiter tot parva vestimentorum pendenti-um in perticis suis, quæ sæpè à tinea comeduntur: & tamen

Cap. 26. 84 *Methodus Concordie.*

✠ *Vitium
presertim in
Sacerdotibus.*

MS. 29. p. 148.

✠ *De eorum
Messeil &
Drinckheyl.*

MS. 29. p. 326.

✠ *Prill &
Wyll. MS.*

Coron.

✠ *Cum e-
briositas, id est,
consuetudo bi-
bendi sit culpa-
bilis in laico,
qualibet ebrio-
sitas timenda
est Sacerdoti.*

MS. 29 p. 326.

rapinarum, litium, oppressorum,
incendiorum, proditionum, ex-
pilationum, excoriationum, præ-
dationum, fraudationum, circum-
ventionum vel mentione? Et ta-
men hæc exundant nunc, ut
hactenus.

Quid nocentius alex artificio-
so furto, cui quotidie adijciuntur
nova ludendi genera?

Quid deformius militum erro-
rum mendicitate atque igna-
via?

Quid gravius mercatorum li-
centiosa auctione?

Quid miserius nobilium fero-
cia, Satraparum immisericordia,
Iudicum injustitia, Advocatorum
rapacitate, qui omnes neque De-
um timent, neque homines reve-
rentur? Quid execrabilius tam
crebra, & in dies mirè novata
maledicentia? Quid irreligiosius
tam facili juratione, tam prompta
imprecatione, tam inhumana de-
votione?

Quid tetrius veneficio & ma-
gia?

Quid

Quid indecentius & à Christianismo alienius divinatione, augurio, physiognomia, genethliaca, chiromantia, necromantia, observatione magica dierum, locorum, personarum, quasi non plus satis sit, populum Christianum gentium similem in moribus esse, nisi in curiosis artibus & credulitatibus superstitionissimis similis quoque sit? Non possum plura præ dolore. Heroës, vestra animæ luent, vestra corpora dependent in Gehennæ flamma, si tot ac tam immanibus flagitijs autoritate severitateque vestra obviam non ibitur. Edictis, & diplomatis membranaceis nihil proficitur, nisi manum quoque, Dei ministram, admoveritis. Officium Spiritus sancti est, ut fiamus ac simus Christiani. At per vos stat, ne simus aut fiamus populum gentes.

Quia illis etiam vitijs obstitite, quæ seu Sacramentorum aliquorum initiationes, magnam scandalorum vim in Ecclesiam exundant,

Cap. 26. 86 *Methodus Concordie.*

dant, imò in eam venenum certum effundunt.

Sanctissimum Baptisma excipit luxuriosa comestatio, & ea bisterque in uno puero ingeminata.

Cause
luxuria sunt
potissimum
epule deliciose.
Nam venter
& genitalia
conjunguntur.
MS. 19. p. 327.

Ordinem Clericalem, & Matrimonium ea ingurgitatione aspiciantur, ut vix politia etiam ferat, tantum abest, ut vel Christo placeat, vel Ecclesiam juvet, vel ipsis autoribus conducatur.

Exemplo Theodosij, Iustiniani, Constantini, Caroli, &c. quorum diligentia in rebus Ecclesie constitutendis, tum

in Historijs Ecclesiasticis, tum in saluberrimis legibus quas de rebus Ecclesiasticis tulerunt, satis apparet. Cels. Art. 16. de Magistratu per totum caput. p. 125. & Negotia Ecclesiastica ad Principes spectant. Espens. ad Titum. c. 3. p. 113.

militantem Ecclesiam beatus Augustinus, ut nimirum cessante lustrario potestatis secularis gladio, potentissimæ linguæ suæ viribus publica religionis nostræ mala, inveteratis hominum vitiis eximeret, quemadmodum olim apud Cæsaream Mauritaniz accersita è Rhetorum scholis eloquentiæ granditate consuetudinem longè exitiosissimam & eandem tamen inveteratam de cordibus pariter ac moribus Christianorum avulsit pepulitque. Verba tanti oratoris, quibus profectum concionis suæ testificatur, hoc loco tempestivè subiecero. Non tamen egisse aliquid me putavi, quum eos audirem acclamantes, sed cum flentes viderem. Acclamationibus quippe se doceri & delectari: flecti autem lachrymis indicabant. Quas ubi aspexi, immanem illam consuetudinem à patribus & avis, longèque à maioribus traditam, quæ pectora eorum hostiliter obsidebat, vel potius possidebat, victam ante-

† (Habent) imperium in Sacerdotes— si negligenter aut non ritè conficiant, aut violent. Andr. Mas. in Ios.

p. 59.

† Bonus Princeps curam habet religionis.

Fr. Duarenus. l. 1. de H. eccl. minister. c. 5.

p. 443.

† Ad principes spectat cura religionis. Ant. de Dom. l. 5.

c. 9. §. 42. & in App. l. 9. p. 152.

quam re ipsa id ostenderent credidi. Moxque sermone finito, ad agendas Deo gratias corda atque ora converti. Et ecce jam sermone octo vel amplius anni sunt, propitio Christo, ex quo illic nihil tale tentatum est.

CLERVS. XXVII.

Quoniam verò nihil omnium est, quod vehementius offendat, ac indignius animos nostrorum hominum percellat, atque consentiendo deterreat, imò a mentione etiam consensus procul abigat, quam vita cleri, cum primis adlaboretur, ne hujus gratia Pax & quæ conditionibus accersita, rursus aufugiat. Si propter Sectas, quæ totum aboleri clerum potius, quam in melius reparari debere contendunt, nihil reformandum est, certè propter eos id fieri oportebit, qui adhuc intra Ecclesiam sunt, haud minora scandala patientes. Hæc dolet Ecclesiæ tanta deformatio, quare

quare reformatam ex animo concupiscunt. Sectis verò doleret, si res melius haberet, atque habet. Nam illæ, si restauretur redintegrareturque inclinata ac labens Religio, pudefierent, & eo pacto adimeretur illis maxima concionandi materia, quam alioqui abundè præbent ad delectamentum gregis sui, mala cleri publica. Ignoscent mihi hoc, quod hîc necessariò commemorandum fuit. Illud tandem concedant, Nimirum satius esse repurgari statum cleri, quam in universum deleri, quandoquidem id neque pium, neque honestum, neque utile esset, nec sine concussionem periculosissima totius orbis fieri posset. Comperierunt, opinor, quantum veteribus nova sua præstent, si fateri velint, & quæ exeat è tenebris veritas, & quæ demum iustitia lampadis instar accendatur, ut opus non sit hoc loco pluribus immorari.

Iudicium verò incipiat Pontifex
Rom.

† Cleri vita
causa persecutionis Ecclesiæ.

His. in Tit.
c. 1. digress. 2.

† Plerique sunt
nostri temporis
à religione &
Sacris quam
quovis Satrapæ
& Principes
prophani alieniores. Fr. Duarenus. l. 1. c. 4.
p. 440.

† (Venimus)
ad hæc tempora
quibus episcopi
nihil minus norint
quam eas partes
quæ illis à
Paulo assignantur— sed fructus & vectigalia. Ibid.
Clarius in 1. Tim. 3.

a Hanc Me-
thodum refo-
rmationis ur-
get, Io. Suarez.

Hist. Conc.

Trid. p. 568.

Nonnulla e-
mendatione

digna animad-
vertit, Lausac.

in Conc.

Trid. vide

Hist. p. 364.

† In multis re-
prehensibilis—

Et pauci sancti
licet sanctissimi
appelluntur.

Io. Neviz. in

Sylva nuptiali.

p. 145. MS. 150. † Liberius Arrianus. Er. Scholiis. Hier.

cp. ad. Damasum. p. 134. † Sylvester 2. Magnus &—

Diabolo se devovit. Ans. Ru. p. 44. † Cum Diabolo fœdus

inijt. P. Æmylus apud Zuing. p. 1332. † Cogita Zofimi stu-

prum. Marul. l. 3. c. 20. Zuing. p. 1347. † Alex. 6. vitia. Non

sinceritas in homine, non pudor, non veritas, non fides, non

religio. Id. p. 1379. † Io. 22. Errorem de visione animi. Ib.

Benedictum apud inferos vectum nigro equo. ex hist. P. Da-

miani. Zuing. p. 1395. † Io. 2. Maroriam & greges me-

rettricum. Zuing. ex Luitprando Stieberto & Trithemio.

p. 2189. † Non graventur ingredi Apostolorum vestigijs,

qui locum & auctoritatem vendicant sibi Apostolorum.

Eraf. To. 2. Adag. 1. Cent. 3. p. 603.

Rom. à sua domo sua, in quam
congestum est tot annis, vel se in-
vito, plurimum fimi. Agnoscat
verbum Domini Iesu. Recolat
divi Bernardi Considerationem
ad Eugenium. Suspiciat eum,
cujus vicem gerere dicitur. Intuea-
tur eum, cui in sede successit. Re-
spiciat priores se papas patriæ pa-
tres, Ecclesiæ muros, portis infe-
rorum formidabiles arietes. Vol-
vat animo, quid sit vocari San-
ctissimum, Maximum, Summum.
Quid sit dici caput, petram, pa-
trem, quid sibi velit vox Aposto-
licæ sedis, Apostolicæ auctoritatis.

Conferat

Conferat paulisper præterita cum
præsentibus. Heu dissimilia, vel
ipsomet iudice! Reputet secum
hominum omnibus in terris judi-
cia. Cogitet piorum gemitus, la-
chrymas, vota, zelum. Perpen-
dat quid sit scandalum, & minax
illud vix. Consideret quid deti-
neat à Religionetot nationes or-
bis increduli, & quid retineat à
reversione tot provincias schif-
maticas. Denique meditetur fu-
nestam horam mortis suæ, ac re-
quisitionem rationis Oeconomi-
cæ terrificam. Ad hæc obturet
aures, ad Gnatonica encomia, &
impudenti adulatione fortentes
Panegyricos. Quin ipse legat ma-
gis quam audiat, æstimans con-
siliium Dem. Phal. Nam qui bona
dicere & recta monere possunt,
nihil audent præ illis, quibus oc-
cinere sedulo *καλὸς πῖθων*, messis
est. Petri, Pauli, Lini, Cleti no-
men & exemplum in memoria e-
jus obambulet, & Clemens Cle-
menti placeat magis quam Iſti, de
quibus chronica parum Aposto-
lica,

*Canonistas in
concilio Trid.
multandos
censuerunt Pa-
tres Trid. qui
plus nimium
attribuerunt
assentatiunculis
suis Pontifici
Rom. Pag 188.*

lica, valdè verò horrenda lectu memorant. In animo statuat, se verè pontificijs factis honestarum sedem, & eam fidelibus pariter & infidelibus nunc invisam, Christianis atque heroicis gestis favorabilem facturum, quæ novis annalibus de se ad posteritatem conscribendis digna sint futura.

b † (Si potest fieri) † nam Roma omnia venalia. Bud. de ass. l. 5.

p. 725.

† Pecunia omnia potest. Strela in Lucam.

† Espenc. in Tit. Digress. 2.

† Roma non licet benefacere.

Io. Neviz. p.

390. Nu. 149.

† Continentia ibi corvo rarior albo. Krantz.

Metrop. l. 9.

c. 34. p. 253.

☞ Non respiciunt ad personarum merita: sed tantum ad quantum pecuniæ concessit. MS. C. in Coll. Magd. p. 92. † Roma Babylon Io. Avent. Annal. Boiorum. Bestia Apocalyptica. Ant. de Dom. l. 4. c. 3. & (hinc sine dubio) decessio facta est à Rom. Ecclesia in omnibus Ecclesijs orientalibus & pluribus alijs. Conc. Bas. MS. p. 115. Vide investivam Claudij Violæ in hist. Conc. Trid. p. 414. contra abusus Curie Rom. berefeon omniū causam, & Ib. p. 704. fontem omniū malorū.

frustra

frustra admoneant, seu defleant
potius. An non molestissimum
est vobis, tot libris in orbe cir-
cumferri scelera Romanæ Curia?
Mirum, ni molestissimo molesti-
us. Atqui eam infamiam iusta cor-
rectione opprimere possetis, non
nescij in Ecclesiam redundare,
quicquid designet peccati Senti-
na Curia. Sed incidam oratio-
nem largius æquo (non liberius
tamen) & præter institutum cur-
rentem. Synodo curæ erit singu-
la vitia atque incommoditates,
mihi magna ex parte incomper-
ras, ad calculum subducere, sub-
ductas emendare, emendatas ser-
vare, servatas tueri.

Collegium Cardinaliom in se
quoque descendat, considerans,
quantum absit ab eo quod audit.
Detur opera Religioni fulciendæ
magis quàm labefactandæ, con-
sulatur inclinatæ Reipublicæ,
consumatur vita in sacris studijs

*Curiales, Cardinales & Prælatos, admitti in Paradisum abs-
que examin. l. 4. p. 336. nu. 155. (Imo) † Carpinales rectè
vocantur à Conrado Moguntinensi. Zuing. in Theat. p. 2814.*

ac

 *Reforma-
tio debet inci-
pere à Cardina-
libus descen-
dendo. Conc.
Bas. MS. 2.*

p 47.

† (Non fiden-
dum) Nevix,
qui affirmat

† *Nomen Hier.
etate vix no-
tū. Id. p. 1315.
Attamen rube-
us petasus D.
Hier. imperti-
tus à Piētori-
bus, Polyd.
Virg. l. 4. de
Invent. rerum.
p. 274.*

*Sed nota sunt
crimina vel fla-
gitia potius.*

† *Cardinalis
quidam apud
Guicciardinum
juvencule sibi
sanguine con-
juncte amore
ardens fratris
oculos eruit.*

*l. 6 & 7. Zuin-
ger, p. 113.*

☞ *Sunt more solito cupidi. MS. C. in Coll. Magd. p. 117.*

† *Simoniaci. Ferdin. Ponsetta 60. aureorum millibus Cardina-
litem pileum eruit à Leone Garinibertus l. 6. de vitis Pon-
tif. apud Zuing. p. 2490. † Fr. Armellini Rom. Mercator
ab eodem Cardinalatum 150. millibus aureorum emit. Id. ib.
p. 251 parū hoc est, si cupis videre Cardinales scortatores cy-
nados & spurcos, conside Ant. de Dom. cont. Suar. c. 1. §. 28.*

ac precationibus. Excogitent so-
llicitè, quæ faciant ad verum de-
cus Ecclesiæ, sint cardines domus
Dei, non suæ. Sint poli vertices
que cœli, non mundi, obnixè ef-
fugiant prosonomastiam, qua di-
cuntur carnales & carnei, pro
Cardinalibus & cardineis. Retro-
spiciant, si Ecclesiæ ab initio ipso-
rum similes Ministros Christi ha-
buit, hoc est, ut uno verbulo cun-
cta eloquar, tam Mundanos. S.
Bernardo teste fuerunt Pontifici
assistentes, coadjutores, seniores
populi, iudices orbis, quos anti-
quitas, appellavit presbyteros ac
Diaconos, nunc verò Cardinales.
Num autem coadjutorium &
presbyterion ecclesiasticum talem
exigat principatum, talem strepi-
tum, tam valdè secularem splen-
dorem, taceo de opum immensa-

rum

rum comite immodica luxuria,
vel ipsi è conscientia suæ libro
dixerint. Idcirco memores sint
Hyeronymi, Olij cordubensis,
Claudij, Habiti, Quinati, Pascha-
sij & aliorum verè Cardinalium
Diaconorum Ecclesiæ Dei, & re-
deant ad officium, ne apud po-
steros quoque uti nunc malè au-
diant, & apud Deum pejus. Iam
status Episcoporum illo degene-
ravit quoque, ut nisi aliquanto
melior seipso reddatur, vix cum
eo pacem ineant partium Princi-
pes. Sollicitudo omnium Ecclesia-
rum translata est ad ditionum
prophanarum administrationem.
Nomen, species & ceremoniæ
ecclesiasticæ tantum sunt, cætera
mundus. Sed quid tristes queri-

Presbyter
nuncupatur
quasi præbens
iter ad cælestia.
Dum igitur ad
temporalia in-
curvatur, palam
quia nomine
suo Deo menti-
tur— dictus
enim ab èn
quod est supra,
et exordis quod
est intendens—
Bonum est no-
men sacerdota-
le vel episco-
pale, sed melius
est res nominis.
MS. * p. 86.

† (Olim)
nomen erat o-
peris non hono-
ris. Conc. Bas.

MS. 2. p. 455. ¶ (Electi) non tam ut præessent, quam
ut prodesse. Conc. Bas. MS. p. 245. † Hodie nulli minus
episcopi, quam qui inter episcopos primas tenent. Er. To. 2.
Adag. 1. Cent. 3. p. 603. † Plerique— à religione & sa-
cris literis quàm quivis Satrapæ & Principes prophani longè
alieniores— † Imò paucis exceptis sacrarum literarum scienti-
æ cæteris ex populo longè inferiores. Fr. Duarenius. c. 11. p.
448. † Nihil minus sciunt quam eas partes, quæ illis à
Paulo assignantur. Ibid. ad Tim. 3.

monia,

† *Duplicem personam sustinent (puta ecclesiasticam & civilem) Ib.*

† *Auro gemmisque fulgent — (habent)*

sumptuosas edes vel potius palatia. Er. To. 2. p. 603.

† *Episcopi cum clero sunt amatores mulierum. Laur. Schraderus in Monument. Ital.*

p. 235.

† *Vita in luxuria & alijs voluptatibus.*

Engelbert. de ortu & fine Rom. Imperij. c. 22 p. 89. Patrimonium Christi consumitur cum meretricibus. Schrad. p. 235. † Episcoporum & Doctorum vox invitantium populum ad computationes, non ad studia. Vat. in Hist. c. 56. nu. 23. † Et aucti temporalibus, spiritualibus diminuti. Io. Avent. Annal. Boiorum. l. 2. p. 92. ¶ Progeniem suam ita ditant vel dotant. Conc. Bas. MS. p. 228. ¶ Ut qui in Ecclesia episcopatur vel papizat: tota etiam progenies inde episcopari vel abbatuari videtur. Con. Bas. MS. p. 228.

Verbum

monia, si non concilio culpa reciditur? Adjungant animos illi: si cupiunt Christo placere, Ecclesiae prodesse, & salutis suae consilium, ad rerum caelestium studia. Sit praecipua sollicitudo, quomodo regant ac pascant Ecclesias suae quisque dioecesis, idque visitando, corrigendo, docendo, constituendo, destituendo, Synodos provinciales convocando, Ecclesiarum incommoda, superstitiones, abusiones, pericula inquirendo atque castigando, scholas Christianas & prochodochia curando. Magna cura sit, ut parochios doctrina vixque probatos habeant; Major, ut Sacra rite peragantur, utque quam purissime & diligentissime praedicetur

Verbum Dei; Maxima verò, ut
populus Christianus digne Evan-
gelio converteretur, & in unitate
recte dei perseveret. Succurrat
sepe memoria episcopi, vobis ab
Apostolo gentium relictus. Ca-
non, his scriptus, ut plus haberet
momenti. Scriptus est Canon in
epistola ad Timotheum, & repe-
titus in epistola ad Titum. Quas
duas epistolas una cum posteriore
ad Timotheum, S. Augustinus an-
te oculos habendas ei esse præci-
pit, cui est in Ecclesia Doctoris
persona imposita, lib. quarto, de
doctrina Christiana. Succurrant
vestigia vobis præcalcata ab E-
piscopis Timotheo, Aristippo,
Irenæo, Cypriano, Hilario, Mar-
tino, Amrosio, imò à recentio-
ribus etiam, puta Rabano, Leo-
degario, Lamberto, Columbano,
Vlricho, Thoma Cantuariensi,
Ioanne Rossensi, &c. qui adju-
verant Christi civitatem, studen-
do, meditando, scribendo, dispu-
tando, concionando, exhortan-
do, convertendo, bene operan-
do,

*Vt taceam † de
galeatis & lo-
ricatis. Ant. de
Dom. l. 6. c. 8.
§. 30. & 32.
Quid mitra
cum gladio?
† De episcopis
venatoribus.
Io. Avent. An-
nal. Boiorum.
l. 2. p. 217.*

2 Ignora-
bat Wicelius
Thomam fuisse
olim in præto
proditorum, un-
de vox illa po-
puli, Capite
furem, capite
proditorum.
Rau. Higden.
MS. in Poly-
chronico. in
Col. Bal.

do, exemplis vitæ odoriferæ præfulgendo. Saltem commonefaciat vos officij vestris lineæ, petalus, chirothecæ, pedum. Quem ego cultum non improbaverim propter significationes: Sump- tum verò hujus præciosiorem & pompam ostentationemque insolentiorum improbo propter of- fendicula. Si gaudetis ab Ignatio sanctissimo commendari, æquum est, ut tales vos præstetis, quales ille vult. Vult autem tales, qua- les desideramus, & quales vene- rari nos volumus, uti Christum, quorumque præcepta servare ul- trò volumus, sicut ignem arden- tem, ad Trall. Impetrent aliquid emendationis suspiria nostra. In- veniantur efficaces preces nostræ, quibus cælum quotidie tundi- mus. Facite, ut nollis ipsi sat docti ac prudentes, & spes est confors, ut tam amet vos, quam nunc odit vulgus, nec hoc solum: Vestri emendatio erit Schisma- tum certus interitus. Nam hæc alii qui vivunt & confirmantur su- per

¶ Hec tamen
mendum est
quod his diebus
— jam alicubi
plectrum obedi-
entiae perditur,
totius patrie
relinquitur, &
aliò à Claustra-
libus exulat
charitas, profu-
gatur humili-
tas, proscribi-
tur temperan-
tia, languet
pudicitia, &
sic præceden-
tum patrum
religiosa devo-
tio modernis
in filijs flabi-
liter refrigescit.
Anon. MS.

Bal. de nuptijs
in Canaan.

p. 217.

Pour les ordres
des Moines,

Les Huguenots
nommeront le

temps, & l'aumee qu'aïd chacun d'iceux à esté inventé.

Exam. Pac. p. 46.

& Cluniatenses ex Dubravio. Zuing. p. 61.

amoveatur, si quidem nulla spes
est, tantam multitudinem
obnixè facturam, à decem etiam
severissimis Synodis. Nec coagu-
labitur concordia inter Ecclesi-
am & Sectas, nisi tale fiet. Nam
nos hujus potissimum causa ple-
raque comminiscimur, ne quis
interpretetur contumeliam, aut
schismaticis imitationem, cujus hic
nihil simile. Recenseantur multa
variaeque genera Monastices. Re-
putetur quor utriusque sexus ho-
mines unumquodque habeat.
Reputetur, quæ sit singulorum
mens, quæ pietas, quæ studia,
quæ vita, quæ mores, quæ sancti-
monia. Reputetur quæ sit horum
necessitas, item quæ necessitas
tot Regularum inter se pugnan-
tium, quas major pars aut odit,
aut nolens ac magno tædio ser-
vat. Ad hæc quæ sit necessitas uti-
litatisve tot & toties auctarum ad

elle confusions & discordes.

Les Huguenots nommeront le

temps, & l'aumee qu'aïd chacun d'iceux à esté inventé.

Exam. Pac. p. 46. b † Nota contentio in Clarevallenses

& Cluniatenses ex Dubravio. Zuing. p. 61.

-SYNOPSIS 3 H Nau-

Nauseam usque caeremoniarum, quibus magna pars innititur, plus quam observatione praeceptorum Dei, & quas alij magno venditant, promittentes quæ non habent ipsi. Reputetur Evangelium Cathedræ Aristotelicæ. Reputentur indigna Christianis hominibus Mythologia, quæ deliri in hunc usque diem adaugent. Reputentur cuculli salvandis animabus venditi, quod & alij monuerunt. Reputentur parochiarum detrimentum, parochorum & monachorum, imo monachorum & monachorum inter se odium atrum & implacabile. Pauca in memoriam obiter adduxi, ut plura inquirantur. Reputetur qui sit fructus singulorum conventuum, quæ inde ædificatio Christianismi, quæ gloria Christi. Reputetur alimonia, qua tot sodalicia sustentantur, & unde ea

Il n'y à aucune ressemblance des Ceremonies de l'Eglise moderne aux Ceremonies anciens. Exam. Rac.

P. 49.
† Neglectis iis quæ sunt vere pietatis, plus æquo fidunt caeremonijs, quæ plus habent Iudaismi quam Christianismi.

Er. To. 3. ep. 6.
† Proverbium vulgo Sacerdotes superstitionum prastigijs caliginem oculis effundere mortalium & caeremonijs. Io. Avent. Annal. Boiorum, p.

577.
† Quarum examina vide

apud Er. To. 6. in Math. 11. † Quæ efficaciores sunt quam iusta religio. Id. Ib. l. 4. p. 300. † Doctrinas hominum non plantavit (Cælestis pater). Ideo illa (id est) præcepta Dei manebunt: hæc autem evellentur.

b *Qui*
sub victualium
obtentu ad
Clastrum sese
convertunt—
contra hos fa-
cit illud Evan-
gelicum, Qua-
ritis me non
quia mirabilia
vidistis, sed
quia saturavi
vos panibus.

MS. * p. 77.
Cum ad
Clastra con-
templationis
ascenderunt,
caveant ne eos
sequantur due
filie Loth. viz.
gula & luxuria.

Phil. Reping-
ton MS. p.
175.

Ceperunt in Monasterijs studia non solum rerum divi-
narum, sed etiam Liberalium Artium exerceri, sic ut ibi A-
dolescentes in Liberalibus Artibus & potissimum pietatis
studijs imbuerentur, Cass. p. 248.

subministratur. Pauperes de la-
 bore, imo de corpore suo alunt
 mendicimonia illa, quibus saepe
 hoc dant, quod famelici pueri
 post desiderare cogantur. Ex istis
 tamen offermentis saginantur
 ventres pigri, utinam nullæ sint
 inter omnes malæ bestię. Repu-
 tetur epicurismus Monasterio-
 rum principalium. Invitus dico.
 Vereor ne ea sorores sint civitatis
 abominandæ dicta apud Eze-
 chielem. Perpendatur si justum
 est, Monasterion sive Scholaste-
 rion *ἡ δὲ ἀσκήσις*, atque adeo
ἀσκήσις ut olim dicebatur, Philo-
 neteste, verti in regia palatia, in
 quibus multo promptius Volu-
 pia ac Libentina deabus, quam
 Christo Deo serviatur. Nemo ob-
 secro succenseat vera dicenti mi-
 hi, imo nemo non ingemat ad
 eam mutationem, orbi gravem,
 Deo invisam, Ecclesiæ crimino-

sam; ipsis verò sic monachis, sic
cognobitis damnabilem. Qui a-
micus est Monasticæ, is tale ad-
monet. Qui ad tot flagitia mutus
est, is agit causam Satanæ, venan-
tis per silentium intempestivum
mortales flagitiosos igni suo in-
extincto. Finem faciam, si tamen
hoc votum meum addidero: uti-
nam mentirentur omnes omnia
quæ de Monasteriorum gravissi-
mis incommodis, tam scripse-
runt, quàm prædicaverunt, non
hac nostra tempestate tantum.
Proinde reformatis ijs Monaste-
rijs, quæ videntur Ecclesiæ utilio-
ra esse, indicatur vera religio.
Imperetur ut Monasticen germa-
nam exerceant, ut spectent vete-
res Eremos ac Anachoretes, ut vi-
tam Helix, Baptistæ, Pauli, An-
thonij, Hilarionis, Macarij, Ar-
sij, Benedicti, Bernardi, & assisia-
tis illius celeberrimi ceu prototy-
pum æmulentur, ut in sacris literis

Quàm longe
Monachatus
hodie à prima
sua origine de-
generaverit
& quantis
abusibus con-
taminatus &
deformatus sit,
vide. Cass.

P. 252. Vidi ficus
bonas, & bonas
valde. Ficus
bone valde
sunt boni clau-
strales, & qui-
cunque perfe-
ctiores in eccle-
sijs & male
valde sunt ma-
li claustrales,
& mali viri
ecclesiastici, qui
seculo verbo
renunciant, &
mente secula-
ribus inhiant.
De hujusmodi
dicit Hieroni-
mus. Sicut non
vidi meliores his

qui in claustris profecerant, sic non vidi deteriores. MS. p. 46.
La vie solitaire estoit anciennement tout autre que celle de nos
Eremites & Anachoretas d'aujourd'hui, &c. Exa. Pac. p. 45.

En l'Eglise primitive ils gaignoient leur vie, à la sueur de leur visage.

Exam. Pacif.

p. 46.

a Monachus qui non operatur, latroni par judicandus est.

Ant. de Dom.

l. 9. c. 5. §. 64.

De Monachis superiorum temporum & nostre ætatis

vide Ant. de

Dom. cont.

Suarem. c. 1.

§. 8.

b ¶ Exurgere debet vir claustralis ad prædicationem, & præcipue qui in Ecclesia Cathedrali Monachus est.

MS. * p. 107.

c ¶ Adhuc in claustris manet habitus religionis sicut antiquitus quasi veritas vita, & morum mundo rarissime inveniuntur. Phil. Repingdon. MS. p. 107.

versentur, ut verè Theologi fiant, & Hieronymiani potius quàm Scotiani, ut aliquid operis a faciant, nunquam ociosi, nunquàm torpentes, ut vocati b exeant ad evangelizandum, ut invitant agrotos non vulturij, ut commententur Ecclesiæ salubria, qui donum prophetiæ habent, non ordini lucrosa, ut consulenticibus se Christiane consulant, ut sint terror flagitiosorum, formido impœnitentium, lucerna se sequentium. Profectò si hæc & hujusmodi posthac in Monasterijs paucioribus ultra divinum cultum fiant, non admodum diffiderem, quin Sectæ assensuræ sint, præsertim quum sciant, solere ea aliquando viros doctrina præstantes, præterea vita sancta laudatos producere, deinde acerrimos reprehensores vitiorum non modò plebeiorem, verum etiam quæ Principes & crassi isti

Hanſones prælicenter delirant, quum tales Evangelistæ interim nostri Cyri matris consilio obaudi-
dientes, byssinis sermonibus mul-
ceant atque expalpent. Postremo
demereri Monasterijs favorem
insignes Bibliothecas, quas ita
asservant, ut ab ijs studiosorum
neminem prohibeant. Nec illud
prætermittendum, Nempe ea e-
genis de sua egestate largiri, & ju-
vare quoscunque maxime pere-
grinos, & sublevare opifices, &
commiserari agricolas. Cum his
côfer gesta, elemosynas, subsidia,
cujusmodi nunc videmus ac au-
dimus in Monasterijs vacuefactis.

Porro Sacerdotum non d. sa-
cra admodum vita concordiam
vix impediret, si de Monastica so-
porata lis esset. Sacerdotes enim
non tanto laborant odio apud
hoc sæculum: Neque tamen ita
valde amantur ob conversationis
indecentiam. Corrigatur itaque
sacerdotium, & multi ad paucos
redigantur, ne multi multa pec-
care pergant, sed ut pauci dili-

gentius

d. (Sacer-
dos) velox ad
mensam, sed
tardus ad Ec-
clesiam, potens
ad potandum
(piger) ad can-
tandum, pervi-
gil ad fabulas,
somaolentus ad
vigilias, pro-
cax ad loquen-
dum, mutus ad
psallendum,
proptus ad iram
& detractio-
nem, piger ad
ordinem, invidus auctor,
Christi persecu-
tor, &c. MS. 29.
p. 122.

gentius observari queant. O gubernatores plus nimio tabulata navis Christi, evigilate, excutite lethargum tenacissimum, aspici-
 tem ordinem, officium, conversationem Presbyterij. Quid dissimilius, quid magis diversum ab antiquitate, professione, decore ac decore? Homines è medijs Mundi tenebris in lucem Ecclesiæ constituantur. Homines nullis apti functionibus ad sacra mysteria admittuntur, imò alliciuntur, trahuntur. Nec alia de causa itur ad ordines, quàm lautæ vitæ. Qui volunt humanæ miseriæ sorte exempti reliquum vitæ tempus esse, illi se in ordines conjiciunt, ut videlicet bonum ocium desidia & pudenda voluptate conterant. Alea Biblia est, equi pauper proximus est, spata calamus est, catti mendici sunt, canes ægroti, aves exules, horti hospitalia, thesaurus bona opera, prostibulum pudicitia. Videtis? Ah videte Primates, aut contrectate potius. Sed exulceratum tempus & concordia

a In tantum
 est Clericis ho-
 die effrانا
 concupiscentia,
 quia sicut equus
 & mulus qui-
 bus non est in-
 tellectus, quod
 capiuntur cum
 mulieribus, &
 ducuntur si-
 mul per civita-
 tem in oppro-
 brium Clerica-
 lis ordinis &
 contemptum.
 MS. 14. p. 176.

concordiæ spes, non finit me
nunc audacius loqui, utcumque
hæc sectis plausibilia erunt, quæ
si semet noscerent, animadversa
Trabe propria, forte collachry-
marent citius quam loripedes de-
riderent non recti ipsi, & com-
munibus consilijs operaque ad-
fessent ultronei, ut Ecclesiæ languo-
res alleviarentur. Vos facite gu-
bernatores, b ut Clerus vulgo me-
lius audiat, utque tot & tam o-
pimi proventus eleemosynarij
rectius collocentur, ne unus a-
nalphabetarius equiso tantum
(non honestis rationibus acqui-
situm) possideat, quantum tribus
quatuorve probis viris sufficeret.
Summatim, in ordinem agantur
canonici pathicissimi, vicarij sor-

b ¶ Non est
multum si lai-
cus peccet in
loco sancto: sed
magnum est &
horribile, si Cle-
ricus qui factus
est ostiarius,
ut à loco sancto
prohibeat im-
mundum, in lo-
co sancto pecca-
tum committat.

MS. 14. p. 222
¶ In Laicis
& in vetulis
major devotio
reperitur. Phil.
Repington.
MS. p. 157.

¶ Quanto serpens est coloratior tanto venenosior: ita
quidem in se varias curiositates quasi multos colores preten-
dunt. Nam in eplie coronas habent ut Clerici, tonsuram ut
laici, habitum ut milites, gladios ut armigeri, caligas ut
Histriones: de quibus dicit Bernardus ad Eugenium Papam.
Habitum milites, qui tamen Clerici: Neutrum actu exhibent;
nam neque pugnant ut milites, neque evangelizant ut Cleri-
ci. MS. o. p. 428.

didissi-

f ¶ Bene pe-
tit Prælatus
penas Colum-
ba, columba e-
nim alienos pul-
los pascit: sic
¶ Prælatus
non consanguini-
cos suos tan-
tum, sed & a-
lienos pascere
& procurare
tenetur. MS.

* p. 74.

¶ Sed heu!
jam non omni-
bus, sed paucis,
notis scilicet
& propinquis
benefaciunt:
ceteros autem
sibi subditos &
pauperes negli-
gunt & con-
temnunt, & ita
fructum mise-
ricordie non
referunt, sed
sterilescunt.
MS. o. p. 435.

didissimi, paratij indoctissimi, &
succedet optata pax. Qui inter
hos probi sacerdotes & studiosi
sunt, ij delectabuntur generali
ista admonitione, tantum abest,
ut monitoribus nobis succensere
debeant. Non malè volumus sa-
cerdotibus sacerdotes ipsi, sed il-
lis nunc benefacimus, olim sen-
suris, quando nimirum à Christo
judicabimur. Ioan. Chrysosto-
mus vir incredibilis & secundum
scientiam zeli, cuius lingua ardens
facula erat, ferre non potuit f sa-
cerdotes sui sæculi, at is si revivif-
ceret nunc, qui rogo clericatum
nostrum ferret? Ferre poterat, sed
correctum. Quid putas dicerent
reverli ad nos Episcopi, per quos
Germania fidei Catholicæ pri-
mum adjuncta est? Atque adeò
quid dicturi essent prisce Romæ
Sacerdotes, quos Numa institue-
rat? Quid Iovis flamines? quid
ipse Metellus? quid ipse Nalica,
Pontifices maximi? Quid tan-
dem vos diceretis ô Primates, si
Primates non essetis, sed popula-
res?

res? Aut si coram adstans Domi-
nus Iesus, cujus flammei oculi
in ipsa cordium vestrorum adyta
introspeciant, vos sententiam ro-
garet? Forrè movebit vos ira
quorundam corrigi nolentium.
Atqui melius est, homines irasci
vobis, quam Deum alacremen-
tem, qui est ignis consumens, à
cujus facie liquecunt elementa
ceræ instar. Nec est, cur quis
quam queratur, instituta patrum
mutari ea ratione, quoniam multò
magis ad instituta Patrum mu-
tentur nova quædam Ecclesiæ
perniciosa, quam salubriora,
& tollantur mali mores, ut bonis
locus sit. Igitur propter metum
Dei, charitatem Christi & proxi-
mi, ædificationem Ecclesiæ, de-
structionem Synagogæ & Tur-
cismi, amorem virtutis, famæ ve-
stræ celebritatem, & animæ salu-
tem, si non propter Schismata
accingimini ad emendandum
clerum, idque ad Scripturam ceu
reginam dominamque rerum,
ad Decreta denique Patrum ceu
reginæ

regina pedissequas. Sic quæso
agatur, ne Ecclesiam cleri sui in
posterum pudeat. Porro con-
cordiam promovebit, si Sectarij
quoque Sacerdotes corrigantur.
Horum doctrinam ac vitam indi-
cavimus in libro, cui titulus,
Evangelion Lutheri. Sic vivunt
isti quoque, ut locus nullus illis
relinquatur carpendi alios, &
cum clericis certare propemo-
dum videntur, utri improbius vi-
tam exigant. Neque tamen pu-
det hoc, semper in Sacerdotum
Nonnorum & Nonnarum vitia
acutum cernere, ad sua turpiter
lippire. Quam habent isti con-
cionem, in qua non meliorem
horæ partem in traducendo clero
consumant? Et faciunt hoc scur-
riliter, huc duntaxat tendentes, ut
vulgi applausus excirent, utque
Sacerdotibus etiam atque etiam
damnatis, suæ interim licentiæ
parcat populus, & de suis moribus
tanto melius sentiat, quo pejora
quotidie de Sacerdotum moribus
e suggesto audit, digni videlicet
præcones

præcones tales, ut sua ora Sacer-
dotum bene obeforum maço &
oleto obturarentur.

RESTITUTIO

XXVIII

Post transactionem pacificam
Ecclesiasticæ rei opus est, ut
ob effecta aliqua, quæ infecta vix
fieri poterant, nulla sit contentio,
ne retrogrediatur omnium votis
postulata pax. Invasio aliquot
Monasteriorum, direptio phano-
rum, & eorundem demolitio æ-
qui bonique consulenda est, non
aliter ac si fines Germaniæ nup.
ingressus Turca talia fecisset. Nam
cur velint Monarchæ vilis metalli
gratia concordiam bene factam
rursus dissui? Qui manus adtule-
runt alienis rebus, nihilo ditiores
aut meliores facti sunt, quare non
est, ut illis infelix felicitas invidi-
am afflet ullam. Forfan sic pla-
cuit fatis. Ad immensum ex-
creverant aliqua, quæ forte inci-
di isto impetu debuerunt. Et
tentârunt

† Diolite chr-
cumcidende.
Budzus de
Ass. l. 5. p. 730.

Eccelesia dicit, Pauper sum ego: cum potius dicere debet, Dives sum ego, quia ut alibi dicitur à tempore Sylvestri Papæ, hauserit Ecclesia venenum, quia fuit major dignitate, & minor religione. Qui licet abundantes in temporalibus, &c. tamen sunt tanquam nihil habentes, quia pauperes sunt spiritu. MS. * p. 129.

Si Monachus fuerit in Cenobio suo, si conjugio legitimo uxoratus fuerit, se suasque conjuges & liberos in Dei servitio foveant, seu d'viter seu pauperes sunt, non abundi sumus — vocantur ad cenam Domini. MS. b. p. 316.

tentârunt idem exemplum nonnulli etiam ex Catholicis, quocitius cæteris condonandum, Nisi videatur æquum, ut restituant summam aliquam auri ac argenti, in confessionem sui sceleris. Qua summa consuli possit exurbatis Monachis, & Templorum parochialium roinis, præterea reparandis scholis, elemosynis denique publicis. Magna est quidem ausus, aliena ad se confidenter invadere. Sed quid non condonandum propter pacem orbis terrarum, præsertim si aliqui Pœnitentia signo raptores ostendant, se contra Deum & Cæsarem violentas manus bonis alienis intulisse? Vigilephi dogma seditiosissimum, de diripiendis Monasterijs & Templis debent promachi Schismatis hujus prius excutere, quam defendere. Sed vixit rationem appetitus. Insuper de personis b Monachis felicis,

sticis, quæ conjuges esse & duram pauperiem pati maluerunt, quam invitæ, & torpentes, delicias in suis phratrijs præciosum tempus consumere, nemo sanus litigabit. Facile vident sapientes ac sani, utrum præstabilius. Neque verò tam dementes ullos esse reor, qui repudiandas miseras uxores, & abjiciendos his inferiores liberos, contra fas & Leonis noni decretum suafuri sint in invidiam Sectæ, aut qui adimendas uxores parochis censeant, & harum loco concubi-

e † Ignorantiam
probe animad-
vertit Polyd.
Virg. l. 7. de Ju-
vent. c. 2. p.
496.
Vide Notas
marg. in c. 9. de
conjugio.

¶ Iure Sa-
cerdotum paro-
chialium An-
glie ferè cuncto-
rum damna-

bili quidem & detestabili publicè secum habebat concubinam, comitem individuan, & in foco focariam, & in cubiculo concubinam. Sylvest. Gyrard. in Manuscripto Cotoniano. p. 159. ¶ Improbe hoc, sed improbius illud quod habet Tho. Gascoigne in suo Alphabeto. Theol. Tho. de la Bere Episcopus, cum instarent atque urgerent Sacerdotes, ut à concubinis divellerentur, non consensit in petitionem eorum, ne annum censum 40. Marcarum aut circiter amitteret: sed longè improbius factum quorundam male officiosorum—officialium (dicerem & vicariorum)—qui tum Clericos tum Laicos cum concubinis, pellicibus & meretricibus cohabitare, liberosque procreare sinebant, accepto ab eis atque aded alicubi à continentibus certo quotannis censu. Habeant (aiebant) si velint. Espenc. in Ep. ad Tit. digress. 2. p. 65.

d *Quæ-
ritur — quare
Ecclesia
meretrices su-
stineat? — (Re-
spondeo) quod
fragilitas car-
nalis præsentis
temporis [cum
tales muliercu-
le non solum
sequantur cu-
rias Sæcula-
rium Princi-
pum, sed etiam
Episcoporum.]
valde prona est
ad malum, &
ad libidinem,
& vix potest
aliquis suade-
ri vel compelli
ad continentia-
m; & ad vi-
tandam dete-
riorem libidi-
nem, sustinen-
tur Meretrices
& scortatores
in Ecclesia, &
ab Ecclesia:
Sicut Moses
cum videret
populū prona ad occidendū uxores suas — permisit dare libel-
lum repudiij, — ne deterior libido usum assumat, MS. 29. p. 51.*

nas^d permittendas, aut qui accep-
tas uxores concubinarum loco
habendas, ac concubinarum no-
mine coram tota Ecclesia appel-
landas esse judicent. Si tales cen-
sores & iudices nunc vivunt, mi-
rum est: Certè nihil absurdius,
aut ab humana ratione alienius
censeri ac judicari possit. Quan-
to consultius est, ut quoquo mo-
do conjugibus factis, conjugium
primum concedatur, at ea lege,
ne illud posthac repetant. Ad hæc
satius fuerit, conjugatos paro-
chos tolerare, quàm his vi detur-
batis atque abactis, manifestarios
fornicatores in sedem horum tur-
piter sufficere. Perpendendum
est, multos imprudenter magis,
quàm impudenter illapsos in
vinculum istud: Nec omnes esse
malos viros, qui in Sectæ mini-
sterio deprehenduntur, tamen si
plurimi sunt perditissimi homi-
nes. Et multis denique Sectæ
ipsius facies displicere cœpit, nec
tamen

tamen vident, impliciti malis varijs, quò sese conferant, aut quæ ratione sese inde evolvant, in isto maximo dissidiorum fervore.

Habetis, monarchæ Christiani orbis, quæ ego minimus Christianorum pro tempore ad recuperandam omnium summæ atque nobilissimæ Religionis nostræ Vnitatem commoda fore arbitrer, offerens ea, ceu debitum animæ meæ, Pietati vestræ cognoscenda saltem. Iudex ipse aut etiam cognitor aut arbiter tanta in re, ut nolo, ita non possum esse. Vos quæ pacis sunt, sectemini, & Deus pacis erit vobiscum.

ZACHAR. VIII.

Veritatem tantum & pacem diligite, ait Dominus Deus omnipotens.

I 2

Ad

Adhortatiuncula, ut
vocetur Concilium, ad
Archiepiscopum Mogunti-
num, &c. privatim scripta à
GEORGIO WICELIO, &
nuper ab eodem locis aliis
quot locupletata.

PAVLVS APOST.

1. Cor. 1.

Adhortor vos fratres, per no-
men domini nostri Iesu Christi,
ut idem loquamini omnes, &
non sint inter vos schismata, sed
sitis integrum corpus, eadem
mente, & eadem sententia.

Solenne est & à Ma-
joribus acceptum
panegyricis, hoc
est, laudatorijs atq;
plausibilibus festis-
que gratulationibus in populari
coetu habitis, ingressos excipi
Principes, idque partim ut signi-
ficationem gaudij & promptissi-
mæ voluntatis civium erga se in-
telligent

telligent, partim ut ea specie tam
commoda eaque hora tam oportu-
na officij sui submoneantur,
quos alioqui difficile sit pro re
(ut debet) compellari. Tale à
me in præsentia minimè expectet
Celsitudo tua clarissime Prin-
ceps, utpote qui is non sum, à
quo præstari ejusmodi queat. De-
inde Faccham, non Hallim in-
gressam R. D. T. excipimus. Po-
stremo nullo ea opinor laudum
desiderio ardet, quippe plus
quàm credi possit harum satura.
Hoc volo, hoc tantum ago. Vbi
inaudivi R. D. T. adventare, cœ-
pi mecum animo revolvere, ec-
quid incola, tanto primatè fumo-
sa oppidi nostri tecta subituro
facerem gratulabundus, unde fru-
ctus aliquis ad rempub. Christia-
nam redire videatur, posteaquam
nunc pro hujus salute impensè
laboro. Nam hoc congruere
potissimum Episcopo Ecclesiæ, &
professionem meam decere pu-
tavi. In mentem igitur immis-
sum est ilicò (non diffido quin

ἡ ἐκκλησία ἀνὰ τὴν μέλει τῶν ποιόντων
 ut quoniam diœceseos R. D. P.
 presbyter sum, majorem cum fidu-
 cia ad hanc de eo auderem scri-
 bere, citra quod neque Ecclesiæ
 gubernatio, neque Religionis
 conservatio ulla est. Sed sine pro-
 loquij ambage istud eloquar.

*At Papa in
 Conc. Trident.
 palam affirma-
 bat solum se
 sine & absque
 concilio omnia
 posse, superior
 quum sit om-
 nibus. p. 399.*

*Multi in Papa-
 tu ad reforma-
 tionem aspirāt,
 vel potius su-
 spirant. Ant. de
 Dom. l. 7. c. 5.
 §. 42.*

*† Qui modestè
 pij tacitè inge-
 miscunt. Er.*

*To. 6. in
 Math. 11.*

*† Sed hæc de-
 flere potius
 quàm emenda-
 re possumus,
 cum quidem*

*cum paucis sapere melius sit, & multis videre. Lil. Greg.
 Gerald. to. 2. p. 408. † Concilium Generale remedium om-
 nium malorum. Er. Tom. 6. in Math. 11.*

Concilium œcumenicum est,
 Reverendissime Præsul, cujus di-
 utino desiderio tantum non ene-
 cti pij ubique homines crebros
 ab imo pectore gemitus ducunt,
 & oculis non siccis vident mala
 Christiani orbis innumera. Pen-
 dent & spe sola exercentur pro-
 bissimi quique inter hæc, nec por-
 tus sese adhuc ullus aperit. Inde-
 coram Ecclesiæ confusionem sen-
 tio, cui ire obviam, cui mederi,
 quam restituere potest nihil nisi
 concilium. Hoc unum rebus fi-
 dei juvandis concessit Dominus
 Iesus, ad cujus mentionem sur-
 sum corda furrigamus cultores.

Hoc

Hoc ceu perfugium afflictæ religionis nostræ unicum suo exemplo commendarunt nobis Apostoli Domini Iesu. Hoc mandarunt S. Patres, ut modis omnibus necessarium ad tuendum Ecclesiæ negocium. Ad hoc hortantur morbi Ecclesiæ periculosissimi, & varij casus. Ipsa adeò animarum infinitarum iactura vel sola animos omnium huc non commovere modò, sed perpellere etiam debebat, ut omiſſis omnibus, Concilium vocetur, quo videlicet concilientur pugnantes inter se opiniones, quoad fieri possit, atque adeò quò concilientur inimici animi illorum, qui ex æquo omnes tamen unum adorant Christum, quò inquam uniatur coagmenteturque ecclesiæ corpus tot ac tam horrendis modis dilaniatum, quò denique concordia Christiani nominis universas terras rumore pervagetur, in ejus gloriam cujus unius res agitur. Nemo, sicut ego quidem judico, aliquid præsentius invenire poterit,

*Vide notas
margin. in Cap. I.*

rit, quo incommoda tolli queant. Alij papyro, alij ferro, alij bulla pontificia, alij persuasione, alij concionum vi, hoc est, clamoribus existimant rei esse occurrendum, sed falluntur. Libri enim libros pariunt utrinque, clamatur utrinque non sine rabiosis convitijs. Armis arma repelluntur. ^a Bullas aspernantur Germani, Persuasiones suo loco valere possunt, hic tota luditur opera. Quisque enim alteri nititur persuadere, quod sibi esse rectum ac æquum videtur. ^b At in concilio quæstiones allatæ ad vivum examinantur, controversiæ seriò dispi-
 ciuntur, obscura elucidantur, dubia certificantur, mobilia solidantur: ibi nullius nisi recti, veri, honesti respectus. Agitantur ple-
 raque quasi in conspectu Dei, ut de quibus immortalis iudici sit olim reddenda ratio. Ibi nullo metu proponitur, Liberæ sunt sententiæ, sed iudicium severum proposita manet. Nihil effugiet Lydiam regulam, Estque itaque concilium,

^a Lutherus tradidit bullam Leonis & Decretales Pontificiorum igni cremandas, præsentibus omnis generis scholasticis Academiæ Wirtembergensis. Hist. Conc. Trid. p. 10.
^b Sic esse oportet.

concilium, si timore Dei Opt.
Max. cogatur, pharmacum Rei-
publ. ecclesiasticæ, asylum verita-
tis, extricatio atque enodatio
difficilium causarum, assertio Ma-
jestatis Scripturæ sanctæ, redin-
tegratio divini cultus, recisio im-
probatorum morum, deletio
Christo indignarum consuetudi-
num, excidium errorum, terror
hæreseon, consolatio spesque ca-
tholici populi, breviter certa sa-
nitas Ecclesiæ Dei. Viderunt hoc
maiores nostri, quum neutiquam
abs recaverunt, ne ultra decenni-
um concilij necessitas differretur,
nimirum ut vel hujus metu qui-
dam non boni mali quippiam au-
dere absterrentur. Atqui nunc
nonaginta ferme anni abierunt,
quod concilium fuit, & illud ip-
sum quod fuit, non usque adeo
Ecclesiæ Christianæ profuisse
cum suspirio videmus. Volue-
runt quoque idem sapientes &
religiosi viri, ut quotannis pro-
vinciales sive episcopales synodi
cogantur, in quibus si qua inci-
dant

† *Non concilio,
sed Scriptura-
rum auctorita-
ti innitendum
est. Eras. in In-
dice Aug.*

*Hæc habet Wi-
celius ex epi-
stola fictitia
Anacleti.*

dant intoleranda, corrigantur. Nam quî fieri potest, ut in tanta Christianorum turba non plurima usu veniant, quæ emendari necessum sit, ut jam de clero nihil commemorem? Recitabo hic, quod B. Anacletus in primis Rom. Ecclesiæ temporibus de concilio fratribus scriptum reliquit: Si autem, inquit, difficiles causæ, aut majora negocia orta fuerint, ad maiorem sedem referantur. Et si illic facile discerni non poterint, aut justè terminari, ubi fuerit summorum congregatio congregata, quod per singulos annos bis aut ter fieri solet & debet, justè & Deo placitè coram Patriarcha, aut primatè ecclesiastico, & coram patritio, sæcularia judicentur negocia in commune. Quod si difficiliores fortè fuerint quæstiones, aut temporum vel majorum judicia, aut majores causæ fuerint, ad sedem Apostolicam, si appellatum fuerit, appelletur: quoniam hoc Apostoli statuerunt, jussione salvatoris, ut maiores

maiores & difficiliore quæstio-
nes semper ad sedem referantur
Apostolicam, super quam Chri-
stus universam construxit Eccle-
siam, dicente ipso ad beatum
principem Apostolorum Petrum:
Tu es, inquit, Petrus, & super
hanc Petam ædificabo Ecclesiam
meam. Sit ergo fratres constantia
vestra adversus contentiones eo-
rum, qui adversa sapiunt, & non
quæ Dei sunt, & erit fortior pe-
tra constantia vestra, sicut scrip-
tum est: Ne timueritis ab eis, &
neque terreamini à facie eorum
qui corpus occidunt, animam au-
tem non possunt occidere. Quod
autem in aure auditis, prædicate
in lumine, illum timentes qui po-
test animam & corpus occidere,
& mittere in gehennam. Hæc
Anacletus beatissimus Papa.

Quando igitur tam salubris
tamque necessaria res est concili-
um Christi nomine vocatum, &
hoc carere Religio planè nequit,
maximè in eam tempestatem
impacta, in qua non sine lachry-
mis

† Nihil aliud ex
his verbis elici-
tur quàm petra
fidei secundum
Ferm. in. c. 16.
Math. p. 220.

† Petra ver-
bum, clavis fi-
des. lac. Faber.
in eundem lo-
cum Math. p.
126.

† Petrus non
fundamentum
ecclesiæ: ex istis
verbis, Bral.

Schol. in
To. 2. ep. ad
Marcellum.

p. 130. nu. 1.
vide Hist.

Conc. Trid.
p. 611.

a † Quum nul-
lo unquam
tempore tanta
fuerit morum
depravatio.

Fr. Duare-
mus de sacris
ecclesiæ Mini-
stris. l. 1. c. 4.

p. 440.

(Ecclesia)† per-
verso cultu
sensim deprava-
ta— fidem ejus
rei faciunt que-
rele piorum
vivorum, & e-
mendationem
in Ecclesia fru-
stra petentium.
Dixit nonnul-
lus apud Thua-
num. lib. 63.

p. 175.

† Quanta ma-
lorum omnium
exundatio? vi-
detur supre-
mum mundi
diem minita-
ri. Et. ep. ad
Guil. Warrha-
num, To. 4.

† Corruptissima
tempora: ita
Henr. Breuleus
de militia poli-
tica duplici.
p. 2. in ep. ad le-
ctorem. Corrup-

tissima tempora: ita concludit hunc chorum. Ant. de Dom. l. 9.
c. 9. §. 15. † Et mibinunc apud eos secretè liceat exclama-
re, O tempora, O mores. sic Lil. Greg. Gyraldus. To. 2. ex
Hist. Gentium. p. 328. Hæc omnia de Ecclesia Rom. non Luthe-
rana, dicta sunt.

lia Germaniam armatura erat. Nec in obscuro est, permulta nunc existere, tot sæculis sensim in Ecclesiam illapsa, quæ minimè probet sapientia tua. Quæ res, ut nihil aliud, non mediocrem animi tui pietatem nobis declarat.

Proinde, summe Præsul, & Domine illustrissime, huc referat pietas ista tua omnem curam, industriam, laborem, ut dicatur dies, ut deligatur ^b idonea civitas, ut ^c evocetur Pontifex Rom. ut, impigrè coëatur ex omni provincia Christiani orbis. Ne, obsecro per salutem, præpediat negotium multò omnium saluberrimum (ut solet quod Dei est) Satanas. Ne detineat malitia quorundam magnatum, qui ni-

b *Millies peti-
tum hoc & ex-
petitum à Pro-
testantibus in
Conc. Tridentino,
sed frustra. Conc.*

*Trident. p. 27.
c* *Quid ego
audio? Ut evocetur
Pontifex Rom. † Con-*

stat itaque Synodus mandato Principum convocari. P. Acrod. Pandect. c. 17. p. 45. † Ius principum convocatio. Fr. Duarenus jure consultus nulli secundus, ex cujus scriptis liquidd apparet, Principes non adfuisse tantum Synodo, sed & præfuisse. Duar. l. 1. c. 5. p. 443. vide hist. Conc. Trid. p. 136. Enumerantur Concilia per Principes convocata. & p. 137. Concilia terrori sunt Pontificibus non libentur itaque passuri sunt ob periculum imminens, ut convocentur. Hist. Conc. Trid. p. 302.

hil castigatum volunt, nec ea quæ
 apertè gentilia sunt. Ne obsistat
 Lutheristarum perfidia: Nam illi
 concilijs omnibus pridem valedi-
 xerunt, & suam istam doctri-
 nam Angelorum etiam iudicio
 subtraxerunt. Ne denique remo-
 retur clericorum aliquorum inju-
 stitia, cujus meritam metuunt
 correctionem, malentes probro
 esse Religioni sacrosanctissimæ
 quàm decori. Sat ô sat datum at-
 que largitum nonnullis errori-
 bus, quos præter rem invexerunt
 ociosuli quidam, & iniquitatibus
 quibus miserè premitur infelix
 Ecclesia. Etenim quousque volen-
 tes patiemini eam defœdatam,
 quum purgare possitis? Quis
 autem non possitis capita si vo-
 luntas adsit? Et quî fit ut primis
 ecclesiæ temporibus adeo in pro-
 clivi erat vocare concilia? Et ea
 nec pauca, nec tam necessaria,
 uti nunc? Si olim una quæstio
 congregare valuit sanctâ Syno-
 dum, mirum si jam non congre-
 gent centum. Si divus Augusti-

nus desperat unum commessationis vitium (quod sua ætate in quibusdam Aphricæ Ecclesijs ad sepulchra divorum nescio in quem honorem fieri pro more solebat) nisi auctoritate concilij sanari posse : his enim verbis utitur in Epist. 64. ad Aurel. Nos profectò sperare non possumus, ut tot Ecclesiæ Rom. vitia tolli è medio queant, nisi publica concilij sacri auctoritate. Numeravit, abusus suppura, & confitebere, nulla hominum ætate pejore in statu fuisse rem religionis. Id quod non odio Ecclesiæ quemadmodum hæretici dico, sed benevolentia. Aliud est calumniari, aliud conqueri. Inimici homines traducunt Ecclesiam ut dehonorent publicitus : ego admo-neo amicus, ut suam tueatur honestatem. Dicitur solet : Amici vitia si feras, facis tua. Quia sententia vel sola eo extimulari debui. Qui faver Pontificibus, dolens eos revocari in viam, si exorbitent. Qui invidet, gaudens effert ac exaggerat

gerat malum. Vterque malum videt, sed non iisdem oculis. Sed ut cœpi pergam. Si non quàm maximè opus est, de nullo cogitetur concilio. At quis inficiabitur, quàm maximè opus esse? Quis nisi summè cæcus, summè malus? Querimonie omnis sexus, omnis ordinis, omnis ætatis, cœlum quotidie pulsant. Dolores sunt vehementissimi, mœrores gravissimi.

Cômiseramini igitur Christiani populi vicem, qui incertus mirificis æstibus fertur ac fluctuat, nec satis sibi persuasum habet, ubi pedem figat. Et periculum est, ne indies plura exoriantur schismata, cuius immensi mali culpa est nulla, nisi synodi intempestiva dilatio. Vulgus conciliunculis melitis ab Ecclesia catervatim abductum est. Ad hanc verò reduci nunquam poterit, nisi concilio arbitro. Nec diffido facile reduci posse, si amputentur modò superstitiosa, inutilia, perniciosa, immodica, idque dolenter magis quam

quàm inimicè. Audio undique
qui percupiant redire, si non ita
deterrent odiosa offendicula.
Ferè enim major pars populi
pertæsa est Lutherismon, utpote
materiam duplicatorum malo-
rum. Fatentur se ea via non itu-
ros in vitam. Fatentur omnia
propè prioribus deteriora, nec se
inclinare rem ad emendationem
sui, ô spem maximam de orna-
mentis Christianæ Religionis de-
que communi salute, si id boni,
hoc est, concilium mox futurum
dissidia componat, & tollat Ec-
clesiæ dedecora, ob quæ blasphem-
ijs immanissimis oneratur apud
Turcas, Indos, Ruthenos, Iudæ-
os, Hæreticos. Itaque nihil est,
quo minus aut possitis, aut debeat-
is, ô columina. Tempus ad hoc
invitat. Nam Turchicæ res in
Hungaria propediem speramus
suam nanciscuntur catastrophem.
Admonet caussa. Compellit ne-
cessitas inevitabilis. Hortatur
ærumna perplexæ plebis. Flagitat
schismatis confidentissimi atque
K auda-

audacissimi secunda pervagatio, & plurima quæ ex hoc suppullulant. Extimulat ruina domus Dei. Nec ad hoc quicquam deest. Sunt viri doctissimi & clarissimi in Europa, per quos sanctiss. negotium transigi, Extant libri vetustissimi & singulari authoritate, quorum adminiculo expediri rectissimè queat. Imperator Carolus, invictissimus præsto est in Germania nostra. Est unde sumptus sustententur, breviter minimum maximum, nihil deest. Hic non comminiscar immortalitatem consequuturos Heroës quotquot satageritis, ut Concilio Christianismi languoribus medicina paretur, at R. D. T. peculiarum etiam famam nominis (& si eam non usquequaque spectat) reportabit, si primam curam adhibuerit sollicitatrix atque impultrix cæterorum Principum. Considerandum maxime est, imminere gravissima pericula, ni in tempore statui rerum publicarum succurratur.

Qui

Qui insidiatur calcaneo nostro,
qui lolium lappasque superseminat,
qui quærit quos devoret,
mihi crede, non agit ferias.

Superest ut fiat Concilium, &
ex Concilio consensus. Diu superstes
vivat R.D.T. Facchæ, An-
Domini 1532.

COLOSS. III.

Superna curate, non terrestria.

PRECATIO AD DEVM

Opt. Max. pro reformatio-
ne Ecclesiæ.

OMnipotens, misericors, Æ-
terne Deus, qui es author
puritatis & pacis, effice quæsu-
mus, ut in Ecclesia tua Evangelij
tui doctrina sicut à principio flo-
reat, ut Sacramenta tua rectè ri-
tèque tractentur, ut denique
Conversatio nostra, in omni pie-
tate & honestate, te digna semper
sit, ad gloriam nominis tui & ad
honorem Religionis nostræ, per
Christum Dom. nostrum. Amen.

EC.

*Adhortatio ad Concilium.***ECCLESIAE PAX****loquitur.**

Pax redeo lætæ ramo ornatissima
Olivæ.

Pacis amor redeat, me rede-
unte, tibi.

Paci dede manum, Virgo mea
Mater : ab imo

Pacem persequitor : Sum tibi
sola salus.

Pax ô Nympha mari terra cœlo-
que verenda.

Pace potest rerum pulchrius
esse nihil.

FINIS.

Vita GEORGII WICELII senioris.

Vitam Geo. Wicelij senioris enarraturo, dabitur mihi venia (uti spero) ab ingenuo Lectore, si minus id assequar quod velim, aut sicubi cespitem in via, in tanta caligine Scriptorum, qui ejus aut non meminerunt, aut si memorarunt in scriptis suis, fecerunt hoc cum nigro carbone & nota infamiae. Protestantes nomen ejus ignotum, Pontificij exosum habuerunt: testis est ^a Index Sandovilianus, in quo recensentur scripta ejus Homiliaria inter damnatae memoriae Auctores. Vnus tantum est ^b Cornelius Loos Callidius Pontificius, qui vitam ejus ex pro-

^a

^a Vide Indicem librorum prohibitorum & expurgatorum. D. Bern. de Sandoval. Madriti 1612. pag. 48. & pag. 355. inter secundae classis Scriptores.
^b In illustrium Germaniae Scriptorum Catalogo. Mog. 1582. in 2600.

ECCLESIE PAX

loquitur.

Pax redeo lætæ ramo ornatissima
Olivæ.

Pacis amor redeat, me rede-
unte, tibi.

Paci dede manum, Virgo mea
Mater : ab imo

Pacem persequitor : Sum tibi
sola salus.

Pax o Nympha mari terra celo-
que verenda.

Pace potest rerum pulcherrimus
esse nihil.

FINIS.

(sed cum dolore) Chrestologijs Predi-
cationum inescata, maluit ab ecclesia-
stica disciplina ad licentiam schisma-
ticam discedere, quam cum Pontificijs
unanimiter durare, & odijs implaca-
bilibus, convitijs, vituperijs, periculis-
que obijci. ^h Adolescens Monasticen
amplectitur, à quo vite instituto mox
resiluit: sic Cornelius Loos. Fides sit
penes Auctorem: accipio interim
quod dicit, si verus sit; multo ve-
rius atque fortius est argumen-
tum, quod toties torquet contra
Monachos sui ordinis, qui in o-
rio & propter orium alebantur, qui
magna ex parte ^k falsi erant & hypo-
critici, agentes vitam parum pacifi-
cam, raro sobriam, & innumeris ab-
ulibus Monasticis cumulatè one-
ratam: expertus loquitur, ex sensu
animi sui experto credite: si falsus
sit, quam fidem in posterum meretur
scripta ejus? utpote cum dicit,
Wicel. ^l Apostatantem ab ordine
suo, uxorem duxisse non unam, vel al-
teram, vel tertiam, sed (ut ferunt) plures.
Quis hæc dicit? Callid. quo ore?
Certe Pontificio, hoc est, pleno

^h Cornel de
Loos in vita.

ⁱ Geo. Wicel in
orat. de Pastori-
bus.

^k Vide contra
falsum mona-
chatum hujus-
que manifestam
hypocrisin, &
vitam parum
pudicam, raro
sobriam. Geo.
Wicel. de inspec.
eccl. p. 36. 3.

^l A quo vite
instituto mox
resiliens, uxore
duxit: qua
defuncta, alte-
ram; & hæc,
tertiam, & (ut
ferunt) plures.
Callid. vel Corn.
de Loos in vita.

Vita Georgij Wicely.

fello tractans, numerat eum inter doctrinâ simul & pietate illustres viros, qui sacra fidei dogmata, à profanis Sectariorum novitatibus, & resuscitatis veteribus olim damnatis hæresum erroribus c vindicavit: id quod in sequentibus luce meridiana clarius apparebit rem penitus intuentibus. Accedo igitur ad vitam ejus describendam ex Autographis ejus, & literariis fragmentis potissimum, quæ fidem faciunt indubitatam; quod si libri *Epistolarum* (Deo sic disponente) in manus nostras pervenissent, dubium non est, quin eam daremus Lectori, si non omnibus suis numeris absolutam, longè quàm nunc est absolutiorem.

Natus est igitur *Georgius Wicely* noster *Fulda* Herbipolensis Dioceseos, haud obscuro oppidulo, d anno 1501. ex parentibus honestis, qui habuerunt satis unde eum alere possent. f Fratrem habuit *Andream*, fratruelem *Io. Landavum*, unde familia ejus *Landavica* dicta est: quæ (quod g fatetur, sed

c Anno 1548.

Gilb. Genebrardus ponit Geo. Wicelyum inter catholicæ fidei propugnatores, una cum Aloysio, Lipomanno, Dominico de Soto, & Alphonso de Castro.

d Cornel. de Loos.

e Geo. Wicelyus in consuet. resp. Ionice, p. 52 f Dicavit Epitomen Rom. Pontificum ex Platina integerrimo viro, Io. Landavo fratruelem charissimum.

g Id. ib. p. 6.

sed cum dolore) Chrestologys Predi-
catorum inescata, maluit ab ecclesia-
stica disciplina ad licentiam schisma-
ticam discedere, quam cum Pontificijs
unanimiter durare, & odijs implaca-
bilibus, convitijs, vituperijs, periculis-
que objici. ^h Adolescens Monasticen
amplectitur, à quo vita instituto mox
resiluit: sic Cornelius Loos. Fides sit
penes Auctorem: accipio interim
quod dicit, si verus sit; multò ve-
rius atque fortius est argumen-
tum, quod toties torquet contra
Monachos sui ordinis, ⁱ qui in o-
tio & propter otium alebantur, qui
magna ex parte ^k falsi erant & hypo-
critici, agentes vitam parum pacifi-
cam, raro sobriam, & innumeris ab-
ulibus Monasticis cumulatè one-
ratam: expertus loquitur, ex sensu
animi sui experto credite: si falsus
sit, quam fidem in posterum merē-
tur scripta ejus? utpote cum dicit,
Wicel. ^l Apostatantem ab ordine
suo, uxorem duxisse non unam, vel al-
teram, vel tertiam, sed (ut ferūt) plures.
Quis hæc dicit? Callid. quo ore?
Certe Pontificio, hoc est, pleno

^h Cornel. de
Loos in vita.

ⁱ Geo. Wicel. in
orat. de Pastori-
bus.

^k Vide contra
falsum mona-
chatum hujas-
que manifestam
hypocrisin, &
vitam parum
pudicam, raro
sobriam. Geo.
Wicel. de inspec.
eccl. p. 36. 3.

^l A quo vita
instituto mox
resiliens, uxo-
rem duxit: qua
defuncta, alte-
ram; & hac,
tertiam, & (ut
ferunt) plures.
Callid. vel Corn.
de Loos in vita.

Vita Georgij Wicelij.

in uxorem in
primo statim
fervore schis-
matis duxi, per-
suasus, &c. Wi-
cel. in confutat.
resp. Ionice,
p. 63.

* Apud Wolf.
to. 2. p. 276.
Ibidem.

in In loco supra
allegato.

o In fine defen-
sionis Iueticæ
in resp. ad con-
clusionem.

p Scribens con-
tra Waldenses
ex Wicelij rete-
ctione Lutheris-
mi.

mendaciis. Quo argumēto? Certè
nullo quod sciam: nam ut ipse cō-
jugatus fuit (negari hoc non po-
tell) quia ^m uxorem duxit in fervo-
re schismatis, eamque virginem, &
nam tantum (neque enim pu-
randum est eum bigamum fuisse,
aut trigamum, vel tetragamum)
vitam conjugalem penè in omni-
bus scriptis suis multis laudavit,
probavit pluribus, in via Regia,
adductis ad eam probandam ar-
gumentis * 26. iisque lemniscatis:
utut tamen uxorem duxit, persua-
sus neminem posse neque piè vivere,
neque bene mori citra uxorem, nihil-
ominus tamen Monogamus fuit,
non ex hac parte Lutheranus,
non una mortua aliam ducendam
censuit: imò ⁿ ejusmodi voluntatem
prohibeat Deus, ne unquam faciam,
aut putem: verba sunt ipsissima Wi-
celij. Sed dicet fortasse Adversa-
rius, Bene est, conceditis eum vix-
isse in fervore schismatis, Lutherana-
num fuisse, Lutherannum prædican-
tem: ita enim ^o Hardingus noster
adversus Iuellum, p. Gretserus vester
ad-

adversus *Waldenses*. Quid tum pos-
tea? num fides ei derogabitur in
posterum, dicenti ac declamanti,
vel detonanti potius in abusus
multiplices ecclesiæ Romanæ, tam
in fide quā in moribus; haud mi-
nore zelo, quā si in *Augustanis*
Comitibus vel *Colloquio Wormatiensi*
medius confedisset inter Docto-
res ex parte *Lutheranorum*? Mini-
mè gentium: subducite mecum
rationes. Annum agens tricesi-
mum vel tricesimum primum (ea
de re certè nihil possum statuere)
desedit in *stoa Lutheri*, q factus est
pastor *Nemausatensis*, r doctrina &
laude ingenij evehctus est a *Luthera-*
nis usq; ad astra: sed mutavit ani-
mum, quia displicuit secta, dis-
plicuit secta (ingenuè fatetur, &
apertè agit) propter f *Lutherama-*
nias, c cecitates, v sectas, dissectiones,
w *superbias*, x *hypocrises*, y *hereses*,
z *blasphemias*, *diabolicam superbiam*,
& quod a caput est, propter odium
plusquam *Vatinianum*. Non dis-
puto verène an secus hæc à *Wice-*
lio prolata sint; Deus novit, qui

q *Ecclesiam*
Nymecensam
non dereliqui
volens, sed ve-
ster *Phalaris-*
mus divulsit
me ab ea nolen-
tem. *Wicel. in*
confut. resp. Ion.
p. 54.

r Ante septen-
nium eram vo-
bis magister—
doctrina & in-
genij laude me
vehebatis. *Ib. p.*
21.

f *In Hom. qua-*
drages. p. 140.

t *Pag. 252.*

v *Pag. 406.*

w *Lutherana*
atque adeò dia-
bolica *superbia*,
p. 161.

x *Pag. 12.*

y *Pag. 211.*

z *Pag. 159.*

a *Charitatis*
hostes quanti.
Hom. in Evang.
p. 135.

Vita Georgij Wicelij.

* Heu! ut in
 profundum ve-
 nit impietas
 hujus seculi—
 que sui plena
 doloris sunt, &
 eadem ultionis
 divina provo-
 camenta.—Inde
 nobis tot vitæ
 flagitia, quot
 vix ulla vidit
 ætas: ita ut
 nisi per dexte-
 ram Excelsi
 immutemur, in
 Paganismum
 quendam vide-
 mur desinere.
 In ep. ded. ante
 postil. Epian. etc.
 Ea sunt scelera
 nostra, ut non
 modo Iudææ
 vastationem,
 sed etiam Sodo-
 mæ excidium
 commeriti si-
 mus. Cas. p. 1153
 b Quod quod
 Armstady licebat esse Ecclesiasten, si voluisssem Lutherizare.
 Wicel. in confutat. resp. Ion. p. 58. & 59. * In conclus. lib.
 de abusibus.

solus est cardiognostes: illud in
 confesso est, ubivis gentium, in
 omni regione ac religione, * ex-
 tare bonos & malos. Ecclesia a-
 ger est, in qua ut segetes sunt, ita
 infelix lolium & steriles dominantur
 avena: horreum est, in quo sunt
 paleæ & grana; sagena, in qua
 sunt pisces boni & mali, quis
 quamne inventus est qui hoc au-
 dit negare? Mihi satis est in præ-
 sentiarum, quod ex quo descivit
 à sectis, & receptus fuerat in gre-
 mium Ecclesiæ Romanæ, Romanus
 semper fuerit quoad visibilem &
 exteriorē formam, neque un-
 quam inducere potuit in animum
 suum ut reutherizaret, quamvis
 laudatiore forma uteretur, si ad eos
 redire voluisset, b oblato ei Armsta-
 dyensi Ecclesiæ, loco haud inhone-
 sto: sed noluit redire, non per-
 suasissent etiam si persuasissent.
 Pontificius fuit, Romanus fuit, mem-
 brum de Ecclesiâ eorum fuit, & * o3
 b Quod quod
 Armstady licebat esse Ecclesiasten, si voluisssem Lutherizare.
 Wicel. in confutat. resp. Ion. p. 58. & 59. * In conclus. lib.
 de abusibus.

de offibus: in fide eorum (c^o utotantum exceptione legitima superadditamentorum & abusu) vixit, scripsit, dixit, ad extremam usque ætatem, contra ^ddextrarios & ^esinistrarios, per varios casus, per tot discrimina rerum. Nam, Lutherani, hoc est (ut ego interpretor) sinistrarii, inter quos Iustus Jonas, vel potius injustus Iudocus Coquus, ^eexcitavit Principes adversus eum, seditionario facto, coniectus est in lacum, neque longè fuit ^fà laqueo praefocatore: sed ^gLutherus pro eo scripsit, & ^htandem incolumis evasit ad patrios lares, sine spe redditus. Hæc illi contingebant dum inter sectas versaretur: sed numquid melius ei fuit inter dextrarios suos? O quantum queritur Frider. Nausea tantum ac talem virum spretum fuisse, inglorium vixisse: queritur & ipse contra * Wiceliomastigas su-

c Scio, eheu, nimium multam maculam, rugam & rubiginem Ecclesiam contraxisse. Scio domum Dei ruinosam & deformem esse factum Templum in tanto tempore. —scio, nec dif-

fiteor, laborare magna sui parte sponsam Christi, &c. Ib. p. 63.

d Cassan. ep. 5. ad eundem. e Wicel. adver. Ionam, p. 13. & Non sufficiebat semel mihi seditionis crimen impigisse, impigisse sexies. Ib. p. 38.

f Ib. p. 22.

h Pater me solli-

g Lutherus pro me scripsit, recolo. Ib. p. 21. i Pater me sollicitavit ut venirem patriæ domui præfectorus: veni, inque domo ejus vixi. Ib. p. 58. i Nulla apud nos Eccles. ratio, nullus zelus, nulla disciplina. In ep. ded. * Pudebit tandem sui Wiceliomastigas, & pigebit, se mihi toties injuriam fecisse, tamque indignis modis toties exulem Wicelium afflixisse.

Vita Georgij Wicelij.

k Erphordia
 super quorun-
 dam invidia
 rudimenta He-
 braica tradere
 non licuit. Id.
 orat in laudem
 linguae Hebr.
l Wicel. aduer.
 Ionam, p. 60.
* Exilium quod
religione, non
crimine suscepi.
In Thren. Hier.
m Ib. p. 81.
o In ep. bono-
 rabilis, docte, fi-
 delis, nobis di-
 lecte, &c.
p Vide Epist.
 5. & ep. 115.
q Non pudet
 me Io. Cochlei-
 amici quantum
 libet à vobis
 spreti. In confu-
 tat. resp. Ionice,
 p. 60.
r Vide Cassan.
 ep. 4. eidem.
s Examen or-
 dinandorum per Io. Ferum, Io. Holthuf. & Geo. Wicelium. Col.
 1610. *t* Ei librum dicavit. *y* Antonio electo Arch. Colon.
 Romani Imperij Cancellario.

os, rejectum se ab *k* Erphordensibus
 suis, cum promptum se & paratum
 ostenderet ad prælegendum apud e-
 os : actus est in ** exilium*, forte
l directa substantia sua, odium con-
 citavit in se multorum : sed inno-
 centia ejus perspecta, & explora-
 ta veritate, restitutus est pristino
 splendore ; *m* primò Lupenitius pa-
 stor factus est : postea Sacerdos &
 Doctor Facchensis : postremò re-
 ceptus in aulam duorum Impera-
 torum, *o* Ferdinandi & Maximilia-
 ni, & factus utrique à consilijs : re-
 stat adhuc scrupulus aliquis de re-
 ligione Pontificia eximendus,
 præceptor fuit (ut ita dicam)
p Geo. Cassandri, amicus Io. *q* Co-
 chlei, notus *r* Andrea Masio, no-
 tior Ia. *s* Fero, notissimus Iulio
t Phlug Episcopo interimistico, &
 multis aliis quos sigillatim recen-
 sere longum esset : quid quod li-
 bros suos dicandos, imò & liman-
 dos dedit *y* Archiepiscopis, Episco-

pis,

pis, ^w Cardinalibus Ecclesie Roma-
nae, & in eorum ^x patrocinium sus-
ceptus: in difficilioribus quæstio-
nibus inter Cassandrum & Linda-
num, inter Cassandrum & alios,
semper Wicelius ^y ut robustior & in-
structior, ^{*} arbiter litis electus, &
controversiam diremit placide &
pie, haud absimili modo: ^z Geor.
Cassandro subscribo, Guilielmum Lin-
danum amo, sed magis amica est ve-
ritas. Hic est ille celebratissimus
Georgius, quem commendat Cas-
sander discipulus suus, ^a Ximeni in-
ter moderatores & pacificatores Ec-
clesie, & optavit diutissime istis ma-
lis sanandis superesse, quia ^b ex eo
hominum genere fuit, qui in alteram
partem minus devertunt; --- sed ex ijs
qui regiam & mediam viam ingredi-
untur. Ingressus est hanc viam fe-
liciter primò sponte sua, ducente
Deo: postea perrexit in eadem, ro-
gantibus Ferdinando & Maximili-
ano Imperatoribus. Excutite An-
nales, percurrite Historias Eccle-
siae, inspicite Indices Expurgato-
rios, Romanum, Lusitanum, Hispa-
num,

w Othoni S. Ro-
man. Eccles.
Cardinali.
x Receptus in
patrocinium
Cardinalis ante
quinquennium.
y Vobis robu-
stioribus & in-
structioribus
hoc munus re-
linquo. Geor.
Cassander Geo.
Wicelio, ep. 5.
^{*} Cass. ep. 60.
Ioach. Hoppero.
^z Vide Cass. ep.
59. Gu. Lindan.
^a Geo. Cassand.
ep. Ximeni. p.
1131.
^b Cassandri ep.
115. Geo. Wicel.

Vita Georgij Wicelij.

num, veterem, novum, Belgicum, Italianicum, non invenietis duos Wicelios: invenietis neque similem, nec secundum. Et confidenter loquor, si duo præterea tales Germaniam tulisset terra viros, Luthero opus non fuisset: sine sanguine & cæde parata fuisset victoria super Pontificios, exulasset religio, ululassent sacerdotes eorum, quia non esset qui solaretur eos. Verè dico, Georgius noster quantus, quantus fuit! pacificator fuit, & usque adeo per omnem vitam concordiam studiosus, ut ab^c anno tricesimo tertio (quo cœpta est edi in lucem *Methodus Concordiæ Ecclesiasticæ*, quam nunc, Deo favente, recudimus) ad annum vitæ septuagesimum tertium, totus fuerit in hoc genere pacificatorio. Ostendunt hoc ( ) *Libellus de amabili Ecclesiæ concordia Erasmi*, ab eo versus in linguam Germanicam; *Via pacis*, & * si qui sint ejusmodi. Merito igitur si quisquam alius, ingressus dicitur in *viam pacis*, in *viam regiam*: qui in ore semper habuit illud

c Apud Nic.
Wobrab. anno
1533.

o Quem Erasmus edidit ann.
1533.—in quo
& Lutheranis
& Pontificijs
concordiæ
formulam præscribit.

* Ut Dialogus
de Religionis
dissidio, media
Concordiæ, Formula
reformatoria, &c.

ma-

maximè pacifici Regis nostri, Re-
gis *Iacobi, Beati Pacifici*. Diximus
de doctrina Pontificia, vita paci-
fica, & animo concordi: superest
unum dicendum de scriptis ejus
perelegantibus, & judicio quo va-
luit plurimum. Scripsisse fertur (si
Gesnero vel Theod. de Bry, *Prote-*
stantibus, vel *Possevino & Cornelio*
de Loos credimus Pontificiis) tot
volumina, pleraque lingua verna-
cula, ut exæquare videatur, si non
superare, ipsummet *Augustinum*:
unde *Augustinus* fortè à^d quibus-
dam dictus est, & * *lucubrationes e-*
jus in Tomos recudi capta. Et illud
certo certius est, nullum ferè li-
brum ab eo editum fuisse Lingua
Germanica, qui non Latine pro-
diit: interpretes nactus est haud
vulgares, *Laurent. Laurentem*, &
Indocum Loricium, & quæ Latine
vel Germanicè prodierunt, *Lipsia*,
Friburgi, *Colonia*, vel *Moguntia*, per
Casparè Bebem vel *Nicolaum Wol-*
rab. excusa & recusa fuisse sa-
pius-
cule cum Privilegio *Cæsarea Maje-*
statis, per *Imperium & omnes heredi-*
tarias

d A Frider
Nausca in ep. ad
Hagiologion.
* In ep. ded.
ante Postillas.

Vita Georgij Wicelij.

*e Vbique ele-
gantia & utili-
tate præstans.
Frid. Nausca
in ep. præfixa
Hagiolog.*

*tarias regni ditiones, De modo quo
scripsit tot ac tanta, judicent alij:
viderint Pontificij, ferunt eum
e utilitate cum eloquentia conjuncta
scripsisse. (ut mea fert sententia)
nemo est omnium hominum (lo-
quor de Pontificijs) qui rem Re-
formationis aggressus est majore
zelo, temperatiore stilo, judicio
synceriores & minus corrupto, cu-
jus rei gustum damus ex tractatu-
lo de via pacis; quem, quia brevis
est, visum est adjungere coronidis
loco, in hoc perinde ac si collatis
suffragiis cum *Inello* vel *Whito*, no-
stratibus exquisitissimi judicij
Scriptoribus, sic pedibus & mani-
bus descendit in sententiam illo-
rum.*

Via Pacis inter discordias.

*In immensum dissidemus. Hoc in cōfes-
so est. Quæq; Communio sibi arrogat
veritatem, & vendicat religionem.
Restat, ut querantur tanta dissentio-
nis Iudices. Communiones ceu Par-
tes Iudices tam confessionis quam
confutationis esse non possunt, nec fert
altera iudicium alterius. Vbi igitur
in-*

invenientur Arbitri, qui sine dolo iudicent, controversiam componant, dissidentes reconcilient? Vbi, nisi in concilio iustorum, quæ est Ecclesia Catholica, Communio Sanctorum Patrum, tam Græcorum quàm Latinorum? Penes hos arbitrium esto: & pronuncient per scripta sua, perhibeantque veritati testimonium, & horum sententia utraq; pars ultrò accedat. Non destruent Ecclesiam, qui ædificaverunt Ecclesiam: non seducent Ecclesiam, qui pro Ecclesia animas suas posuerunt: nam Iudices tales corrumpi non poterunt, & nulla favoris suspitione laborant. Omnia paucis comprehendam. Dedit cognoscendum atque iudicandum sese tam Papa, quàm Lutherus, communioni Patrum, qui ante mille annos Ecclesiam Christi rexerunt, & ad horum arbitrium reformetur aterque. Sacra Scriptura regula primaria est, ad quam omnis status corrigi debeat; scio & fateor: sed nos hanc non excludimus, quoties scripta priscorum Patrum iactamus, qui sacram Scripturam non habuerunt solum, verum
etiam

Vita Georgij Wicelij.

etiam legerunt, lectam intellexerunt,
intellectam predicaverunt, predica-
tam scriptis expresserunt, bono ducti
Spiritu: nisi forte reperias, quod ex
Diametro cum Evangelio pugnet,
quodque recipiendum dissuadeat pub-
lica utilitas. Compertum est, & Lu-
therismo non provenire bonos fructus:
& Ecclesia presentis disciplina
corrumpitur. Proinde consultissimum fue-
rit, eò nos reduci, ubi liquet esse & re-
ctam doctrinam & probam vitam.

Geo. Wicelius.

Hactenus ille, ille, ille Wicelius:
cui si obtemperaverint Pontifici
ac Neo-Romanenses nostri, actum
est de religione illorum; audebi-
mus ingeminare Canticum illud
vel Epinicion religiosum, Cecidit
Babylon, cecidit Babylon, faxit De-
us: claudam omnia verbis Callidi-
anis, Wicelius tandem fatis cessit
Moguntiae, anno 1573. ætatis 73.
Tumulatus in æde D. Ignatio sa-
cra, ejus Electoris civitatis non
incelebri Paroecia: ubi carmen
æri insculptum illius tumulum ex-
ornat. Elegans quidem illud, si

ut metro, ita viri meritis responderet. Fuit huic cognomen *Major*, quòd filium haberet *Georgium Wicelum* cognomento *Minorem*, qui minutiora quædam in lucem dedit. Sic vixit, & ut abundè satis fiat curioso Lectori, sic dixit, vel scripsit potius,

I. *De Sacra Scriptura.*

1. Sacra Scriptura Canonica perfunctoriè & oscitanter haudquaquam est perlegenda. *Ep. ad Othonem, præfixa quadrages. operi.*

2. Scriptura primaria regula est: vult cœlestis Vnguentarius omnia antidota ex hoc signo probari. Christum quicquid sapit, divinum est & salutare: Christum quicquid non sapit, fatuum est, & diabolicum, & exitiosum. *Ibid.*

3. Non *Patribus* eadem tribuenda Majestas, atque Dei verbo.

II. *De Vulgata Editione.*

1. Quam *Vulgatam* dicimus, non ita ad amussim olim conversam esse fateor, ut ex omni parte possit consistere. — Hæc si à viris dili-

Vita Georgij Wicelij.

diligentibus castigaretur ad unguem, haudquaquam in postremis poterat esse. *In via Regia Wolph. tom. 2. rerum memorab. p. 360.*

2. Maximi semper momenti est, ut *Linguae Primariae* ceu oracula consulantur. *Ib.*

3. Nihil consultius quam ad certam illam atque nativam scripturam se applicare, quae sola sibi constet, sola non errat, sola rata, firma, probaque est: citra quam in ambiguo relinquemur miseri et miserandi. *Orat. in laud. ling. Heb.*
III. *De Papa.*

1. Loqui non licet, & tacere non licet.—Sic vociferari solent. *Romanus Pontifex* non est missus à Deo, nec hujus *Cardinales*, nec *Episcopi*, nec *Abbates*, nec *Canonici*, nec *Benedictini*, quia non aguntur Spiritu Dei; sed pleni sunt spiritu Antichristi: quo fit, ut posito gladio Spiritus, quod est Verbum Dei, acceperunt gladium carnis, & subjecerunt sub pedibus suis non totam modo *Italiam*, sed meliorem etiam partem *Hispania*, *Gallia*,

*Gallie, Britannie, Germanie matris
huius : quibus in terris sedent,
non ut Papa & Episcopi, sed ut Re-
ger & Principes ; non pascentes
gregem, sed poscentes à grege ;
non prædicantes, sed prædantes ;
non curantes, sed cruciantes ; non
visitantes, sed belligerantes ; non
consolantes, sed desolantes ; non
gubernantes Ecclesiam in Apo-
stolica sollicitudine, sed dominan-
tes Provincie in omni fastu, am-
bitu, splendore, strepitu, opulen-
tiâ, sævitia, exactione, litigatione:
sunt innumerabilia mala. Orat.
Ecclesiastica de Pastoribus ovium.*

2. Papa omnes videndi, sed
non ex æquo omnes audiendi,
(quia) aliqui carnaliores quam
spiritualiores. *In Epit. Pontif. ex
Platina. p. 37.*

3. Optandum, ut Papa sit œ-
conomicus æquè ac œcumenicus.
Ibid.

4. Aboleantur libri turpiter
Parasitici atque Gnathonici om-
nes---de summa nescio qua pleni-
tudine potestatis, de scrinio pecto-
ris;

Vita Georgij Wicely.

ris, de vicariatu, de ridiculo Tristephania mysterio, breviter de deitate aliqua terrestri attributa ei, & his similibus absurditatibus. Via Regis apud Wolf. tom. 2. p. 384.

5. Meminerint si qui sunt digni justique Pontifices, ejusmodi de Petro, Petrique veris successoribus, ab initio nunquam fuisse scripta, dicta, audita. --- Interitus in foribus est, nisi resipuerimus—semper abhorrentes ab id genus pestilitate. —*Ib. p. 384.*

6. Ipse Pontifex, facto flagello è funiculis, ejiciat vendentes e mentesque, ac horum mensas evertat qui quæstum putant pietatem esse. Heu ! pietas prostrat, & in quæstu pro meretrice sedet. *Ibid. p. 384.*

7. Dispiciatur num Christianismum deceat, ut Apostoli Petri successor, — ita se per omnem vitam gerat, ut appareat eum nihil minus esse quam quod dicitur ; num successorem humillimi piscatoris hominum Diadema plusquam Regium deceat, ut per urbem

hem ministrorum humeris tanta pompa, strepituque ac splendore gesseretur, ac si ostentaret seipsum esse Deum, elatus contra supràque omne quod dicitur Deus. *16.*
p. 388.

8. Num illis liceat Synepiscopos Ecclesiæ jurejurando sibi obstringere, & obnoxios facere, manusque & pedes hominum colligare; quo nimirum vinculo coercantur, ne veritati Christianæ liberè subscribere audeant, ne vel pilum Sedis lædant, nec hiscant, quicquid aut peccet Sedes, aut si scelus etiam committat. — Huic Psycho-tyrannidi ante omnia stet in faciem potestas sublimior. *16.*
p. 388.

9. Non convenit ut politicè imperet, non populo solum, verum etiam omnibus etiam Regibus terræ; seseque anteferat Monarchis & Imperatoribus, quos velit agnoscens, quos nolit procul abiciens. — Adeo ut Imperator non sit, quem ille reprobatur.
Id. ib.

10. Aurum & argentum quod Petro non est, emungit ab omni natione, & hoc ad delicias sæculi, ad voluptates obscenas, prodigaliter abutitur, omni Dei metu posito. *Ib.*

11. Curia ejus ad nihil aliud vacat, nisi ut mulgeat Episcopatus, exugat Abbantias, deglubat Prælaturas, expilet citatos, exco-riet damnatos.--- *Ib.*

IV. De abusibus & reformatione.

1. Quæ jura, qui mores, qui usus, qui abusus, contra quæ contracta labe, quæ sui dissimilitudo? *In oratione de pastoribus ovium Christi.*

2. In quale sæculum incidimus,--- interitus in foribus---nisi securis ad arborem ponatur.

3. In domo Dei invenimus mala. *In via Regia, p. 384. Religio inter Turcas gravata. In orat. de pastoribus ovium.*

4. Scio, cheu, nimium multam maculam, rugam, & rubiginem contraxisse Ecclesiam. Scio domum Dei ruinofam. *In consutat. resp.*

resp. Ionisa. p. 63.

5. Loqui non licet, & tacere non licet. *In orat. de Pastoribus. Velimus & nolimus quod verum iustumque est, fateri cogimur. In via Regia. p. 356.*

6. Sedes Romana—salva esse non potest diu, nisi expurgetur. *Ib. p. 383.*

7. Roma aut reformanda, aut moderanda. *Ib. p. 387.*

8. *Protestantes* veritati fortis præpotentique, per quoscunque tandem ea patefacta fuerit, cessuri. *Ib. p. 368.*

9. Admonemus amici, —urgenda sunt hæc in Religionis negotio. *Ib. p. 393.*

V. De Ambarvalibus.

Non licet—Floralia & Ambarvalia cum infidelibus exercere, ac Bacchanalia ceu brumalia celebrare. *In inspect. Eccles. p. 6. 1.*

VI. De Aqua Benedicta.

Aquæ conspersio, si accepti semel baptismatis prætereuntes non commonefaciat, toleranda magis quam tollenda est—ter maledicta

Vita Georgij Wicelij.

superstitio procul inde facessat. *Ex inspect. Eccles. p. 20.*

VII. De libero Arbitrio.

Liberum arbitrium (habemus) ad mala, non ad bona. — *Aurel. Augustinus* Iudex inter nos est in hac controversia. *Ex inspect. Eccles. p. 362. & 363.*

VIII. De Campanarum Baptizatione.

Quæ nos dementia capit, usque adeò notabilis, ut abusum excogitemus de baptizandis glocis: hanc campanarum baptismationem vocant lotionem, ut rem extenuent. *In via Regia. p. 392.*

IX. De Caremoniis.

1. Caremoniis Ecclesiam spoliare, delirare est. *In Question. Catechet. p. 33.*

2. Si quæ Idolatriæ species ullâ in re deprehensa, & probabili-
ter demonstrata fuerit, est quod exhibiles, condemnes, aboleas: ordinem levi de causa turbare, non est sapientum hominum. *Ib. p. 33.*

3. Caremoniarum superstitio
dis-

displicet—& salutis fiducia in eis.
In Catechistico Exam.

4. Non damnandæ, si Scripturis sacris non contraveniant. *In quest. Catechet. p. 33.*

5. Pharisismus per exteriores observationes. *In Exam. Catechist.*

6. Constitutiones humanæ à præcepto Christi distinguendæ.
Ex inspect. Eccles. p. 360.

X. De Clero-gamia.

1. In Primitiva Ecclesia, tam Orientis quàm Occidentis duravit Clero-gamia improhibita. *In via Regia. p. 376. Wolf. tom. 2.*

XI. De Cantu in Ecclesia.

1. Publicas in Templis cantiones—ad gnomonæ sacre Scripturæ corrigi necesse est, ut existant aut in sacra Scriptura, aut è sacre Scripturæ verbis contextæ. *In via Regia p. 361.*

2. Prudenter fecerint,—si primo quoque tempore Ecclesiasticas aliquot Odas à piè doctis quibusdam pangi curent lingua populo vernacula seu domestica, ut liceat & idiotis Catholicis Deum

Vita Georgij wicelij.

timentibus interdum in laudem
Dei succinere, more vetusta. *Ibid.*
p. 361.

3. Insignis abusus circa can-
tum-chori Latine, qui fit quotidie
ex codicibus inemendatis, mag-
no cum risu vel semi-doctorum.
Ib. p. 390.

4. Item circa cantum de Vir-
gine *Maria*, deque Divis,—nihil
huiusmodi lectum apud Veteres,
Ib. p. 390.

XII. *De Confessione.*

1. Non necessaria est delicto-
rum omnium anxia enumeratio,
nec ista peccatorum omnium cir-
cumstantia.—Contenti sumus
scriptis—atque exemplis priscæ
Ecclesiæ. *In via Regis. p. 360.*

2. In confessione sacerdotali
—Catholici quoque moderatio-
nem aliquam postulant. *Ib. p. 371.*

3. Virium est ad hoc invitos
cogi. *Ib. p. 389.*

XIII. *De Confirmatione.*

1. In confirmatione dedocen-
di abusus & vanitates ridiculæ.
Inspect. Eccles. p. 6.

2. In

2. In confirmat. --- vix pubescentes ulnis apportant, inscios confirmant. *Via Regia p. 389.*

XIV. De Decretalibus.

1. Decretalibus & Clementinis --- Ecclesia carere potest, adeo ut his oneribus levare jampridem cupiat. *Via Regia p. 383.*

XV. De Dispensationibus.

1. Dispensationes vel diplomata de libertate lacticiuij valent. *Ib. p. 387.*

XVI. De Ecclesia.

1. Ecclesia proprie congregatio membrorum Christi sacra in Univerfum qui verè Christo credunt. *Ib. p. 359.*

XVII. De Encenalis.

1. Ferè idem accidit in Encenalis, quando Tempia olim Deo dedicata, nunc ventri per facidissimum abusum dedicantur: ubi --- una hora servitur Deo, & duobus diebus diabolo: --- illic lingua tantum, hìc toto corpore, --- ab ipso Magistratu aboleri consuetudinem Christianis dedecorosa oportet. *Ex inspec. Eccles. p. 7.*

XVIII.

Vita Georgij Wicely.

XVIII. Eucharistia.

1. Quibusdam in locis abusus Eucharistiæ sacræ, quam & equis joculariter gyantes malè sani, temulenti, clausi rustici circumgestant. *Id. p. 7.*

XIX. De Excommunicatione.

1. Multos à malefacto solvunt, quos olim apud Tribunal Iudicis ligatos esse comperient. Nam clamant, Pax, Pax, cum non sit pax. *In quaest. catechet. p. 27.*

2. Papa — suo ferit fulmine, suoq; percutit anathemate libros Ecclesiæ Catholicæ frugiferos, ac omni eruditionis genere claros — condemnat homines innoxios — judicat hæresim ubi hæresis non est, & laudat ubi hæresis est, & error in animis. *In via Regia. p. 387.*

XX. De Exequiis.

1. Si quis velit excutere Monasticen, aliquos subtiles inveniet abusus — in exequiis mortuorum, ac sepulturis, & variis hominum crudelitatibus. *Lib. abusu apud Wolf. tom. 2. p. 392.*

2. Hæ emptiones vocant solennitatis

lennitatis foundationes, ac suprema morientium voluntates, quæ fons & origo sunt tot Altarium per Tempia pænè omnia, tot Sacerdotum, tot Meretricum, aut totius hujus gravaminis, de quo conqueritur adhuc & ingemiscit totus terrarum orbis. *Via Regia. p. 370.*

lib. XXI. De Ferijs.

1. Haber Ecclesia suas ferias à traditione, sed præter modum auctas, superiore sæculo, idque est pessimus abusus. *In quest. catechet. p. 35.* Ex sapientibus audiui, fore ex utilitate S. Status, si pauciores essent. *Ex Catechist. Exam.*

2. Feriandum non in commensationibus & ebrietatibus, non in cultibus & impudiciis: alioqui præstaret ne unum quidem diem feriari. *Ex inspect. Eccl. p. 20.*

lib. XXI. De Fide.

1. Fidem promissionis rectè inculcant (*Protestantes*) populo, & idem nos facere debemus. *In via Regia. p. 366.*

2. Utendum est Sacramentis

Vita Georgij Wicelij.

eo pacto ut accedat fides. *Ib. p. 360.*

XXIII. De Fraternitatibus.

1. Sunt qui inducunt quæstuosas fraternitates, & sectantur divitum exequias. *Ex orat. de pastoribus ovium Christi.*

2. Fictæ fraternitates (inventæ sunt) vel ad quæstum, vel ad commestationes, vel ad veræ fraternitatis quæ est in Christo ludibrium. *In via Regia. p. 363.*

XXIV. De Horis Canonicis.

1. Horas canonicas nemo sanus abrogat: emendari tantum oportet torporem ac acediam plallentium. *Ex inspect. Eccl. p. 19.*

XXV. De Idololatria.

1. Si qua Idolatriæ species ulla in re deprehensa, & probabiliter demonstrata fuerit, est quod exhibiles, condemnes, aboleas. *Ex quæst. catechet. p. 33.*

2. Ea specie Iudeas ac Turcas ut plurimum offendimus, atque à religione deterruimus. *Ib. p. 35.*

XXVI. De Jejunio.

1. Carnem non edo ut videar sanctulus, aut ut esca neglecta si-
deream

deream mihi sedem pollicear. —
(Considero) matris Ecclesiæ legem esse. *Ex Catechist. Exam.*

2. Abstinentiam à carnis cuiusvis usu jejuniorum tempore laudamus : neque tamen arridet nobis præposterus ille rigor quorundam Prælatorum, qui pauperes aggravant, & ipsi pro sua interim libidine laudatissima quæque esitant. — Malè agitur cum Christiano, si populus præter necessitatem adiaphoris degravatur. Multa publico Ecclesiæ ordini dari convenit, is si expectatus nihil fuerit, quod contra murmures. *Ex quest. catechist. p. 36.*

3. Coguntur pisce vesci, non carne; aut potius carne piscis, non quadrupedum; quasi coram Deo multum referat, utra carne ventrem oppleas. *In via Regia. p. 375.*

4. Ieiunium Ecclesiæ non debuit abrogari, licebit moderari: — ieiunium non est, si carnem variorum piscium vores, si vino totus madeas, si satur mensa laudatissima surgas, & insuper prandio cœnam

Vita Georgij Wicelij.

coenam jungas. Ea scilicet abstinentia consumitur Quadragesima, & per quatuor temporum auguria, & per divorum vigilia omnes. *Ibid. p. 374.* Iudaismus novus. *Ib.*

5. Loquitur ubique contra jejunia coacta, & per eos injuncta populo. *Ib. p. 363.*

XXVII. De Imaginibus, Invocatione Sanctorum, & Idololatria.

1. Icones Sanctorum Templis ejiciunt quidam (scilicet *Protestantes*). Num idem Catholicis factitandum? Respondeo, adorari ne ipsa quidem Dei icona licet: tantum abest, ut nos incurvare genu deceat coram Divorum imaginibus. *Ex quest. catechet. p. 35.*

2. Statuæ igitur & similitudines Dei, quibus divinus honor impenditur, è medio tollendæ pariter, & puniendæ Idololatriæ sunt. *Ib.*

3. Imagines ornamenta Templorum sunt potius, quàm Religionis solidamenta. *Ex catech. Exam.*

4. In

4. In Templo abroganda Ha-
giolatria. *In via Regia p. 383.*

5. Invocatio est honor, qui
tantum Deo omnipotenti tribu-
endus est. *Ib. p. 366.*

6. Libenter laudamus testes
Christi, libenter veneramur orga-
na Spiritus Sancti : honoramus,
inquam, & laudamus, & venera-
mur; non item adoramus; non
novos aliorum Deorum cultus
effingimus; non à servis quæri-
mus, quæ à Deo potissimum ex-
pectamus. Libere corrigatur, si
quid irrepsit mali, quod Idolatriæ
speciem præ se ferat : hoc emen-
detur, si quid de Divis & Sanctis
publicitùs legitur, quod aut pro-
bari non possit, aut soli Deo con-
gruat. *Ex Inspect Eccl. p. 20.*

7. In tantum abulum erupit
honor beatissimæ virginis (in
canto compostellano omni trif-
hagio Dei omnique doxologia e-
jus celebratione) ut imagines hu-
jus non appellent imagines; sed
ipsam Dominam, quemadmodum
reliquorum Divorum icones ip-
sos

fos Dives compellant.

8. Purganda sunt Tempła (à sebasmate pendulo, quod vulgò vocant S. Dei auxilium) ab his sculptilibus propter cultum divinum quem populus seductus illis impendit, & propter anathemata indusiorum, femoralium, cerealium omnis generis, &c. *Lib. de abus. Eccles. p. 392.* Item statuz puellares, quæ altaria frustra occupant, ad concupiscentiam carnalem allicientes, magis quàm ad Dei timorem invitantes. *Ib. p. 392.*

XXVIII. De Indulgentijs.

1. Harum intolerabilis abusus sua sponte interiit. *In via Regia. p. 366.*

2. Indulgentias in Purgatorij usque utopiam valentes, & has vendunt fatuis nobis, unà cum diplomatibus, — & excitant jubilares nundinationes propter turpe lucrum. — Eatur obviam huic sceleratæ negotiationi. — Quis zelum Iehu cohiberi velit? Sunt infinita quæ ipse ignoro, quum nihilominus Prælati Christiani

stiani sit, aut reformare Romæ, aut moderari, aut si horum neutrum fieri queat, extinguere, &c. *Ibid.* p. 387.

XXIX. *De Iustificatione.*

i. Sine Christo nihil neque credere, neque facere possumus — in nobis operatur & velle & posse. *In ep. ante opus quadrages. Othoni Cardinali.*

XXX. *De B. Maria Virgine.*

i. Nullum canticum hodie tritius, nec quidem celebrius, nec decantatius per Templa, per vi-
cos, & platæas. Hac melodia per-
cepta, leniuntur supersticiosorum
aures, & statim loculos aperit ad
Syrenas hæc, cum vix aliud in
toto choro sit alienius à Scriptu-
ris sanctis, & quod cum Evange-
lio Christi atque doctrina Apo-
stolica perditius pugnet. Si foret
in terris *Chrysostomus*, rideret uti-
que; si *Epiphanius*, stomacharetur
in suos *Collyridianos*: salvo tamen
honore matris Domini, quam ho-
noramus honore debito, *De abus.*
Eccles. p. 392.

c

XXXI.

XXXI. De Meretricibus.

1. Ad gravamen de meretricibus, &c. ingemiscit totus terrarum orbis. *In via Regia. p. 37.*

2. Miserabiliter conqueritur passim (in omnibus libris suis) de Pornolatria, & contra eos qui in publico concubinuatu vivunt.

XXXII. De meritis bonorum operum.

1. Fiducia spesque salutis æternæ unica poni solum debet in Christo Iesu Servatore nostro uno : — tantum abest, ut eam ponere conveniat in meritis bonorum operum. *In via Regia. p. 363.*

XXXIII. De Miraculis.

1. Dicas follibus (Legendariorum qui Historias Divorum divulgant) — mendacia pinguissima fuisse, nec non vulgò credita pro veris miraculis. *Ib. p. 375.*

XXXIV. De Missalibus & Missis.

1. In Missalibus, Breviariis, Antiphonaliis, Sequentionalibus, & id genus aliis de Sanctis, in his interdum mutatur gloria immortalis

talís Dei in personam mortalis hominis. *In via Regia.p.370.*

2. In Precibus & Liturgiis castigari poterunt minus excusabilia, præsertim si quæ nuperis sæculis parum cautè accesserunt. *Ex inspect.Eccles.p.17.*

3. Celebrantur Missæ contra Canonum interdictum—turpiter ad sacrilegum quæstum,— & tantum ventris gratia, sine pœnitentia.—Hæc notiora sunt, quàm ut dissimulari possint: —haud dubiè,hæc ingens prophanatio missarum atrocissimis pœnis punienda. *In via Regia.p.369.*

4. Missæ mortuorum abolenda. *Ib.* Veteres olim in Liturgia exercuerunt preces pro defunctis Christianis: verum illa consuetudo ad hodiernas mercenarias, culinarias atque dedecorosas nundinationes nullo modo pertinet. *In via Regia.p.370.*

5. Quorsum opus aliò cursitare, & in angulis quærere, quod hic affatim habes commune? *Ib. p.371.*

Vita Georgij Wicelij.

6. Particulares Missæ non congruunt cum constitutione Cœnæ, nec cum traditione Paulina, nec merentur Liturgiæ nomen, nec habent robur ex Evangelio, nec ex Ecclesia testimonium, aut exemplum, nec Sanctorum Patrum (de antiquis loquor) consentionem firmam, nec beatorum Martyrum aut Homologetarum adstipulationem, nec denique œcumenicorum Conc. veterum approbationem ullam; sed nuperis sæculis adinvenit has vana hominum superstitio, & hypocrisis, ignorantia & Philarguria. *Ib.* p. 370.

XXXV. De Monachis.

1. Nihil dicam de Monachorum & mendicantium abusibus, quos toties ingeminat Auctor in Libris suis; satis sit in præsentiarum dixisse, modum numerumque excessisse Monasteriorum multitudinem pariter ac magnitudinem. — Desperatio Monachum facit, dixit *Wicelius*, & *Nunarium* Claustra nihil aliud sunt quam

quàm pornoboscia specialia. *Ib.*
p. 383.

**XXXVI. De Distinctione operis
operantis & operis operati.**

1. Distinctionem operis operati defendant qui excogitarunt, excusent qui hujusmodi mordicus tenent. *In via Regia. p. 369.*

XXXVII. De Patribus.

1. Non Patribus eadem Majestas atque Dei verbo. *In Ep. ante opus Quadrages.*

2. Si legerent Patres—haud dubie alium in orbe vultum pacatus.

XXXVIII. De Peregrinationibus Votarijs.

1. Numerat Peregrinationes votarias inter Constitutiones humanas. *In via Regia, p. 363.*

2. Adeò tota hominum salus pendet à Divis, aut potius à Divorum imaginibus, ac Sacerdotulorum persuasionibus;— vocat eas stultas Peregrinationes, quarum aliæ votivæ fuerunt, aliæ spontaneæ, utraque ludificationes maligni, ut prætextu talium

Religionum, scelera in Ecclesiam
inveheret: Hæc Antichristi ven-
turi spiritus fecit, & prosperatus
est, teste Scriptura. *In lib. Abus.
eccles. p. 392.*

XXXIX. De Pœnitentijs.

1. Ipsa adjumenta & medica-
menta, tormenta, ut à poenarum
exitio poenali eruantur auxilio.
In Quest. Catechet.

2. Injunctas pœnitentias quas
vocant, jam non disputo, sed
magis sobriam esse confessoriorū
mentem cupio. Ita enim impo-
nunt sæpenumero onera, quasi
peccata nulla coram Deo remit-
tantur, nisi placitis suis pareas.
Inde sunt *Iberorum* flagellationes,
Germanorum Peregrinationes,
Templorum constructiones, Mo-
nasteriorum idtationes, Missa-
rum foundationes, morientium
Testamentationes, & ejus gene-
ris graviora satisfactoria, ad quæ
si conferantur precatio, jejunium
ac Eleemosyna, in nullo numero
sunt. *In via Regia, p. 371.*

XL. De Populo.

1. Non hîc repetam qua licentia vivatur, & qua impunitate passim peccetur : considera— solum inscitiam populi planè dedecorosam : Ea unde nisi è neglecta concione proficiscitur ? Examen institue atque quid de religione singuli norunt, explora : mirum ni ad istam indignam nostro nomine ruditatem obstupescas. *In Epist. Dedic. in Postillas Evangel.*

2. Spectant Cæremonias, sed quia significationem illarum nesciunt, nihil ædificantur. Audiunt consciones : verum quia deest interpres, nihil afficiuntur, utpote rerum Ecclesiasticarum pudendum in modum ignari— Inter plebeios— hos qui orare norunt, aut recitare symbolum fidei sanctæ nostræ, paucissimos invenias : ut taceam quanto fastidio hæc Gens accedat Tempia, & quanto tædio illic desideat pecus. In tanto Ecclesiæ deliquio, ne dicam occasu, semperne exoculati

Vita Georgij Wicelij.

erimus? aut nondum satis iram
Dei flagellantis sumus exper-
ti? *ib.*

*X L I. De Prædicatione
& Concionibus.*

1. Inter tot onera, sub quibus
pij homines gemere solent, non
facile occurrerit indefinientius
deslendum, quàm odium istud
tam prædicandi verbi Dei, quàm
audiendi.— Hic cura jacet Præ-
sidentium, hinc friget studium om-
nis ordinis.

2. Ovibus deest optata scien-
tia & intelligentia, quod non uf-
que adeo mirum, dolendum ta-
men est mihi: verum quid dicam,
quoties considero, meis Compa-
storibus eandem deesse & scien-
tiam & intelligentiam? Quid
pascant, quid prædicent, quid
exhortentur, qui ipsi nihil rectæ
cognitionis sibi unquam compa-
raverunt? *Exorat. de pastoribus
ovium.*

3. Sunt istorum aliqui adeo
omnium literarum rudes, ut vix
queant Requiem illa Gramma-
tica

tica dicere; tantum abest, ut duo triave verbula in Missalijs & Breviarijs probè intelligant. Magna pars ne curat quidem unquam, ut vel modicum quid discat. Satis se Latinos esse putant isti, si possint docere: primitiare, sacris ordinibus, Latinis verbis, in Collegio, Festum Burcardi—— litigare, citare, celebrare & horum usu tritorum similia. Sed tanta Ecclesie nostræ dedecora tempori suo increpanda reservabimus. *lb.*

XLII. *De Purgatorio.*

1. Si quod habet *Wicelinus* contra Purgatorium in hoc libro *Concordia* Capite de *Purgatorio*, non satis fuerit aut non satisfecerit Lectori dubitanti, remitto eum ad Purgatorij *Vtociam*, secutus consilium Auctoris in *Via Regia*. p. 387.

XLIII. *De Reliquijs.*

1. Sanctorum ossicula aut Cineres—— (aut ejusmodi reliquias) reverentè asservandas esse eas (multi) opinantur, nulli adorationi verò exponendas. *In Quæst.*

Vita Georgij Wicely.

Quæst. Catarchet. p. 34.

2. Reliquiæ quæstuariæ, aut potius Reliquiæ Sanctorum ad quæstum prostitutæ,— ab ebrijs nugonibus quibusdam confictæ erant, ac si Sanctorum essent, cum illis extiterit nihil nugatius, quod postea ipsi inter pocula efutierunt. *In via Regia. p. 363.*

XLIIII. De Rosarijs.

1. Rosaria— præter Canonica Scripturam introducta in Ecclesiam turpis lucri cupiditate. *Ib. p. 363.*

XLV. De satisfactionibus.

1. Deo satisfacere nemo potest, & est perfecta atque consummata satisfactio nostra Christus. Ecclesiæ satisfacere aliquo modo possumus. *Ib. p. 360.*

2. Non onerandæ conscientiæ satisfactionibus. *Ib. p. 372.*

XLVI. De Scriptura.

1. Cum primis— velim ut extaret S. Scripturæ certissima, & numeris omnibus absoluta interpretatio, qua Ecclesiæ universæ tam ad docendum quàm disputandum

tandum ac revincendum Theologi uterentur, & tolleretur perpetua ista querimonia de varijs Bibliorum Translationibus. *In via Regia. p. 360.*

2. Conqueritur de doctrina salutifera Christi non acceptata ubique, in civitatibus, in Castellis, in vicis, in Arcibus, in Monasterijs, in Aulis, in Prætorijs, in curijs. *Ex orat. Eccles. de Pastoribus ovium.*

XLVII. De Scholasticis.

1. Ubique loquitur contra ineptas Scholasticorum additiones, & queritur veterem Theologiam ni seu res nihili per eos explosam, *Lombardica*, viz. succedente, cui debemus magnam calamitatum partem in Ecclesia. *In via Regia, p. 358.*

2. Novæ, hoc est, Scholasticæ, Theologiæ fabrorum iram facilius feremus quàm Dei, qui est benedictus Deus veritatis. *Ib. p. 363.*

3. *Aristotelem Metaphysicum* potius quàm *Christum crucifixum* sapiunt.

Vita Georgij Wicely.

sapiunt. *Ib.* p. 384.

XLVIII. Conc. Tridentino

& alijs.

1. Abusus tales Concilium Tridentinum etsi semicæcum vidit, & unius Prælati 20, aut etiam 30. præbendas, vidit quidem, sed non correxit; dixit, nec fecit. *Ib.* p. 388.

XLIX. De Precibus & alijs

Lingua vulgari.

1. Indignissimum est— preces usque adeò pias omitti sine causa, eas lingua morientibus intellecta prælegere liceat, unà cum exhortationibus validissimis. *Via Regia, p. 361.*

2. E re Christiana foret, si in tota Ecclesia— cantiones quasdam ad populum intellectas, ad usum pietatis permitterent Præfules—. Non est novæ consuetudinis introductio, non hæresis, non scandalum, non flagitium.

3. Demurmurant isti Hieronymistæ è Libro suo verba neque sibi intellecta, neque circumstanti plebiculæ— si qui suadent, ut

Germanis

Germanis Germanicè proferant preces, illicò clamant, se esse *Catholicos*, non *Lutheranos*. In *via Regia*, p. 388.

L. De Votis.

1. Super ratione voti deliberandum est, quo minus fiat. ne in posterum quoque queramur de tot-tamque immanibus stupris— Aut enim tolerandus est Clero Concubinatus, aut relaxandum conjugij jus. Neque enim inter omnes æquè Sacerdotes, duos tresvè reperiās, qui per ætatem non ament. *Ex libro cui tit. Inspectio Eccl. p. 18.*

Haftenus *Wicelius* noster purus putus *Augustanus*, qui ^a *im-* motus in Ecclesia Pontificia semper stetit in Professione hac, dogmata neutrius Partis probans, quicquid ganniant mali suspicaces, nisi solidiora doceretur ex Scripturis Sacris & Patribus Ecclesie vetustissimis. Ipsi credite dicenti, ac concludenti in hæc verba: *Accedat alius qui me ostensa etiam fide superet, & perlibens cesserò locum.* Sequuntur *Wicelium*

^a In *via Regia*. p. 357.

Vita Georgij Wicely.

lium innumeri alij, qui Ecclesiam
Romanam vel *deformatam* pessimè,
vel *reformatam* optimè ex animis
exoptaverunt, quorum notæ vel
vota sequuntur, ego digitum tan-
tum ad fontes intendo de scaturi-
ginibus viderint alij.

De

---

*De Deformatione, vel pro Reforma-
tione Ecclesie Romana scripserunt
varijs in locis, & diversis regionibus,
& temporibus, Auctores qui
sequuntur, Alphabetice
distincti.*

A

Iosephus *Acosta* de procuranda *Claruerunt.*
Indorum salute. l. 4. c. 3.

^a *Adrianus* Episc. Rom. 6. P. ^a Anno 1523.

Io. Agricola in Proverbijs Ger-
manicis.

Rod. b Agricola. ^b Anno 1470.

Henr. Cornelius c Agrippa. ^c Anno 1518.

^d *Albertus M.* in Evang. lo. c. 10. ^d Anno 1240.

Petrus de e Alliaco in libello de ^e Anno 1400.
emendatione Ecclesie.

Magister f Alosfresant. ^f Anno 1391.

^g *Alvarus Pelagius* de Planctu ^g Anno 1330.
Ecclesie. l. 2. Art. 5. lit. Aleph.

Valent. h Alusus. ^h Anno 1416.

ⁱ *Amatus Lusitanus.* ⁱ Anno 1555.

Andreas k Episcopus Carinæ. ^k Anno 1480.

Anonymus

- Clarnuerunt.* *Anonymus* de vita & honestate
Clericorum.
Anon. de ætat. Eccles.
Anonymi Carmina.
Anon. Parochus.
Anon. Propheta.
Antonius Arch. Florent.
† Lud. *Ariosto*.
P. de *Arragon*.
n Anno 1529. † n Io. *Aventinus*. Annal. lib.
octavo.
o Anno 1218. Guil. o *Aurifaber* Cæsarius Dist.
10. sui Dialogi.

B

- p Anno 1346. Io. p *Bacon* in Libello de Idioma-
te linguarum.
Bannes. 2.2^e q.1. Art. 10.
Cæsar *Baronius*. Anno 92. m. 8.
q Anno 1426. Io. q *Barath*.
r Anno 1431. Conc. r *Basileense*.
f Anno 1162. Tho. f *Becket* in ep. MSS.
Berchorius in Dictionario, Verbo
Aurum.
t Anno 1494. Iac Philippus r *Bergomas*.
Bernardus Glossator.
u Anno 1130. D. v *Bernardus* in Considerat. ad
Eugenium P. & Concilio
Rhemenſi

**Rhemenfis. Item de conversio-
ne ad clerum. c. 29.**

* Bertrandus.

x Anno 1370

y Nic. de Biberach.

y Anno 1290

z Biel Canone Missæ, Lect. 49.

z Anno 1480.

P.^a Blesensis, Serm. in Syn.

a Anno 1160

b Bocacius.

b Anno 1360

c Bredenbachius.

c Anno 1580.

B. d Brigitta, Revelat. l. 6. c. 35. &

d Anno 1360

l. 4. c. 33.

**† Guil. Budens, lib. de Assē & par-
tibus ejus. l. 5.**

e Anno 1520

Nic. de f Buldesdort.

f Anno 1433.

Io. de g Burgo.

g Anno 1384

C

h Casarius Mon. Heysterbach.

h Anno 1220

Ric. Caistre.

**i Tho. de Calva, MS. apud Gas-
coigne, MS. in Dictionario.**

i Anno 1430

k Tho. Cantipratensis.

k Anno 1260.

P. l Cantor in MSS.

l Anno 1216.

Io. m Capgrave.

m Anno 1464

Conc. delectorum Cardinalium.

Carolus 5.

Dionys. n Cartusienfis in fine com.

n Anno 1460

in Apoc.

In cap. pluralit. benefic. Art. 13.

Iac. o Cartasensis.

o Anno 1440.

d

Vber-

- p Anno 1310. Vbertinus de p *Casali* apud onus
Eccl. c. 43.
Balth. *Castalio* de *Anlico*.
Rodericus *Castellanus*.
q Anno 1370. q *Catharina* Senensis.
r Anno 1340. Alanus: *Chartier* apud Io. Mat-
um Belgam de schismate, p. 467.
s Anno 1402. Galf. f *Chawcer*.
Epist. *Christi* in Conc. *Basil.* MS.
t Anno 1460. t *Civitatenfis* Episcopus.
† *Isid. Clarus*.
v Anno 1400. v *Nic. de Clemangys* de corrupto
Ecclesie statu.
w Anno 1480. w *Ant. Codrus*.
x Anno 1172. Io. x *Commonus*.
y Anno 1414. y *Conc. Constantiense*, Sess. 11.
z Anno 1327. z *Cossiodorus*.
a Anno 1420. a *Math. Cracoviensis* de *Cracovia* de
nauis & squaloribus Ecclesie.
b Anno 1329. P. de b *Cugnerijs*.
c Anno 1366. *Telephorus* de c *Casentia*.
d Anno 1450. *Nic. d Cusanus* de concord. Cath.
l. 2. c. 29. & deinceps potissi-
mum, c. 33.
e Anno 1346. Gerard. de e *Cussato*.
Cuyckius in speculo concubinari-
orum.

D

Daniel Carmelita.† *Dantes.**Diez. Postill. Serm. 4. de nat. Dom.*

p. 363.

Fr. *Dominicus.*Simon & *Dunelmensis.*h *Durandus Miniaticensis de modo celebrandi, Conc. generalis.*

f Anno 1321

g Anno 1164

h Anno 1270.

E

i *Ebertus Abbas in Ep.*k *Eckardus.**Ecclesia & Simoniz colloquium.*l *Emericus.*† m *Erasmus Ep. variis, & chiliaribus, in Adagiis & in Enchiridio militis Christiani.*† n *Claud. Espenceus.*Petermannus o *Eterlinus.*

F

Alex. p *Fabritius.*q *Fasciculus temporum.**Fasciculus rerum expetendarum.*Io. P. f *Ferrariensis.*t *Vincent. Ferrariensis.*F. v *Flechen.*Gu. *Flete.*

i Anno 1130.

k Anno 1140.

l Anno 1350

m Anno 1530

n Anno 1550

o Anno 1507

p Anno 1419.

q Anno 1470

f Anno 1400

t Anno 1453.

v Anno 1514

- w Anno 1226. w Flores Hist.
 x Anno 1478. x Ant. Fraclius.
 Tho. Frater lib. de conditions
 Presbyt.
 y Anno 1360. y Guil. Fresen.
 z Anno 1360. Io. * Froissardus.
 z Anno 1270. G
 Nic. z Gallus.
 Lib. pro libert. Eccl. Gallic. adversus
 Rom. Aulæ defens.
 a Anno 1390. Henr. de a Gandavo.
 b Anno 1460. Tho. b Gascoigne. MS. in Col. Lin-
 coln.
 c Anno 1174. c Gaufredus.
 Genebrardus Chron. l. 4. anno 991.
 Georgius Dux Saxoniz.
 d Anno 1410. Io. d Gerson de temper. in cibo &
 potu, tom. 4. & tom. 1. in declar.
 defect. Eccl.
 e Anno 1496. Io. e Gochius.
 f Anno 1170. f Gratianus dist. 34. Is qui.
 g Anno 1450. g Gravamina Nat. Germanicz.
 Rob. h Grosthead. MS.
 h Anno 1250. † Fr. Guicciardinus hist. l. 13.
 i Anno 1472. Iac. de i Guitrode.
 † Lilius Greg. Gyraldus de Hercu-
 lis vita, & dial. 5.
 k Anno 1175. Sylvester k Gyraldus spec. Eccles.
 Henr.

Henr. de ^l Hassig.	1111 Anno
m Hayabalu.	1 Anno 1380
Alex. Hegius.	m Anno 1346
Felix ⁿ Hemmerlin.	n Anno 1451
† ^o Hermannus Arch. Colon.	o Anno 1477
Ra. p Higden l. 7. MS.	p Anno 1350.
S. p Hildegardis.	q Anno 1160.
Io. r Hilton.	r Anno 1480
Rupertus ^l Holcor in lib. sap. lect.	s Anno 1350.
182.	t Anno 1120.
† Honorius Augustodunensis Dial. de	u Anno 830.
Prædest. & lib. arb.	v Anno 1153
v Humpertus de Romania	w Anno 1404.
w Io. Hus.	x Anno 1317.
Ylricus ^z Hutter.	y Anno 1190.
I	z Anno 1480
Corn. Iansenius Conc. p. 270.	a Anno 1485
† Ioachimus Abbas.	b Anno 1371
Dietherus de ^z Isenberg.	c Anno 1430.
a Iosquius Groning.	d Anno 1466.
Henr. de ^b Iota vel Icota.	e Anno 1430.
c Iulianus Card. S. Angeli.	
Iac. d Interbuch.	
Laur. e Iustinianus de compunctio-	
ne & complanctu Christi.	
K	
Henr. f Kaltheisen.	f Anno 1414.
d 3	Io.

- g Anno 1512 Io. & Keiserbergina.
 Anno 1474 Dion. ^h Kicht.
 Anno 1486 † Albert. ⁱ Crantzins, 14 Mertop.
 c.9. & 1.5. Swecia. 10.
 Anno 1369 Rob. ^k Langland.
 Anno 1512 Conc. ⁱ Lateranense sub Inlio 2.
 Anno 1320 Rob. ^m Liciensis.
 Anno 1370 Io. Licchenberg.
 Anno 1260 Ep. Luciferi inter Germ. scriptores.
 Anno 950 Pauperes de ⁿ Lugduno vel Wald.
 Anno 830 ^o Luitprandus.
 Anno 1460 P Lupus.
 Do. 9 Lurtzen.
 M
 Anno 1520 Nic. Machiavellus de Rep. l. 1. c. 11.
 Anno 1500 Io. ^r Major.
 Io. Bapt. ^r Montanus Calam. 3.
 Fast. l. 2. de carnis privij consue-
 tud. & Sylv. 1.
 Anno 1200 Gualth. ^r Mapes, MS.
 Anno 1507 Gu. de ^v Mara.
 Anno 1498 Io. ^w Marius Belga.
 Anno 1320 * Marsilius Patav. defens. part. 2.
 c. 11.
 Papyr. Massonius de Episcopis ur-
 bis, l. 6.
 Anno 1320 Conc. Pauli 3.
 y Mech-

- y *Mechteldis.*
 Gaudent. *Morula.*
 Mart. z *Meyer.*
 a *Militarius Bohemus.*
 Laurent. *Miniatensis.*
 Liber. de *Miseria Curatorum.*
 Io. c *Monachi.*
 Geo. d *Morgenstern* in Serm.
 Io. *Myraus* in Manuali Sacerd.
 Com. *Mussus* orat. in Conc. Trid.
 Conc. tom. 3. Item Conc. Evan-
 gel. de Dom. & Festis. & Ser. g.
 cinerum.
- N
- Iac. *Naclanti* medulla Scriptur. in
 Przlud. cap. 4.
 Io. *Netbeard.*
 † Io. *Nevizannus* in Sylva nuptiali
 passim.
 Theod. a c *Niems* de schismate, l. 3.
 c. 41. & unione, p. 379. & La-
 borinthe, c. 37.
Norimbergenses.
- O
- Gu. f *Occham* Dial. i. l. 2. c. 28.
 Io. g *Oldcastel* Miles.
 Onus *Ecclesiaz.* c. 22. §. 12.
 Nic. h *Orem.*
- y Anno 1390
 z Anno 1457.
 a Anno 1370.
 b Anno 1470.
 c Anno 1465.
 d Anno 1400.
 e Anno 1418
 f Anno 1316.
 g Anno 1390.
 h Anno 1364.
- d 4 i Ocho

- i Anno 1150. Otho Frisingensis.
 k Anno 1350. Gu de k Pagula.
 l Anno 1452. Marcel. Palingenius.
 m Anno 1246. Iac l de Paradiso.
 n Anno 1250. Guil. m Parisiensis.
 o Anno 1469. Achad. Parisiensis.
 p Anno 1255. Math. o Paris Hist. majore in
 q Anno 1350. Henr. 3.
 r Anno 1490. Henr. o Parker.
 s Anno 1408. Iac. Payvensis.
 t Anno 1460. Gu. f Peraldis.
 u Anno 1160. † Fr. q Petrarcha sonnet. 92. & 96.
 v Anno 1408. & ep. 29.
 w Anno 1421. Io. Fr. t Picus Mirandula Orat. de
 x Anno 1480. Mor. reform. ad Leonem.
 y Anno 1460. Collut. f Pierius.
 z Anno 1480. Bapt. c Platina in vitis Pontif. in
 13. Marcellino 1. Bened. 4. & Ia.
 16. Pocho. Primenfis l. 3. de statu
 Domus Dei.
 Schola Pragensis, Onon, & Paris.
 Hier. Pragensis.
 17 Anno 1421. Io. w. Purvey.
 18 Anno 1480. Nic = Quodus.

P. 7 *Raesteriscus*.Phil. 2 *Repington MS. in Col.* 7 Anno 1510.
Lincoln. 2 Anno 1382.Tho. 2 *Rhedonensis*.

a Anno 1436.

Herm. b *Rbied*.

b Anno 1467.

Val. Anf. *Rhydd*.c *Richardus* 2. *Anglia Rex.*

c Anno 1377.

d *Rodericus Zamorensis in Spec.*

d Anno 1470.

l. 2. c. 10. p. 306.

Ric. e *Rolle de Hampoole.*

e Anno 1342.

Wern. f *Rollewinc.*

f Anno 1470.

Alb. des *Rofate.*

g Anno 1340.

Helias h *Rubens.*

h Anno 1260.

Io. à i *Rupe Scissa.*

i Anno 1340.

Nic. k *Ruff.*

k Anno 1500.

M. Ant. Coccius l *Sabellicus.*

l Anno 1480.

Salmeron Com. in Ep. B. Pauli. l. 1.

part. 3. disp. 10. p. 235.

Fr. *Sansevinus.*Io. m *Saresburiensis in objurgat.* m Anno 1340.Cleri. Item in *Quodam Sermo-*
ne. Item in *Ep. Pauli.* Item in*Policrat. l. 6. c. 24.*Hier. n *Sananarola.*

n Anno 1480.

† *Laur. Schraderus.*Io. o *Scotus.*

o Anno 1300.

Clarnernunt

p Anno 1498.

q Anno 1500.

r Anno 1428.

s Anno 1570.

t Anno 1499.

u Anno 1404.

w Anno 1537.

x Anno 1499.

y Anno 1500.

z Anno 1496.

a Anno 1460.

b Anno 1511.

c Anno 1452.

d Anno 1350.

e Anno 1391.

f Anno 1563.

Paulus P Scriptoris.

q Sebastianus Doctor.

Io. de r Seyfello.

Car. r Sigonius.

Geo. Simlerus.

Tilem. r Spangenbergius.

v Speculum Aureum.

Speculum Exemplorum.

† Iac w Spiegelius.

Frid. Staphylus Apol. part. 4.

x Stella Clericorum.

y Io. Stella.

Cour. z Sumenbart.

F. Syvester.

Surius. To. 4. Rom.

Æn. a Sylvius l. 2. de Dictis & factis Alphonsi.

Io. b Syringius.

T
e Talbeymus.

Io. d Taulerus in Conc. Epiphan. Gu. Thorpe.

† Aug. Thmannus.

Io. de r Trevisa.

f Conc. Tridentinum.

Syn. Turonensis.

Opusc. Tripartitum. To. 2. Concil.

Iac.

*Vadiscus.**Jac. de Valentia in ps. 118.**Laur. & Valla.**Vdalricus August. ep. ad Nic. de
Coelibatu Clericorum.**Vdalricus Hugualdus.**Fr. de Victoria Relect. 9.**Arn. de Villa Nova.**Vincentius Italus Q. Ferrarius.**Egidius & Vimbriensis.**Lud. Vives.**Ric. m Vllerston in petit. ad Com.**Constant. MS.**Io. Episc. Vrbeventanus passim in
Schol. suis in Pontific. Damasi.**Volcanius.**Theod. o Vria.**Cour. à Liechten. P Vrspergensis**Paralip. p. 164.**Bern. q Westerodius.**Guil. r White.**Io. f Wicklephus.**Rice Wimbledon.**Nigellus wrocher, in Speculo**Stultorum.**Fr.**Clarnerunt**g Anno 1430.**h Anno 1334.**i Anno 1190.*** Anno 1400.**k Anno 1512.**l Anno 1530.**m Anno 1414.**n Anno 1400.**o Anno 1410.**p Anno 1225.**q Anno 1366.**r Anno 1428.**f Anno 1377.**t Anno 1200.*

v Anno 1418. Fr. v Zabarel.

w Anno 1430. Io. w Ziska.

Hi sunt quidam, sed non omnes, qui aperuerunt vulnera & cicatrices, revelarunt nuditatem vel fæditatem potius *Ecclesie Romanæ*, integri planctus & querimonie transcriberentur, integrum volumen conficerent: qui Annum Domini adscriptum non habent, ferè novitij sunt.

Sequitur notatio omnium operum. *Geo. Wicely Senioris.*

A

† De Abusibus.

Oratio in veterem *Adam. Lipsia.*

Adbortatio ad Congregat. Conc. Apud Nic. *Wolrab.*

Exhortationis S. *Ambrosij* ad mortem translatio, in Linguam Germanicam. *Mog. & Lips. 1536.*

Annale privati hominis.

De *Antichristo. Lips. bis.*

Apologia contra calumniatores. *Erib.*

Frib. 1536. & Lipsia.

*Apophrasis de voluntate Chri-
stiani hominis. Lipsia bis.*

*De Libero Arbitrio hominis
Christiani. Mog. 1548.*

*Commentarius de Arbore bo-
na. Collectio ex Aug. de Civitate
Dei, bonorum ac malorum qui-
bus humanum genus affligitur.
Mog. 1542.*

*Dogmata Ecclesiae ex Aug.
Tract. Germ. Mog.*

B

*De Baptismo & Eucharistia.
Hom. 2. Lips. 1538.*

*De ritu baptizandi apud veteres,
libel. ex Bibliotheca Fuldensi
German. Mog. 1541.*

*Basilij M. Conc. contra Foene-
ratores. Germ.*

*Annot. contra Biblia Witten-
bergensium. Lips. 1537.*

C

*Adventus Caesaris in Germani-
am.*

*Enarrat. Canticorum Beatae
Mariae Virginis, & Zachariae
Sacerdotis, ac Symeonis, cum
tribus*

tribos Psalmis Davidicis.

Catechismus Mog. Frib. 1535.
Mog. 1535.

Catechistiarum Examen. 1543.
bis.

Tabulae Ceberis expositio. Mog.
1545.

Conc. Io. Chrysostomi contra
usuram. German. 1535.

Collecta Dominicales.

Dialogus de Comitibus.

Dialogus de Concilio Nurem.

Resp. ad Artic. Lutheri de Con-
cilio. 1545.

Positiones de Concilio. 1545.

Conciones 30. Lips. 1536. bis.

Anac. ephalexosis Conc. Eccles.

Ecclesiasticae Damogriz &
Conc. Evangelicae ac Epist. per to-
tum annum. Mog. 1543. 1545.

Media Concordiae apud Berlinum.

† Methodus Ecclesiasticae Con-
cordiae. Lips. apud Nic. — Wolrab.
1533.

Conquesti de calamitosa Chri-
stianorum statu. Lips.

Expositio verbi Credendi, &
quot modis in S. literis accipia-
tur. Lipsiae.

Cypri-

Cyprian ser. de morte tr. Germ.

Dialogus de Ecclesiæ statu.

Dialogus de Comitibus.

Dialogus de Nuptiis.

Dialogus de relig. dissidio, Lips. 1536.

Disticha in totius anni Dominicas.

† *De verum ex veteri Testamento Hypo-*
digmata. Col. 1535. Mog. Bas. 1557.

De medijs quibusdam ad Ecclesiam emendam.

De Ecclesia Sanctorum. Bas. 1557.

De Ecclesia Christianorum, contra Iu-
stum Ionam, Lipsia.

Ecclesia incommodorum rationes, & a-
lia multa.

† *De inspectione ceu visitatione Ecclesi-*
arum, aliisque nonnullis ad Epanortholin
Ecclesiæ pertinentibus, Col. 1564.

Epistolarum libri 4. Lipsia.

Epitaphia in mortem Erasmi, Lipsia, 1538

Erasmi Roterodami libellus de Ecclesiæ
concordia, Erphordie 1624.

Responsio ad scripta Eterlingi nomine
edita.

† *Enarrat. Evangeliorum & Epistolarum*
Dominicalium & Quadragesimalium,
Mog. & Col. 1537. & 1545. & Par. 1565.

De

† De *Eucharistia* juxta sensum Scripturæ
ac sanctorum Patrum, *Friburgi* 1. *Lipsiæ* bis,
& *Col.* 1549.

Expositio in Psalmum 120.

† *Theses de Fide & operibus*, *Lips.* 1539.

Georgij Ducis Saxoniz Epitaphium &
Epicedium.

Compendium Grammatices.

Præconium Evangelicæ Gratiæ, 1534.
Mog. & Lipsiæ.

† *Tuba Gratiæ*, *Bas.* 1557.

Gratiarum actio ob Dei beneficia, *Mog.*

† *Oratio in laudem Hebraicæ linguæ*,
bis *Col.* 1535.

Encomium sacræ linguæ.

Enarrat. in Haggæum Prophetam, *Mog.*
1541.

Hagiologion, sive de Sanctis Ecclesiæ,
Mog. 1541. cum addit.

† *In Threnos Hieremiæ*, *Col.* 1553. *Col.*
1537.

Argumentum in omnes libros Homericæ
Iliados.

Proloquia in Hereses.

De moribus veterum Hereticorum, *Par.*
1568. *Ho.*

† *Homilia* duæ—de Baptismo & Eucharistia, *Lipsia* 1538.

I

Icones christiani hominis, *Mog.*

Idiomata linguæ vet. & novi Testamenti, *Mog.* 1542.

De Ieiunio.

† *Iusti Iona* confutatio, *Colon.* 1549.

Expostulatio cum *Iusto Iona.*

Acta Islebiensium de remiss. peccatorū, *Lips.*

Meditationes cujusdam *Itali* in Psalm.

31. *Germ. Mog.*

Belli Iudaici descriptio ex Flavio *Iosepho* compendiosiss. *Mog.*

De vera Iustificazione. *Lipsia.*

L

De falso Evangelio Mart. Lutheri & ejus falsa Ecclesia. *Frib.* 1535. & *Lipsia.*

Retectio Lutheranismi 4°.

M

Martyrologium Christi. *Lipsia.*

Methodus Studij Theologici pariter, & de Concionali offic. *Col.* 1552.

De Missa vet. Ecclesiæ ex Io. Chrysostomo, *Germ. Mog.* 1541.

De die Mortis Dominicæ.

O

De Obdormitione Christianorum. *Frib.*

A

Mog.

Mog. & Lipsia. *Onomasticon Ecclesiae. Mog.*

Coacervatio Locorum utriusque Test.
de absoluta necessitate bonorum in fide
Operum. Col. 1547.

† Lib. pro defens. bonorum Operum.
Lips. 1532.

De Bonorum Operum ad justitiam simul
& salutem eternam necessitate libellus.
Lipsia.

De Oratione, jejunio & eleemosyna. Fri-
burgi.

† Oratio de veris Pastoribus. Lips. 1537.

Ode Christianæ. Mog.

Oratio adversus calumniosum accusa-
torem in genere judiciali.

Oratio hodeporica.

† Ordinatio examinandorum. Mog.
1544. Vel Ordinandorum examen.

† *Padagogia Christiana* fragmentum.
Mog.

† *Parallela* ex Sacris & Gentilium libris.

† Epitome Rom. Pontificum à Petra
usque ad Paulum 3. Pontif. Max. ex
Bapt. Platina. Col. 1549.

† *De Penitentia, Confessione, & Pote-
state*

state clavium. *Lipsia & Frib.*

Christianorum Poetarum carmina à
Theologis. *Mog.*

De Polygamia. 1. 3.

Preces. *Mog. & Lipsia.*

Propheticì Sermones. *Mog.*

Leges Scholæ Puerilis, bis.

Psalmodum Poenitentialium expositio.
Lipsia.

† De igne Purgatorio. *Col. 1545.*

Q. *Quadragesimale. Mog. Col. 1559. &*
1545.

Querela Evangelij contempti. *Lipsia.*

† Quæstiones Catechisticæ. *Mog. Col. 1543.*

Quæstiones Eucharisticæ. *Mog. 1540. bis.*

In Quæstionem de igne Purgatori ad-
ditiones quædam ex clarissimis Ecclesiæ
Scriptoribus. *Col. 1545.*

R. *Formula Reformatoria.*

† Compendium de Semitis Antiquis à-
pud Hieremiam Prophetam, Reformanda
aut restituendæ potius & Concordiæ fan-
ciendæ gratia.

S

De Intercessione Sanctorum.

Sanctorum vet. Test. vitæ. *Col. 1435. &*

Mox, Mogunt.

Leges Scholares.

Syllabus, seu comprehensio Locorum ex
utroque Testamento. *Lipsie*, bis.

Contra Lud. *Sylvium* Hesium de raptu
Epistolæ privatæ.

T

Tesseradecachordon super negotium paci-
ficationis.

Insignium locorum utriusque Testa-
menti comprehensio.

Castigat. in Novum Testamentum.

† *Tuba* Evangelicæ Gratiæ. *Isleb.* 1534.

Typus Prioris Ecclesiæ. *Mog.* 1540. bis.

V

Versuum aliquot Centuriæ.

† *Via* Pacis. *Mog.* 1545.

† *Via* Regia. 1564.

Quæ præfixam habent notatiunculum
huiusmodi, † habentur vel in publica Bi-
bliotheca, Oxon. vel extant apud privatos
amicos.

2

De Intercollium. *Lipsie*. 1534.
Mox. A.

UR PRÆDESTINATUS

K. Diet. Sive,

DIALOGISMUS 3

Inter quendam Ordinis Prædicantium Calvinistam & Furem ad laqueum damnatum habitus.

E. libris

In Quo Deane

Ad vivum representatur non tantum quomodo Calvinistarum Dogmata ex se ipsis ansem præbent scelera & impietates quasvis patrandi, sed insuper quomodo eadem maximè impediunt quomodo peccator ad vitæ emendationem & reformationem reduci possit.

Quid nobis prodest Christus ejusve Spiritus, verbumque prædicatum, à Deo contrarium si sit prædestinatum? Christus si suo prodesse debet Spiritu, verboque nos reformat, necesse est Deum contrarium non prædestinare.

L O N D I N I,

Impensis F.G. Typis G.D. Anno Domini 1657.